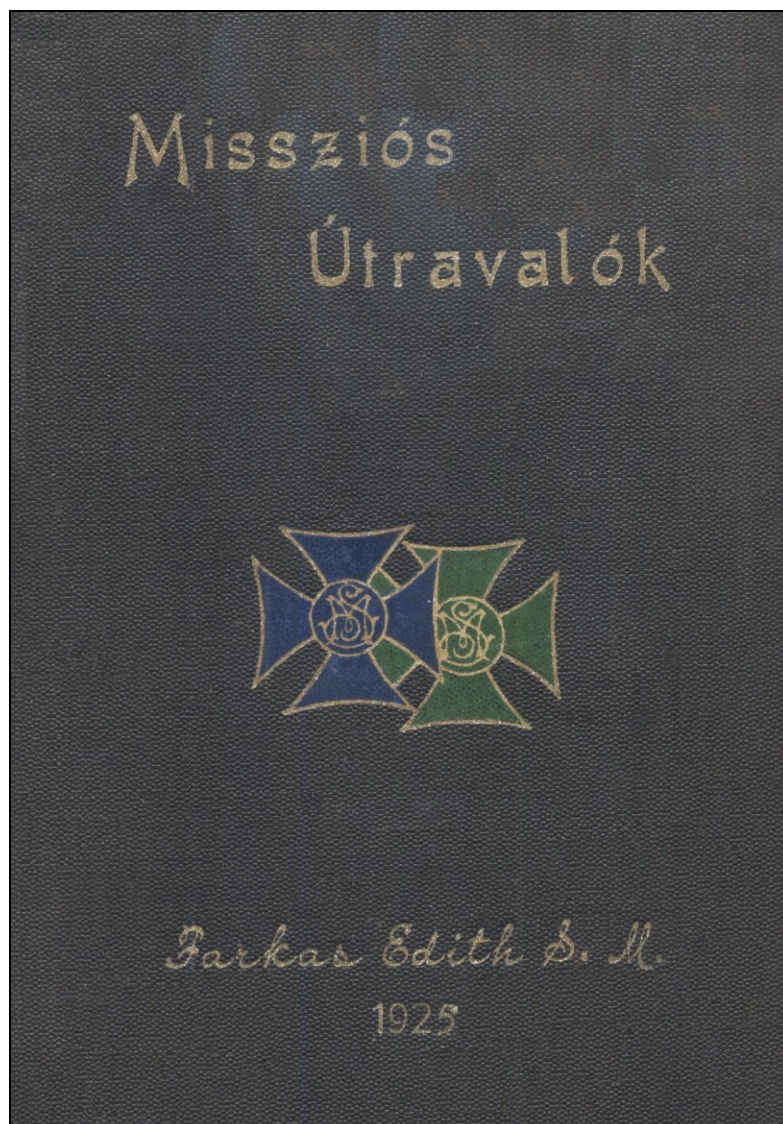

Farkas Edith

Missziós útravalók

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Farkas Edith
Missziós útravalók

Nihil obstat.
Dr. Ladislaus Babura
censor dioecesanus.

Nr. 3646 Imprimatur.
Strigonii, die 3. Novembris 1925.
Julius Machovich
vicarius generalis.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyvet a Szociális Missziótársulat adta ki 1925-ben. Az elektronikus változat a Szociális Missziótársulat engedélyével készült. Az elektronikus változatot a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Szociális Missziótársulaté.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó.....	7
1. Jézust bírni	8
2. Sorsunk forgandóságáról	9
3. A szent szegénység áldása	10
4. Lavredan, a hitetlen francia író vallomása	11
5. Két élet, két halál	12
6. Cigaretta és pióca.....	13
7. A hiányos öltözködés divatja	14
8. A lánc oly erős, mint amilyen erős a leggyöngébb szeme	15
9. A munka áldásáról	16
10. Szentek vagy bolondok?	17
11. Andrea és Leonardo	18
12. Kipróbált taktika	19
13. Tanulság a madarokról.....	20
14. Amit a világ nem ért	21
15. Kár, amely többé jóvá nem tehető	22
16. Egy régi könyvből.....	23
17. A gyökérmunka dicsérete	24
18. A népek szövetsége egyelőre illúzió.....	25
19. Szenvedőknek	26
20. A gyógyfüveket éjfél felé kell szedni	27
21. A főkellékről	28
22. Szikszói karácsonyest 1913-ban	29
23. Hiltyből	30
24. Imádkozol-e?.....	31
25. A cifrázkodásról	32
26. A legnagyobb értékekről nincsen statisztika.....	33
27. Beethovenről	34
28. Válaszútnál.....	35
29. A király szőlői.....	36
30. Engedelmesség és az előírások pontos betartása	37
31. Tauler és a koldus	38
32. Tégy te is így.....	39
33. Gyűjtsuk meg a lelkekben a Krisztus világosságát.....	40
34. Az olasz királyné tanulságos nyilatkozata	41
35. Kivonatok R. P. Didon leveleiből	42
36. Kivonatok R. P. Didon leveleiből (folytatás).....	43
37. Példa a hitről	44
38. Nem jár sötétségben, ki testvéreinek kialudt fáklyáját felgyújtja	45
39. Egy-egy fohász erejéről	46
40. Adjátok meg a vasárnapnak a lelkét!	47
41. Mire tanít az alkyon-madár	48
42. Carmen Sylváról	49
43. A vakság „talentumáról”	51

44. A vaskereszt szelleme	52
45. Ki szab határt egy szó rombolásának	53
46. „Ében Ézer”	54
47. Fuss; rabszolga, fuss!	55
48. Szülők figyelmébe	56
49. A lelkigyakorlatos mozgalom és a missziótársulat	58
50. Kinek útitársa a hit, remény és szeretet	60
51. Halottak napjára	61
52. Hiszek az isteni Gondviselésben.....	62
53. „Ne menjen le a nap a te haragoddal!”	63
54. Krisztus keresztyének szélessége, hosszúsága és magassága	64
55. Katonai hősiesség – loyolai pedagógia	65
56. A szirénahang.....	66
57. Ne tartozzunk a dicstelen táborba	67
58. Mindenszentek napjára	68
59. Testtel-lélekkal.....	72
60. Szent Ignác hét tanácsa, hogyan érintkezzünk az emberekkel	73
61. India mit várna Európától	74
62. A jó pásztor stílusa.....	75
63. Igazi megtérés	76
64. Szentek nyilatkozatai	77
65. Dr. Barnardóról.....	78
66. „Hazudván, minden rosszat mondanak majd rólatok”	80
67. A világ nem méltó hozzájuk	81
68. Musica sacra.....	82
69. Megölte a sárkányt.....	83
70. Szájával írta.....	84
71. A lángész.....	85
72. Az egyenetlenség lelke	86
73. Hamis tanúság.....	87
74. Assisi Szent Ferencről.....	88
75. Ti vagytok a világ világossága.....	89
76. Nemcsak pénzzel lehet segíteni	90
77. A Fausttal indult háborúba	91
78. Ki akarna a bukottak angyala lenni.....	93
79. Tauler igaz mondásaiból	95
80. Erőállomásunk	96
81. Vittorino da Feltre bűvszere.....	97
82. Mindent az Úr kezéből kell vennünk	98
83. Fennkölt bennszülöttek	99
84. Gonosz travesztia	100
85. Rooseveltt az igazi civilizációról	101
86. November elejének gondolatai	102
87. Niklas von der Flüe rövid válasza.....	103
88. Vigassággal és lelkünk örömeiben!	104
89. A lelki békét négy dolog szerzi meg.....	105
90. Foersterből	106
91. Jó tanács	108
92. Pax vobis!.....	109
93. Az önfilm	110

94. Az aláztatosság litániája.....	111
95. † Fischer-Colbrie püspök és Szikszó	112
96. „Conversatio spiritualis”	114
97. Mit tanultunk Leonardo da Vincitől	115
98. Merry del Val bíbornok a nő politizálásáról	116
99. Az igazi politikáról	118
100. Volt s nincs	119
101. Külső nehézségek, belső győzelmek.....	120
102. Nagy Szent Teréziáról.....	121
103. Nem oly könnyű, mint gondolod	122
104. Perpetua martiriumából.....	123
105. Miért nem erősebb a magyar katolicizmus?	124
106. Közelebb hozzád, ó Istenem!	126
107. Az igazi szociális munkáról	127
108. Bízom benned	128
109. S. M. = Societatis Missionis	129
110. Restauráló művészek	130
111. Te vagy az oka	132
112. Az Úr a veséket látja	133
113. A lelkigyakorlatokról.....	134
114. Csak figyeljünk rá.....	135
115. A szent egyoldalúság	136
116. Az ingyért való kegyelemmel	137
117. Ha csak a mag földbe nem kerül.....	138
118. Ne fázzunk propagandától, reklámtól	139
119. Assisi Ferenc és a pápa	140
120. Úgy áll ott, mint aki süket és néma.....	141
121. Üdvös lecke.....	143
122. Minden rendetlen kedélyállapot magában hordja büntetését.....	144
123. Franklin Benjamin életszabályai.....	145
124. Az útszéli Mária-kép előtt.....	146
125. Csak meríteniök kellene.....	147
126. Xavéri Szent Ferenc, küldj nekünk egy szikrát lelked lángjából!	148
127. Ejtsd el!	150
128. Chile és Argentína magaslatain	151
129. Miért vagy sikertelen?.....	152
130. Az előkelő Mohamedán	153
131. Ha bűnötök mint a skarlát	154
132. Mit ér, ha az egész világot megnyered is	155
133. Jézus szíve s a patronázsmunka	156
134. Szent Pambo szelleme szállj le ránk	157
135. Doceant	158
136. Én vagyok a te Urad, Istened	159
137. A nyelv noviciátusa.....	160
138. A megindulás viharában fakad a könny.....	161
139. Még ma, még ma.....	162
140. Fontos szociálpolitikai fejezet.....	163
141. Ő kell nekünk.....	164
142. Napsugaras látogatás.....	165
143. Az erkölcstelenségnek nincsenek segítő karjai.....	167

144. Isten hűségesebb sáfárja akarok lenni.....	169
145. Ne szeressétek a világot.....	170
146. Marchesa Barolo.....	171
147. Ami van belőle, nálunk van.....	172
148. Sokrates a belső ember értékéről.....	173
149. Minden kicsiből lesz a nagy. Kis rosszból a nagy rossz. Kis jóból a nagy jó.....	174
150. Szent Bonaventura imája.....	175

Előszó

27 éves missziós tevékenységem folyamán sok előadást kellett tartanom és sok cikket megírnom, mely előadások és cikkek anyagából kiragadok egy kötetnyi példát és kis históriát, hogy azt munkatársaim rendelkezésére bocsássam.

Olvasóim egy része előtt egyik-másik példa már ismeretes, amennyiben „Útravaló” címen több megjelent a Keresztény Nő hasábjain, valamint leányaim is évek óta használják ezt az anyagot Budapesten és vidéken szervező előadásaikban.

Ami ebben a missziós gyűjteményben nincsen tőlem, az van Szent Ignációtól, Rodrigeztől; van különösebben Prohászka püspöktől; de van Schütz Antal, Fr. W. Foerster, C. Oliphant, K. Hilty és mások műveiből is. Nem írtam oda, hogy melyik kitől van, sok munkába került volna ezt pótlólag megállapítanom, s azt gondoltam, aki foglalkozik ezekkel, úgy is tudja, aki pedig csak most fog hozzá, Kempis Tamás tanácsát követve, ne nézze a személyt, aki mond valamit, hanem nézze azt, amit mond.

Egy kis tarisznya vetőmag akar tehát ez a gyűjtemény lenni, hintsünk belőle Isten nagyobb dicsőségére a magyar katolikus lélek jó termőföldjébe.

Budapesten, 1925 szeptember hó.

Farkas Edith S. M.

1. Jézust bírni

Egyik tanulmányutam folyamán Hamburgban láttam az egyik matrózotthonban egy férfit, aki 17 év óta mást nem tesz, mint a pincében a matrózotthon számára egész nap vajjas kenyereket ken.

Békésen és derülten ült a sok kenyér és vaj között, kedves, tiszta tekintettel nézett reám, és kérdésemre, hogyan érzi itt magát, azt felelte: „Ich habe Jesum und das genügt!” Jézus vele van s ez elégséges neki. Története az, hogy 17 évvel ezelőtt dulakodás közben a töltésről lelkőtt egy embert, s az belehalt, ő pedig vezeklésül ezt az életmódot és foglalkozást választotta.

Sok szépet láttam ezen az úton, de mondhatom, ennél fenségesebbet nem. Mélységes hatást tett rám, s nem is fogom elfelejteni soha. Azóta sokaknak elmondottam. És sokan merítették ebből a példából erőt, kitartást.

17 év óta napról-napra, sivár milióban, „unalmas” munkában, változatosság nélkül, ambíció nélkül él ez az ember, s gazdag lelket hordoz magában. Másoknak is áldás, mert békét, megnyugvást, meleget s világosságot áraszt rájuk. Ezt tehetjük mi is, ha Jézus a mienk! „Ich habe Jesum und das genügt. ...”

Mi neki a külső világ?! Ő önmagába néz, és az ő Jézusa neki egy véghetetlen gazdag, örök, gyönyörűsége világ! Szép, nemes lelkek, mintha művészi dómok lennének. E dómoknak színes üvegablakait mi csak kívülről nézzük, s azokon sötétes körvonalakat látunk. De ha a lelkekbe, ezekbe a dómokba belépünk, akkor azokon át, mint a dómok festett üvegablakain át, az Úrnak és az ő szenteinek képét látjuk.

Uram Jézus maradj velem, s éljek én, de már nem én, hanem Te élj énbennem.

2. Sorsunk forgandóságáról

Csekély élettapasztalat kell ahhoz, hogy a dolgok állandó változékonyságát belássuk.

Freysingeni Ottó püspök, meghalt 1158-ban. „Két álomról” című könyvében azt írja II. Berchtold zähringeni hercegről, hogy az a legnagyobb nyájassággal biztatta azokat a stafétákat, akik remegve jelentek meg előtte azért, hogy egy szomorú híradást jelentsenek, mondván: „Szólj csak bátran, fiam, mert jól tudom, hogy a vígság a szomorúsággal, a szomorúság pedig a vígsággal változik, úgy hogy egyre megy, melyik jön előbb”. – Így csak vitéz ember beszél.

Mekkora lelki nyugalomra, békére, sőt boldogságra tesz szert az ember, ha ezt a közömbösséget elsajátítja, s nem játéklabdája többé az eseményeknek és eshetőségeknek.

És vajon ennek mi a titka?

A léleknek mélységes bekapcsolódása Istenben. Tudni ugyan tudom, sőt mások vigasztalására citálok is, hogy „egy fűszál nem hervad el a réten, egy hajszál nem esik le fejünkről Isten tudta és akarata nélkül”. De ez nem elég, ennek a tudatnak életté kell válnia bennem, hogy úgy a nagy eseményeknél és rázkódtatásoknál, mint pedig az élet mindennapi ezer aprósága, kellemetlensége közepette is élénken érezzem: minden, ami velem történik, Isten intézkedése és javamra válik, ha az Ő kezéből fogadom. De nemcsak a javamra válik, hanem ezekből készítetem, ezekből szövöm az én lelki életem szövődékét és iparkodom, hogy művésze legyek ennek a szövészetnek.

3. A szent szegénység áldása

Polikrates samosi király egy filozófusnak egykor nagy összegű pénzt ajándékozott. A tudós ember magánkívül volt örömeiben, és azonnal elhatározta, hogy tanulmányait abban hagyja, és kereskedő lesz. Ezentúl tehát járta a vásárokat, érdeklődött az árak iránt, piac iránt, kilátások és bekövetkező fordulatok iránt, és ez a sok anyagi gond, tervezgetés, csalódás egészen megnehezítette fejét, és szomorúvá tette szívét. Amit nappal elhatározott, azt éjjel álmatlanságában visszavonta, és mást eszelt ki, úgy hogy nyugalmanak, békességének teljesen vége volt. Ekkor így kiáltott fel: „Amióta azt az átkozott pénzt házamba hoztam, boldogtalan ember vagyok! A legjobb üzletem, amit eszerint tenni tudok, ha a pénzt visszaviszem oda, ahonnan hoztam”. A következő reggel elvitte a kincset Polikrates királyhoz, s így szólt; „Uram vedd vissza a pénzt, nem akarok róla többé tudni, tönkretette az életemet.”

A filozófus jól cselekedett. Pénz és boldogság két különböző dolog. Nagyon ritkán laknak egy fedél alatt, a legtöbb esetben azonban kiűzik egymást. Aki az Isten békéjét magában hordja, az a leggazdagabb ember, s ez a boldogság örökké tart, azért iparkodjunk ezt magunknak megszerezni.

4. Lavredan, a hitetlen francia író vallomása

„Mindig csak nevettem a hitet – és bölcsnek tartottam magamat. A nevetéstől azonban elment a kedvem, mert hazámat vérezni és sírni láttam. Az utcán álltam, és néztem a háborúba vonuló katonákat. Mily szépen mentek a halálba. Elmentem közéjük, és ott újra megtanultam a Hiszekegyet: Hiszek egy Istenben. Láttam, hogyan viselik a családok a hősi halottjaikért való gyászt, és azt mondtam magamnak: mégis csak fölséges vigasz az örök életben hinni, és egy örök hazára gondolni, mikor a földi haza ily szomorú állapotban van.

Mily rettenetesekek és gyógyíthatatlanok annak a népnek sebei, melynek ereiben nem folyik balzsamként Annak a véreből egy csepp, Kinek nevét ajkamra venni nem merem, Ki oly jó volt hozzám és Ki iránt én oly hálátlan voltam. Mi lenne Franciaországból, ha gyermekei hívők nem lennének, és asszonyaik nem imádkoznának. Franciaország, Franciaország térj meg őseid hitéhez! Az istentelenség egyenlő a tönkremenéssel. Nem tudom élek-e még holnap, csak azt tudom, hogy irodalmi tevékenységem megcáfolásául és befejezéséül közhírré kell tennem, hogy én, Lavredan, a hitetlen író, nem merek, mint istentagadó meghalni. Nem a pokoltól való félelem indít erre a behódolásra, hanem az a gondolat, hogy igenis van Isten, és hogy szörnyű attól távol lenni. Áldom azt az órát, mikor térdre esve elmondhattam:

„Hiszek, hiszek, hiszek Istenben!”

Ez a vallomás az emberiség üdve és éneke is, aki ezt nem ismeri, az sötétségben él.

5. Két élet, két halál

Mentone magas fekvésű temetőjében felséges hegyektől körülveve a mérhetetlen kék tengerre néző kilátással két sír domborodik egymás mellett. Az egyikben német kereskedő nyugszik, ki a halálos ágyáról, anélkül, hogy Istenével közelebbről megismerkedett volna, átment a túlvilágba. A plébános ismételten meglátogatta, azonban sem barátságos, sem komoly intelmeivel nem tudott a beteghez hozzáférni. Miután tudta, hogy a beteg napjai meg vannak számlálva, egy alkalommal azt mondta neki: „Gondolja meg, hogy az áll az Írásban: rettenetes az élő Isten kezeibe esni! A beteg fiatalember megrendült, elkomolyodott, de nem tért meg. Halálos óráján folyton azt ismételte: „Rettenetes – rettenetes –” és kétségbeesve halt meg.

A második sír egy német orvostanhallgatót rejt magában, aki telve bizalommal a mentonei napsugár iránt ment a messze távolba. A különben gyógyító földi napsugár őrajta segíteni nem tudott többé, azonban lelkébe hullott az örök nap fénye, és ez lényegesen segített rajta. Őnála is járt a plébános. Első látogatásánál ágyon kívül találta a beteget, aki neki megígérte, hogy nemsokára az istentiszteletnél harmóniumozni fog. Mire újra jött a pap, a beteg már ágyban volt. Állapota aztán napról-napra rosszabbodott, és szemmel láthatólag közeledett a vég. A Megváltóba vetett hite azonban élénk volt, és erősen tartotta a betegben a reményt. Utolsó nap a szentségekhez járult, s este melegen búcsúzott őt ápoló édesanyjától azzal, hogy viszontlátásra: aztán nyugodtan elaludt, és nem ébredt fel többé.

Íme két sír, két embersors! Két élet, két döntés, két halál, két örökkévalóság.

Ki csinálja?

Minden emberéletbe bele van szöve két akarat: az isteni s az emberi, – isteni s emberi indokolás, isteni hívás s emberi magatartás, a süket fül vagy a készséges elindulás. Az Isten vonz, úgyis, hogy akaratát s fölségét s hajlíthatlan törvényét élénk adja, s úgy is, hogy vonz s biztat, édesget s segít. Az ember pedig nem tagadhatja sem az élet titokzatosságát, sem az eszményi szépnak s jónak vonzását, sem az élet elégtelenségének érzését, de megkötheti magát, s azt mondhatja: igen, igen, valami mélységes s fölséges, sőt rettenetes az élet értelme, de jöjjön, ami jönni akar; én nem indulok Isten felé.

A másik meg azt mondja; igen jöjjön, mert úgy is eljön, a vég, de Isten kegyelméből azt én határozom meg, hogy kegyelmes, irgalmas, biztató s dicsőséges legyen.

6. Cigaretta és pióca

– „Ön naponta 30–40 cigarettát szív el?”

– „Igen”.

– „És nem hiszi, hogy ez Önnek árt?”

– „Egyáltalán nem!”

Az orvos fejét csóválja, azután pedig mosolyogva belenyúl egy üvegbe, és kivesz egy piócat. „Majd mutatok Önnek valamit, tartsa ide a karját!”

A cigarettázó odanyújtja halvány karját, és az orvos ráhelyezi a piócat. A pióca azonnal hozzá is fog a vérszíváshoz. Szemmel láthatólag kövérebb és kövérebb lesz, egyszerre elkezd rángatózni, leesik és megdöglik.

– „Lássa, ez az Ön vérenek hatása a piócára. Az állat megdögölt az Ön véréből!”

– „De feltételezem, hogy a pióca nem volt egészséges.” Mondja a cigarettázó.

– „Hogy beteg pióca volt. Jó, próbáljuk meg egy másikkal”, mondja az orvos, és egy másik piócat rak a beteg karjára.

– „Jól van, ha ez a pióca is belepusztul az én vérem ivásába, akkor megfogadom, hogy ezentúl naponta csak 10 cigarettát szívok.” Amíg ezt a beteg mondja, a második pióca is rángatózik, lehull a karjáról és megdöglik. Néhány perc múlva a harmadik is és még egy negyedik pióca is.

– „Doktor úr”, szólal meg a paciens erre, „gondolom, Önnek igaza van!”

Nem borzadna meg sok ember a saját véréből, a lelkétől s életétől, ha igazán öntudatára jutna, hogy mennyi méreg és mennyi élettágadás s életrontás rejlik benne?

7. A hiányos öltözködés divatja

X. község varrónője megtért az ott tartott missziók alatt. Másnap divatlapokkal a hóna alatt megjelenik a Páter előtt, és kéri, jelölné ki neki, milyen divatok szerint szabad ezentúl varrnia, milyenek szerint nem.

Ezen a buzgóságon mindenki mosolyog: pedig szó, ami szó, a varrónő jól akar szabni s varrni, még pedig a saját életét akarja az isteni ízlés s divat szerint megszabni.

Mindenben, a divatban is Isten adjon irányt. Csak így jön el Krisztus „szociális királysága”.

Sem a Missziótársulat, sem más valláserkölcsei alapon álló intézmény nem varrathat oly ruhákat, melyek egy szigorúbb felfogás és ízlés szerint kifogásolhatók. Ugyanez áll az egyesekre is.

Nem igaz katolikus tehát az a varrónő vagy rendelő, aki divatkérdésekben nem ragaszkodik az elvekhez.

Sohasem történt még az, ami most, hogy Rómában a Vatikánban kénytelenek voltak ruhacenzúrákat előírni, mert előfordult, hogy magas rangú asszonyok „lehetetlen” öltözetben akartak audienciára menni a Szentatyához. Még templomainkban sem történt soha, ami most nap-nap után előfordul, hogy az áldoztatórácstól kénytelenek az áldozató papok a hiányosan öltözött nőket elutasítani.

Azt mondja David Star amerikai biológus, hogy a nők hiányos öltözködési divatjának a férfiak az okai, mert ha nem volnának olyan dekadensek, mint amilyenek főleg a világháború óta, melyben tudvalevőleg a férfivilág színe-java elesett (tisztelet a kivételeknek), nem túrnék, hogy feleségeik, leányaik és nővéreik ilyen tisztességtelenül járjanak.

8. A lánc oly erős, mint amilyen erős a leggyöngébb szeme

Egy keresztes lovag hadvezérről tudjuk, hogy mikor X. török várost ostromolták, s azt kapitulációra kényszerítették, a törökök küldöttséget küldtek hozzá azzal a kérelemmel, hogy vérontás nélkül adhassák át városukat, egyetlen kikötéssel, hogy Mohamed szobrát nem bántja. A hadvezér rövid gondolkodás után elutasította a kérelmezőket, és elfoglalta a várost. Első dolga volt a törökök szobrát lerontani – s mi történt? A szobor belseje tele volt az egész vidék aranyával, ezüstjével, drágaköveivel. A kincs a keresztes lovag lábai elé hullott elvűsége jutalmául.

Így van ez sokszor a mindennapi életben is, valamely előnynek elvűségéből való elutasítása vagy bizonyos áldozat meghozatala gyakran nem sejtett anyagi előnyökkel is jár ránk nézve. Mindenesetre azonban lelkünket és jellemünket erősíti és nagyobb haladásra képesíti. Egy szentünk mondja: Nincs más módunk haladni, mint a kísértés idején erősen kitartani és ellent állni. Bizony a lánc is olyan erős, amilyen erős annak leggyöngébb szeme, a mi erényünk és jellemünk is oly erős, amilyen erősek vagyunk jellemünk leggyöngébb pontján. Imádkozzunk mindig az állhatatosság kegyelméért, és gyakoroljuk magunkat állhatatosan és rendszeresen, hogy ellent állni és kitartani tudjunk. Ez a gyakorlás az aszkézis. Az aszkézis állhatatos gyakorlása magával hozza a lélekjelenlét s a pillanatnyi önfeltalálás kegyelmét is. Tapasztalati tény, hogy aki rendszeres aszketikus életet él, az a legnehezebb pillanatokban sem veszíti el lélekjelenlétét és Istentől oly csodálatos vezetést élvez, hogy a legtöbb esetben tudja, éppen mit kell tennie.

9. A munka áldásáról

Értékes, nagyszerű ajándékot adott a Teremtő a föld gyermekének, mikor a munkát adta neki.

Van szívednek sebe, mely nem akar behegedni, amely szürkére festi nappalaidat, meggyötri éjszakáidat, menj az élet erős s kemény asszonyához, a munkához s az oly tiszta szemekkel néz majd reád, oly csengő hangon szólít meg, hogy szavát megfogadod, s teszesz, amit ő akar s ajánl neked. Idővel majd meglátod magadon a hatást s magasra emeled fejedet, és teli tüdővel szívod az élet friss levegőjét.

Ha lidércfény után szaladtál, és ingó talajon a csüggettség hínárjába keveredtél, szegődjél Munka-nagyasszonyhoz, aki markos kézzel kiemel a hínárból, és ismét biztos talajra állít.

Elveszítetted talán valamiféle javadat, fordulj a Munkához, ehhez a gazdag asszonyhoz, aki üres szíveket és üres zsebeket mindig újra meg bír tölteni.

Ha meguntad valamennyi társadat, ültess asztalodhoz a Munkát életed utolsó napjáig.

Mert ő a legjobb embered, óvja egészségedet, erősíti izmaidat, fűszerezi ételedet és megsózza még a lelkedet is, hogy el ne romoljék; mindennap biztató szavakkal súgja füledbe értékedet, s ugyanakkor megóv a kevélységtől kisebb-nagyobb kudarcaival. Lakomáidon ő adja az igazi jókedvet, serlegedhez ő adja az igazi szomjúságot, és minden este ő zárja le anyai ujjával álomra szemedet. (Keller után.)

10. Szentek vagy bolondok?

Hans Jakobtól, a badeni katolikus írótól.

Mily bolondok vagyunk mi emberek a világ szeretetében, a mi világias életünkben, világi túlekedéseinkben. Úgy viselkedünk, mintha ez a világ egy örökkévalóság lenne, és gondtalanul éljük bele magunkat e vélt örökkévalóságba. Vadászunk és hadakozunk pénzért, javakért, dicsőségért, mintha nem is várna ránk a halál, mely mindezeket a dolgokat teljesen elértékteleníti. Mindig azt kívánjuk, amink nincs, és mikor megkaptuk, akkor minden elveszti értékét.

Azokat az embereket, akik a világot és ami abban van, helyesen ítélik meg, bolond embereknek tartják. Ezek az emberek a szentek. A múlt századnak egy ilyen szentje, Vianney arsi plébános igazán mondhatta: „Hogy szentekké lehessünk, a világ szemében bolondokká kell lennünk.”

Csak a szentek ismerik fel a hiúságok hiúságát minden földi dologban, és aszerint is élnek. A földet az ő tovaröppenő perceivel nagyon kicsinynek találják a telhetetlen emberi szív szükségleteinek kielégítésére, örök javakat és élvezeteket keresnek, s e földi világon túl egy nagyobb, tökéletesebb örök világot sejtene.

És csakugyan, mit használ a hódítónak az ő hatalma, a lángésznek az ő művészete és tehetsége, ha mind e kiválóságokból és nagyságokból csak elporlás és halál származik. Egyedül a szentek tartanak rendületlenül a halhatatlanság célja felé, a többi bolond ember pedig itt lenni keresi boldogságát, és nem találja, vagy pedig kétfelé sántít, amennyiben Istennek és a világnak egyszerre akar szolgálni.

A világ a szentek igyekvését balgatagságnak mondja, pedig a világ fiai a balgatagok. Hogy ez így van, és hogy egyedül a szentek boldogok ezen a földön, mert ők a legokosabbak, ezt mutatja az a kétségtelen tény, hogy nem létezik oly szent, aki boldogtalan volt és oly dolgokról panaszkodott, melyekről a bolond világfiak tömege jajgat.

11. Andrea és Leonardo

1470-ben Andrea Verocchio, a hírneves mester, végét járta. Műtermében egyetlen egy tanítvány dolgozott csupán, vézna, halvány, félénk fiú, ki munkájában teljes önfeledettséggel merült el. Egyik reggel bejön a műterembe a mester öreg cselédje, és így szól a fiatal festőhöz: „A mester beszélni óhajt veled, jöjj azonnal hozzám.” A tanítvány azonnal félreteszi ecsetjét és palettáját, s a beteghez siet. „Leonardo”, szól a művész, „érezem, hogy meghalok, teljesíted-e utolsó kérésemet?” A fiatal ember térdre borult, és hévvel ragadja meg a mester reszkető lázas kezét: „Parancsolj velem, hisz tudod, nincs az az áldozat, melyet érted meg ne tudnék hozni!” „Fesd meg fiam, helyettem azt az oltárképet, melyet Szent János temploma számára megkezdtem. Könnyebben tudok meghalni, ha ezt megígéred nekem.” E szavakra Leonardo lelkében súlyos tusa kezdődött, csak úgy tombolt a vihar lelkében, alig tudott felelni. „Mester, édes drága mester, hisz én erre képtelen vagyok. Jaj, hogyan akarsz tőlem olyat, aminek teljesítése nem akaratomon, hanem gyarlóságomon, képtelenségemen fordul! Hisz te tudod legjobban, mire képes a te szegény kis tanítványod. Egy ecsetvonással elrontanám a te felséges mesterművedet.” Verocchio szemében már az örökkévalóság fénye derengett. Határtalan szeretettel nézett tépelődő tanítványára: „Bízd azt rám fiam, és eredd, teljesítsd utolsó akaratomat.” – „Istenem,” fohászzkodott Leonardo, „segíts meg tehát Te ennek az erőmet messze túlhaladó feladatnak teljesítésében, mert kegyelmed nélkül véghez nem vihetem. Én érzem, hogy kontár kézzel nyúlok ehhez a mesterműhöz, de a mesterem iránt való szeretet talán ihletni fog.”

És nekilátott a munkának, lázasan dolgozott, hogy mestere minél többet láthasson még munkájából. Három hét múlva annyira haladt, hogy bevihette a képet mesterének halálos ágyához. Andrea Verocchio hosszú, forró pillantással nézte a képet, azután visszahanyatlott párnáira. „Fiam, nyugodtan halok meg, Andrea Verocchio csillaga bátran letűnhet a művészet egeről, mert pirkad már a ragyogó nap, melynek Leonardo da Vinci a neve” – és boldogan meghalt.

Valamennyiünk mestere, az Úr Jézus, hasonló megbízást hagyott ránk, keresztényekre. Minket bízott meg azzal, hogy azt a művet, melyet ő a lelkek üdvözítésére isteni módon megkezdett, hogy azt mi folytassuk és befejezzük. Két módon kell nekünk az ő arcának isteni vonásait reprodukálni. Először saját lelkünkön, másodsor felebarátainkén.

Saját lelkünkön akkor alakul ki a Krisztus-hasonlóság, ha legfőbb gondunkat a lelkiélet képezi, s ennek az „egy szükségesnek” alárendelünk minden más feladatot.

Egyébként pedig úgy dolgozunk a lelki Krisztus képen, ha ima és a jó szándék felébresztése előzi meg cselekedeteinket, ha imádságos lelkülettel fogunk hozzá, s ha mint Leonardo da Vinci, belátjuk saját erőnk elégtelenségét, s csakis Istenbe vetett bizalommal merünk dolgozni.

12. Kipróbált taktika

Mikor Napóleon megölette Enghien herceget, egész Párizs érezte, hogy a francia zsarnok császár alatt inog a trón. Fölkelést vártak, mely bizonyára bekövetkezett volna, ha Napóleon ki nem adja a parancsot, hogy az új színházban a legnagyobb pompával és fénnel egy új ballet-táncot adjanak elő. Ez talán a legragyogóbb színelőadás volt, melyet Párizs valaha látott, s a következménye az volt, hogy a könnyelmű párizsiak a szegény Enghien herceg halálát teljesen elfeledték, és másról sem beszéltek, mint az új ballétról. Így értett Napóleon ahhoz, hogyan szúrja ki a párizsiak szemét.

Ha valaki, tán egy haláleset következtében magába száll, és Istenre, örökkévalóságra, lelke üdvére kezd gondolni, az ördög észbe kap: „Hopp! az én vidám alattvalóm szolgálatomat el akarja hagyni! Abból nem lesz semmi.” Gyorsan mozgósítja híveit, és jönnek az ún. jóakaró barátok., „Ugyan minek konyítod le a fejedet!” „Még búskomorra leszel!” „Csak nem akarsz szentté lenni!?” Jönnek, ostromolják és „vigasztalják” szegényt minden oldalról. „Jöjj velünk az operába, cirkuszba, orfeumba, hangversenyre, bálra. Szórakozás kell neked! Jöjj velünk!” És a víg cimborák ismét velük tart, a komoly feltételek szétfoszlanak, és ez az ember kicsapongóbb, élvhajászóbb lesz, mint valaha, engedelmes és alázatos szolgája a Sötétség Fejedelme Ófelségének, aki ért hozzá, hogyan kell a bűn csalfaságával uralkodni.

13. Tanulság a madarokról

Assisi Szent Ferenc a madaraknak prédikált; a madarak azonban nekünk is prédikálnak. Úgy beszélnek, mint a virágok, oly nyelven, melyet mindnyájan megérthetünk. A madarak az isteni Gondviselés szónokai. Jézus tanít minket, hogyan gondoskodik a mennyei Atya a verebekről. Ő hallja a hollófiak kiáltását, Ő táplálja a tengeri madarakat a kopár parton.

A madarak a hitről prédikálnak. Mily csodálatosak a vándormadarak. Mily csodálatos az őket irányító ösztön, mellyel mindig a nyarat keresik, a hideg éghajlat elől csoportokba verődve menekülnek melegebb tájak felé; mennyire igazuk van.

A szeretetről is prédikálnak, mert a madárkák igen hívek a szeretetben. Dalaikat a szeretet sugallja. Nem láttad még a kis hímeket a faágon, mintha egészen kiöntené madárlelkét a szeretetben? Kicsi párjának énekel, mely a fészeken ül.

Nem kevésbé prédikálják az örömet. A madárkák mind korán kelők, családi ájtatosságukat már hajnali 4–5 órakor megtartják, s egész napjuk olyan, mint egyetlen boldog édes ének.

Mennyit tanulhatunk mindennapi életünkben a kis madárkáktól.

14. Amit a világ nem ért

X. Pius pápa egyik nagy tanítószerzethez a következő leiratot intézte:

„Azt halljuk, hogy körötökben az a nézet kezd elterjedni, mintha a gyermekekkel való foglalkozás első helyen, szerzeteskötelességeitek pedig második helyen állanának, mert így követelné ezt a kor szelleme és szükségletei. – Mi semmiképp sem akarjuk, hogy ez a felfogás úgy nálatok, mint más vallásos intézménynél lábra kapjon, mert tény, hogy a szerzetesélet a nyilvános életre is a legnagyobb befolyással van, s hogy ha ti szerzetes kötelességeiteknek pontosan megfeleltek, egyúttal az emberiség iránt vállalt szent feladataitoknak is a legjobban tudtok megfelelni, mert a szerzetesintézménynek éppen a legfőbb célja a mély bensőségnek megszerzése, s ez legalkalmasabbá tesz a nevelői pályának sikeres betöltésére is”.

Egy misszionárius kínai püspök pedig az ő nagy-nagy misszióterületének „minél jobb” megoldozását azzal gondolta legjobban elősegíteni, hogy néhány kontemplatív szerzetet hívott meg egyházmegyéje területére...

15. Kár, amely többé jóvá nem tehető

Halálos ágyán feküdt a jámbor férfi, mikor János nevű szomszédja szomorúan és szégyenkezve lépett a szobába, s így szólt hozzá: imént hallottam, hogy rossz bőrben vagy. Nem engedhetlek hazatérni, amíg lelkiismeretemen nem könnyíték: Te tudod, hogy miről van szó. Többször engedtem a csábításnak, és rosszat beszéltem rólad. Nem mondtam rossz szándékkal, de bűnös kielégülést éreztem mellette, mivel hogy te jámbor ember vagy. Hogy téged ezzel nagyon megszorítottalak és ártottam is neked, jól tudom. De most igazán szívemből bánom. Meg tudsz bocsátani?” A beteg meghatottan hallgatta, és így felelt: „Igen János szívből megbocsátók neked, bár nagy bánatot okoztál nekem. Ami elmúlt, elmúlt. Örülök, hogy beláttad igazságtalanságodat. Tehát, mint mondom, megbocsátottam. De mégis volna egy kívánságom”. „Mi az?” felelte János, „mindenre kész vagyok!” „Azt kívánom, vedd a párnámat, menj fel vele a templomtoronyra és ott ürítsd ki”. A jelenlevők csodálkozva néztek egymásra, felesége lehajolt hozzá, és még egyszer megkérdezte, vajon csakugyan ezt akarja-e mondani; határozott fejbólintással felelt, hogy igen, ezt! János tehát hozzálátott ennek a különös megbízásnak teljesítéséhez. Felment a templom tornyára, kirázta a pelyheket a párnátokból, melyek a szél irányában azonnal szerterőpködtek. Azután az üres párnahéjjal visszatért. „Köszönöm” mondá a beteg, „de most még egyet kérek, azután egészen meg leszek elégedve. Fogd ezt a párnahéjat, menj, gyűjtsd bele az összes tollakat, melyeket kiszórtál, amíg ismét egészen megtelik”. János kérdőleg nézett a betegre. De csakhamar lesütötte fejét, megértette a leckét. „Lásd” mondá a beteg „ilyen a rágalmazás. A szókat gyorsan kimondjuk, azok messzire eljutnak, lehetlenség őket ismét befogni. Ha a baj megtörtént, jóvátenni többé nem lehet. Harag és keserűség nélkül válok el tőled, de jövőben fékezd nyelvedet és segítsen meg ebben az Úr”.

16. Egy régi könyvből

Kérdés: Miért adta Isten az állatot az embernek?

Felelet: Az ember táplálására, segítségére, mulattatására: de semmiképpen arra, hogy kínozza, bosszantsa azokat, vagy visszaéljen velök.

Kérdés: Hogyan gondoskodott Isten az Ószövetségben az állatokról?

Felelet: Isten megparancsolta, hogy a hét hetedik napján az állat is pihenjen; hogy a mezőn eltévedt állatot gazdájához kell vezetni; hogy a teher súlya alatt összeroskadó szamarat fel kell segíteni; hogy nyomtató ökörnek ne kössük be a száját; hogy a madárfészket, melyben még az anyamadár ül fiókái vagy tojásai felett, nem szabad bántani, hogy az öregek elrepülhessenek és a fiatalok felnövekedhessenek, Mózes II. k. 23,12. Mózes V. k. 22. f. 1. 2. 4. 6. 7. és 25. f. 4.

Kérdés: Mit ígér Isten annak, aki barmán megkönyörül, és a madarakat addig hagyja kicsinyei mellett, míg azok rájuk szorulnak?

Felelet: Áldását ígérte: hogy jó sorsod legyen és sokáig élj. Mózes V. k. 22. f. 6. 7. v.

Kérdés: Minek jele az, ha jól gondoskodunk az állatról és nem kínozzuk azt?

Felelet: Jó szív jele: mert az oktalan állat is szenved és érez, de nem tud panaszkodni. Isten a néma állat iránt tanúsított szeretetet megjutalmazza.

Kérdés: Minek a jele, ha az állatokat elhanyagoljuk vagy kínozzuk?

Felelet: Gonosz szívnek jele, mert aki az állat iránt nincs részvétellel, az az emberek iránt sincs, azért mondja a Szentírás: „Az igaz megkönyörül a barmának életén, de az istentelenek szíve kegyetlen.” Salamon példabeszédei 12. fej. 10. v. A gonoszoknak kegyetlenségei az állatok iránt nem maradnak büntetés nélkül.

Kérdés: Milyen szándékkal kell a kereszténynek gondoznia az ő állatait?

Felelet: Azzal a jó szándékkal, hogy úgy gondozza azokat, amint azt a Teremtő parancsolja, és amint az előtte, az emberek és állatok Alkotója előtt kedves, hogy az Úr irgalmazzon nekünk.

17. A gyökérmunka dicsérete

Azt írja valaki: Az erdőn sétálva gyönyörködtem annak szépségében, és örültem a hűvös árnyékknak. Egyszerre meredek helyen egy fát láttam, melynek gyökerei legnagyobbbrészt földetlenül kiállottak a földből. Megállottam, hogy jobban megnézzem és elgondolkoztam:

Mily világosan szemlélteti ez a fa, hogyan keletkezett az egész erdő. Ha nincsenek gyökerei, nincsenek a méltóságteljes törzsek, gyümölcscsel rakott ágak, dús lombozat, madárfészek, madárdal. De ki gondol a gyökerekre? Többnyire egyáltalán nem látjuk őket, el vannak rejtve. Mindent látnak és megbecsülnek az emberek, ami a világon létezik, a fák terjedelmét is, pedig mindez a gyökerek érdeme, mert nemcsak a fák alapját képezik, hanem táplálkozásuknak is nagyszerű szervei. Ha nem volna nedvkeringésük, leveleket, virágokat, gyümölcsöket nem teremnének, nem volna élet bennök. Mégis, nemcsak hogy nem ügyelünk rájuk, hanem mintegy megvetjük a gyökereket, mert piszkos földdel vannak takarva, rút látványt nyújtanak és lábbal tapossuk azokat.

Tovább szöve ezt a gondolatot, lélekben egy szép gőzhajót láttam, amint a tengert szántja. Több száz embert vitt egyik helyről a másikra. A kapitány szép egyenruhában irányította az üzemet. A kormányos ott ült helyén, hol mindenki láthatta, a pénztáros is rendes öltözkéiben kezelte a jegyeket. A közelben azonban tompa moraj hallatszik alulról, és fojtó meleg gőz árad felfelé. Mi ez? Ki van ott lenn? A fűtő és a gépész. Ruhájuk nem éppen takaros. Olt állnak fáradtságos munkahelyükön, ők mozzgatják az egész hajót. De ki gondol reájuk?

Felebarátom, aki nem nyertél különösebb tehetségeket osztályrészü, sem szép termetet, sem egyéb szépséget, mely vonzóvá tenne, aki talán nem tudsz kellemesen társalogni, de meleg, imádságos a lelked, Te nem vagy sem törzse, sem ága a fának, melyről imént beszéltem, hanem a gyökeréhez tartozol. Vagy a másik kép szerint nem vagy sem az érces hangú kapitány, sem az ügyes kormányos, sem a pénztáros, de nem vagy-e fűtő vagy gépész, akik nélkül a hajó nem bír megindulni? Örülj, ha így van, nem baj, ha mások közömbösen, az sem baj, ha megvetően néznek rád. Az Isten, ki ismeri a rejtett munkának kiszámíthatatlan értékét, egy nap téged is napvilágra hoz és megadja méltó „béredet”.

18. A népek szövetsége egyelőre illúzió

Fr. W. Foerster Bernben 1919 tavaszán a „világ jelenlegi állásáról és az akadémiai ifjúságról” beszélt, mely előadásáról a „Bund” következőképpen számol be:

A szellemi munkás hivatva van átgondolni a világháború katasztrófáját, s abból a szükséges végső következtetéseket levonni. Nekünk is – mint erre az ítéletidőben az emberek mindig kényszerültek –, ma ismét a láthatatlan világgal szemben igyekeznünk kell a helyes álláspontot elfoglalni. És ha ezekben a nehéz időkben kutatni fogunk, rá fogunk jönni, hogy Isten nem fordult el tőlünk, amint azt mondogatni szokták, hanem ellenkezőleg, ezekben az órákban közelebb van hozzánk. Arról van azonban szó, hogy a modern civilizáció és önelégültség magaslatairól leszálljunk az önismeret mélységeibe.

Ha visszagondolunk a kereszténység első századaira, látjuk, hogy a legfáradtabbak és legterheltebbek a rájuk nehezedő nyomást azáltal iparkodtak elhárítani, hogy a szeretet evangéliumát befogadták, és minden erőszakról lemondtak. Csak mélységes erkölcsi erők, csak a tisztánlátó szeretet tudja ezt a problémát legyőzni. A lélek üdvössége, egyéniségünk megtisztítása a társadalompusztító elemektől, ennek kell ismét a középpontban állania. A világháború világosan rámutatott, milyen a mai világállapot, az embernek az emberhez való viszonya. Az emberiség egy nagy szervező-elv szerint van összeállítva, ami azonban hiányzik, az a benső összeköttetés az emberek között és e hiányból származott az egyesek elhagyatottsága és az általános megsemmisítő harc a társadalom belsejében. A bábéli torony története megrázó képe a modern emberiség tragédiájának. Mindenben, amit tettünk, irigység, versengés, gyűlölködés volt, még jótekönyködésünkben is. A világosságnak ismét be kell világítania a sötétségbe, Krisztusnak az Ő szeretetével ismét a központban kell állania. Ha ezt a legfőbb elvet felismertük, akkor meg fogjuk tapasztalni, milyen elégtelen és eredménytelen minden természetes szocializálás.

Igazságtalanságot nem lehet igazságtalansággal jóvátenni. Nem küzdhetünk erőszak ellen, amíg az bennünket is rabságban tart. Önérvényesülés, ez volt mindig első és utolsó szónk, pedig ez az, ami egészen eltompít bennünket. Csak akkor, ha magunkon túl is látunk, akkor ismerhetjük meg igazi javunkat, és csak az biztosítja egyéniségünket, ha mások ügyét felkaroljuk, s ezzel rokonszenvet és nem gyűlöletet keltünk. A népek szövetsége illúzió marad, míg ez a belső átalakulás végbe nem megy.

19. Szenvedőknek

A szenvedés nem mindig büntetés, gyakran nevelés végett küldi ránk Isten, mert a szenvedés nevelő hatása alatt megtisztul, keresztényibbé válik jellemünk és egész egyéniségünk. A Szentírás tele van a szenvedés dicséretével, mindenütt a szenvedés jótékony hasznát mutatja be nekünk, s mi mégis pogány módra állandóan Isten büntetésének nézzük a legcsekélyebb szenvedést is. Pedig micsoda nagy vigasz tölténé el szívünket éppen a szenvedés óráiban, ha Isten szerető szándékát tekintenők, és egyesülnénk a kereszten függő nagy Szenvedővel.

A mai hitetlen világban is vannak szent szenvedők. Németországban történt, hogy egy súlyosan szenvedő azt felelte látogatója kérdésére, hogy honnan veszi ezt a sok erőt és derűt: „Was mir an eigner Kraft gebricht, nimm ich aus den durchbohrten Händen”. Ami saját erőmből hiányzik, azt az átfúrt kezekből veszem. Igen, az átfúrt kezekből kell erőt merítenünk, az átfúrt Szívből rendíthetetlen hitet, s minden igazán javunkra válik, csak úgy viselkedjünk a bajban, amint azt Isten akarja. A tengerészek is azt mondják, hogy egy kis ellenszél csak segíti a hajó haladását.

Vannak kegyelmek s erények, melyek bizony csak a szenvedés óráiban fejlődnek a lélekben. Ilyen a türelem. Vannak továbbá oly virágok, melyek csak éjjel virulnak és feslenek, a lélek is akkor fordul el leginkább a földiektől, ha csalódik, ha szenved. A remény, a hit ilyenkor ereszti lelkünkbe mélyen gyökereit. A szem, melynek még nem voltak keserves könnyei, nem lehet szép szem, annak tekintetéből hiányzik még a mélység, a lelkiség. Szépen fejezi ki ezt Vera Voss a következő sorokban:

Augen, die niemals weinten, die leuchten nicht sternklar,
 Die haben des Lebens Tiefen nimmer geschaut fürwar.
 Lippen, die nie verstummten in übergroßem Leid,
 Die finden nimmer Laute innerster Zärtlichkeit,
 Herzen, die niemals glühlen in zehrend heißem Licht,
 Die nie in Qualen zuckten, kennen die Liebe nicht.
 Seelen, die nie sich sehnten hinweg aus Zeit und Streit,
 Die werden nimmer fassen göttliche Seligkeit.

(Mely könnyet sohsem ejtett, nem tündököl a szem,
 Az élet mélyibe nem nézett sohasem,
 S ha sohasem némítá el kín az ajkakat,
 Vigasz-szó szenvedésre azokról nem fakad!
 A szív sem ismerheti a mély szeretetet,
 Mely sohsem égett, fájt, mely sohsem vérezett.
 S ha sohsem érzé lelked, mily üres e világ,
 Nem értheted, mily édes az égi boldogság.)

20. A gyógyfüveket éjfél felé kell szedni

Egy érdekes fiatal leány nyaralt egyszer valahol; meghatározatlan betegségben sínylődött, és senki sem tudott rajta segíteni. Végre egy híres német Generalarzt érkezett meg, és magától a pacienstől hallottuk, hogy az milyen tanácsot adott neki: „Kedves kisasszony, Önnek nincs semmi baja. Önnek csak egy nagy hiánya van, és most, hogy itt nyaral, pótolnia kell ezt a hiányt; nézze az itt gazdagon termő gyógyfüveket, tudja, mikor kell azokat szedni? Éjfél körül, mert összes nedvük akkor száll a gyökér mélyére, akkor legértékesebbek. Lássá, a maga lelke, különösen este, amikor álmatlan éjjeleire készül, az is valami csodálatos növényhez hasonló mély gyökeres valami, ami szintén arra szorul, hogy a gyógyerő a gyökér mélyébe ereszkedjék. És vajon tudja-e, hogy mi az a gyógyerő, amely nincs az Ön lelke gyökereiben, és ami miatt nem tud sem aludni, sem jól élni? Az, édes gyermekem, a hit, az ima szelleme: az igazi áhítat! Azért lássa, én nem is ajánlok Önnek újabb brómkeveréket vagy más orvosságot, hanem azt rendelem Önnek, hogy ezentúl minden este olvasson – de nagy áhítattal és nagy összeszedettséggel – egy fejezet Kempis Tamást, és meglássa egész betegsége meg fog szűnni. És így is volt.

Hányan szenvednek álmatlanságban, hányan ver most jobban a szíve, hányan van most rozogább idegzete, micsoda sötét agyrémekkel küszködnek most sokan, szintén talán éppen úgy éjfél körül? ...

Nézzünk körül közvetlen környezetünkben, szomszédságunkban, hivatalunkban, kórházakban, cselédszobákban s tegyük magunkévá mindenütt a lelkek ügyét, főleg azokét, kikkel nem igen törődik valaki! Nincs nagyobb szociális misszió a Krisztus világosságának terjesztésénél! Főleg az ilyen sötét időben, amilyenben most élünk. Bárhol találunk tehát lelket, aki álmatlan, csüggeteg, ajánljuk neki ezt a patikát. Táplálja éhező lelkét minden este egy kis fejezet Kempis Tamással. De elsősorban közöttünk ne legyen senkise, aki hálószekevényének fiókjában ne tartaná ezt a könyvét. (Kempis Tamás Krisztus követése. Kapható a Missziósboltban I., Krisztina körút 127.) Olvassunk belőle minden este lefekvés előtt egy keveset, megemlékezvén arról, hogy „a gyógyfüveket éjfél felé kell szedni”, s hogy a lélek gyógyfüvei is legjobban hatnak ezen zavartalan csöndes esti órákban...

Kempis Tamás könyvéről is áll: „Solche Bücher müssen nicht gelesen, sondern gegessen werden”. Ilyen könyveket nem olvasnunk, hanem ennünk kell. Ha ezt a szabályt elfogadjuk, éhező lelkünk erősítő táplálékban, szomorkodó szívünk pedig örvendetes vigaszban fog részesülni.

21. A főkéllékről

A misszióővér egyéniségében mindenekelőtt azt a lelki vonzalmat és rátermettséget keressük, amelyet hivatásnak mondunk. A „hívás” szó jelzi, hogy nemcsak az egyén értelmi belátásán vagy elhatározásán múlik, hogy való-e valaki erre vagy sem, hanem egyúttal elhatározásunkon kívül fekvő „hívás”-on is, ki nem eszelt és ki nem gondolt valamin, ami a lélek belsejéből, Istentől cseng felénk.

A hívás jelentkezései a különböző embereknél kiszámíthatatlanok. Néha hosszabb vagy rövidebb megfontolások, tapasztalatok, tanítások lelkiismeretes földolgozásának végső láncszemeként jelenik meg a hívás. Máskor esetleg sokáig pihen valakiben és öntudatára sem jut, egyszerre azután ébred, erős vonzódás alakjában jelentkezik. Meglehet, hogy valakinek tegnap még egészen máson járt az esze, más célok hevítették, más tervek foglalkoztatták, de este azután, vagy ma reggel oly hang üti meg fülét, melyet nem tud többé elfelejteni: olyan titokzatos érintésben részesült a lelke, hogy egészen megváltozott tőle, figyelme határozott irányba és határozott cél felé terelődött; szenvedélye, életfelfogása határozott tárgyat kapott. Érti, hivatást nyert. Amint a szél egy-egy magot elhord messzire, amely termőföldbe hullva óriási fává fejlődik, úgy hull néha az ember lelkébe egy-egy gondolat, amely gyökeret verve oly nagyra nő, hogy fája egész életét beárnyékolja.

Vannak pályák, melyeken csak az boldogulhat, aki elmondhatja magáról, hogy erre hivatást nyert és érez. A misszióővér pályája ilyen. Hiszen, ha van pálya, amely kegyelemre, hivatásra és sugalmazásra rászorul, úgy a misszióővér hivatása az. Nem is kell hozzá voltaképpen más.

A tapasztalat bizonyítja, hogy birtokában lévén e hivatásnak, az egyszerű nő megállja helyét e téren, míg az egyetemet végzett tanárnő esetleg hasznavehetetlen; az egyszerű úrileány eltalálja az igazit, míg a tudós esetleg tehetetlen e feladatokkal szemben. Ennek a ténynek az a magyarázata, hogy az ember csak ott boldogulhat, ahová Isten őt „meghívta”.

Ha azon gondolkozol, hogy rálépj-e erre a pályára vagy sem, dönts, kérlek a fenti sorok értelmében. Ha végig olvasván ezt a cikket, úgy érzed, hogy szíved errefelé vonz; hogy az itt érintett dolgok jobban érdekelnek, mint más ügyek: ha biztatást és rokonszenvet érzesz magadban az ebben az irányban való tevékenységre; ha lelked azt súgja: Isten nekem ezt a pályát szánta – akkor jelentkezzél; különben ne. De ha hallod a hívó szót, ne habozz; ragadd meg az Úr Jézus kezét, nehogy kívül maradván, késő könnyekkel sirasd pályatévesztésedet. „Vajha az Én parancsaimra figyelmeztél volna, békességed leend mint a folyóvíz és igazságod mint a tenger örvényei”.

22. Szikszói karácsonyest 1913-ban

Jól esik néha visszazánni a múltba. Különösen kedves emlékeim közé tartozik az az elrejtett év, melyet 1913/14-ben éppen a háború kitörése előtt az egész Társulattal Szikszón töltöttem. Budapesten csak néhány nővér volt akkor, aki a Nővédelmi Hivatalt, a patronázmunkát ellátta, s magam is csak havonként egy-két napra jöttem fel, ilyenkor tartottuk összejöveteleinket, gyűléseinket, tanácskozásainkat. Különben pedig belső összeszedettségben, befelé való megerősödésben töltöttük ezt az édes elrejtett szikszói évet és szinte szenvedélyes szeretettel ragaszkodtunk annak napirendjéhez, zavartalan pontosságához, egyöntettségéhez. Nagy hálával gondolok az isteni Gondviselésre, mely éppen az ezután bekövetkező nehéz, zűrzavaros időkre engedett ily pompás előkészületet.

A karácsonyest 1913-ban feledhetetlen, életem legszebb karácsonyestéje. Havas, ködös este volt, és úgy öt óra körül kihívtak az udvarra, hogy nézzem meg az útra készen álló szegényházi látogató csoportokat. Szikszón ugyanis két szegényház van. Egy katolikus és egy protestáns. Ebbe a két házba készült az engem váró két csoport. Csak gyéren megvilágított udvarunkon álltak nagy boldogan felkészülve. Élén a két csoportnak egy-egy nővér, égő karácsonyfával a kezében, mellette másik kettő a Szentírással és csengővel, mögöttük ismét kettő-kettő, kik a magasan feltornyozott ajándékosarakat vitték, ezek mögött néhány énekes. Már napokkal ezelőtt csodáltam a szikszói lakosságtól oly dúsan beérkező szeretetadományokat. Nem tudom, kiszivárgott-e, hogy a szegényházakat felkeressük a szent estén, vagy pedig csak kitalálták a szikszóiak, de tény, hogy megható módon adakozott kiki a maga tehetsége szerint. Boltok és magánosok elláttak minket minden szükségessel. Volt a mi nagy ruhakosarainkban meleg holmi, dohány, porcelán, ennyivaló, könyv, edények, törülköző, zsebkendő, cukorka stb. Mikor énekelve, csengetve kivonultak nagy kapunkon a meglehetősen sötét szikszói utcákba, még sokáig hallottam az ének- és csengőszót, és még sokáig láttam a karácsonyfa fényét.

Hazaérve elmondták nővéreink, hogy mindkét szegényházban egyformán jártak el. Először letették a karácsonyfát és az ajándékokat, azután felolvasták a karácsonyi evangéliumot, pár percnyi beszédben öröme és békére intették a szegényházi lakókat, azután szétosztották a kedves, szinte megbecsülhetetlenül sok ajándékot.

Volt Szikszón egy állami menhelyi kisfiú, aki egy iparosnál tanonckodott. Tudtuk, hogy mostoha sorsa van, azért nővéreink visszatérve a szegényektől, betértek az illető házba, de rosszat sejtván, nem is kopogtattak be a családhoz, hanem egyenesen az istállóban tartva, ott lopva elhelyezkedtek és csak úgy félhangon szóltak be az istállóba: „Jóska, Jóska, itt vagy?” és csakugyan a szegény gyermek a karácsonyestét az istállóban töltötte a sötétben. A szalma közül kimászott, és álmos szemekkel csodálkozott, hogy neki is hozott a Jézuska egy kis karácsonyfát és ajándékot?! Mily nagy boldogság volt nővéreink szívében, hogy ezt az elhagyott gyermeket így megörvendeztették.

Azóta Isten kegyelméből, egyre terjed és fejlődik a Missziótársulat. Évről-évre több helyen és többeknek tudunk, – hála Istennek – karácsonyi örömet szerezni, a gyermekeknek, szegényeknek, raboknak, rokkantaknak, Hajléktalanok Menhelye lakóinak stb. Mégis ez a Társulat gyermekkorából való kedves karácsonyest mindig újra és újra melegséggel tölti el szívemet.

23. Hiltyből

Igaz kegyelme Istennek az, ha minden hamis útja az embernek, amelyre lépni akar, tuskével van sövényezve, vagy ha az ember élete, hogy azzal a szép izraelita hasonlattal éljünk, olyan, mint a rózsa, melyet köröskörül tövises öveznek, úgy hogy csak felfelé, a magasba törhet. Ezek azok a szenvedések, melyekért később a leghálásabbak vagyunk.

Mégis, ilyenkor a lelket szomorúság üli meg, és csak kevés kiváltságos lélek kerülte el azt, hogy időnkint nem vett rajta erőt a búskomorság. A legjobb esetben is az az érzésük, amit Goethe a következő sorokban fejez ki:

„So still und sinnig? Es fehlt dir was, gesteh es frei.
Zufrieden bin ich, aber es ist mir nicht wohl dabei!”

(Oly csendes és elgondolkodott vagy. Valami bánt, valld be őszintén. Megelégedett vagyok, de nincs jóleső érzésem.)

Nem azért élünk azonban – és ezt minden bátor lélek belátja, – hogy „csendes és elgondolkodva” legyünk, és épp oly kevésbé, hogy vigasztaló panaszokban, vagy lelket őrlő pesszimizmusban magunkat tönkretegyük. Ez mind csak átmeneti állapot, melynek véget kell érnie és abból új életnek kell támadnia, de – és ezt jól tudjuk – a halálnak kell előbb közbejönnie. Ez az önző életre irányított saját akaratunk feladata, amelyről oly nehezen tudunk lemondani. Azoknak, akik az örök élet csíráját magukban hordják, minden halál nem cél, hanem egy új, magasabb életfejlődés eszköze. Aki ezt a reményt nem tudja megtartani azzal a szívósággal, mellyel Jób kapaszkodott beléje, és mégis az érzéki világban nem talál többé kielégítést, az a sötét aszkézis rabjává lesz, örökké a sírját ássa, vagy örökké hiú elégiákban társalog világfájdalmával naplókban, levelekben vagy homályos budhiztikus vággyal sóhajt a Nirvána felé; vagy végre egyéb szellemi tévutakra kerül, mely kusza eltévelyedések mind csak abban egyeznek meg, hogy az egyedüli igaz utat lehetetlennek, fantasztikusnak tartják.

Az életnek ezen szakában a jelszó: „Rajta!” Előre!”

24. Imádkozol-e?

Svájc egy magános hegyi vendégfogadójában, ahol messze távolban sem lehetett papot találni, elhagyottan és szomorúan feküdt egy idegen utas az egyik vendégszobában. Elhagyta hazáját, hogy az Alpések csodás szépségében gyönyörködjen, tiszta felséges levegőjében testének-lelkének üdülést szerezzen. És itt a természet szépségei és vidám üdülővendégek mulatozása mellett éri el őt a halál. Az orvos reggel egész kíméletlenül szemébe mondta az igazságot: „Túleröltetés – belső vérzés – legyen mindenre elkészülve”. És íme dél van. A pincér beszél, óhajt-e a beteg ebédet. Ő volt az egyetlen, akivel a beteg most beszélhetett. A haláltól való félelem és ijedség összeszorítja szívét.

Bár sohasem tagadta Isten létezését, de nem is vette sohasem számba. És most az előtte oly idegen Isten elé lépjen, megtegye az első lépést a sötét örökkévalóságba! A pincérhez fordul, és kéri őt: „Mondjon valamit vigasztalásomra, imádkozzék velem!” A pincér előhozza az édesanyjától kapott és azóta meglehetősen elfelejtett imakönyvet kofferje mélyéből, és felolvass neki. „Jaj, imádkozzék velem!” kéri most már sürgetőbben a beteg. A pincér szíve összeszorul: ó mily régen nem imádkozott már ő, és gyermekkorára gondol, miként tanította őt anyja imádkozni, és most! ... De végre mégis, megrendülve a félelemtől és a beteg könyörgő kérésétől, letérdel az ágy mellett, és imádkozik, ahogy azelőtt még sohasem imádkozott. A Halál fensége megragadja lelkét, tud imádkozni és könyörögni a hűséges Megváltóhoz, hogy vigasztalja meg, és mentse meg a haldoklónak lelkét. Ez a délután a magános hotelszobában örömet hozott az ég angyalainak.

A beteg estefelé békében lezárta szemeit, és a pincér ettől a naptól fogva új emberré lett.

Nem valószínű, hogy mindenki, aki ezt olvassa, azok közé az emberek közé tartozik, akik imádkozni szoktak. Ha nem szoktál, szóljon szívedhez ez a pár sor, és kezd meg! Jézus maga legsürgetőbben int bennünket erre. Mivel mentegethető az ember, aki gyermekkorában tanulja a hit igazságait, s tudja, hogy vannak Szentségek, kegyeszerék és mégis imádság nélkül hal meg! Pedig hányán mennek Isten trónja elé, és nem tudják, hogyan kell Istennel beszélni. Hogyan közeledhetel Istenhez, ha nem beszelsz vele? Ha Isten idegen neked, hogyan várhatod, hogy üdvözítsen? Milyen csalódás! Az első lépést, hogy a világtól és bűneitől megmeneküljünk, akkor tesszük, amely napon először szívből imádkozunk. Ha üdvözülni akarsz, foglalkozzál komolyan a kérdéssel: „Imádkozom-e?” (Egy svájci újságból.)

25. A cifrázkodásról

„Ne a külső hajdíszben vagy aranyiseletben vagy öltözékben legyen ékességük”. (Szent 1Péter 3,3)

A keresztény lélek elkerül minden felesleges és hiú pompát ruházat tekintetében is. A cifrázkodás üres és léha szívre mutat, A szolid keresztény elkerüli a fölösleges költségeket is, már csak azért is, mert minden feleslegét Krisztus parancsa szerint a szűkölködők segélyezésére fordítja. Halálos ágyunkon mennyire jobban fogunk ezeknek az áldozatoknak örülni, mint ezeknek a nagyon kérdéses diadaloknak, melyeket a hiúság útján és költséges árán szereztünk.

Az evangélium szelleme kívánja, hogy sem feltűnően, sem pedig a helyén való csín határán túl ne cicomázzuk magunkat, mert mindez nem méltó halhatatlan lelkünkhöz. Ha azonban a cicomázástól eltilt bennünket, viszont kötelez arra, hogy rendesek, tiszták, sőt – különösen a férjes asszonyok – szemre is kellemes benyomást tevők legyünk. Ilyképp nem hanyagolunk el semmit abból, ami az életet szebbé és kellemesebbé teszi, másrészt pedig kialakul bennünk az a lelkiség, mely egyszerűségben is tud tetszeni és sohasem tetszeleg.

26. A legnagyobb értékekről nincsen statisztika

A faluvégi nagy térségen állt egy százados tölgye a régi erőteljes erdőnek, mely valamikor ott pompázott. Ez a tölgy összeforrt a falu életével. A nyáj arra legelt, az emberek ott gyűltek össze, ha valami ünnepély volt. Nem volt öreg ember, ki ne emlékezett volna, hogy árnyékában táncolt valamikor, és nem volt szerelmes pár, ki arra ne vette volna útját.

És azután az történt, hogy összeült a falu kupaktanácsa, megbeszélték, hogy az iskola palánkja rossz, a községi karám kerítése dűledezik, tatarozásra szorul, ehhez pedig sok fa kell, jaj de sok pénzre lesz szükség! Honnan vegyék?

Végül azt gondolták ki, legjobb lesz kivágni a vén tölgyet, ebből kikerül minden, és a költségvetés oly pompásan lesz beállítva, hogy a munka a falunak nem kerül pénzbe! De mit is lehet ez ellen a világos budget ellen felhozni? Az egész tanács azt mondotta, hogy kitűnő, remek gondolat, s a tölgyet kivágták, vele együtt azt az egész poézist, mely bele volt szöve ágaiba, mely ahhoz a fához tapadt. De ez az érték nem volt a költségvetésben kitüntetve.

Az egész élet voltaképpen ilyen, a legnagyobb értékekről statisztika egyáltalán nincs, s ez értékekről pusztító barbárokkal vitatkozni nem lehet.

Az én akarati, gondolati, érzelmi világom, az én belső öntudatom az én tölgyfám, melynek törzse acél, de a fakadása olyan, hogy azt bármely gyermek a kisujjával letörheti; mi minden tapad s szövődik abba bele; ez az én kincses világom.

27. Beethovenről

Beethoven nem volt szerencsés ember. Annyi küzdelmen és csalódáson ment át, hogy végre is elzárkózott és komor, barátságtalan emberré lett. Legjobb barátját, a híres Hummelt is ellökte magától, s mikor már jóformán egyedül állott a világon, elérte zeneszerző létére a legfájdalmasabb csapás: megsiketült.

Baden mellett nagy szegénységben élt, és siketsége dacára is csak zenével foglalkozott. Külső bajait fokozta lelki meghasonlottsága, mely saját tehetsége iránt kételyekkel is kínozza.

Történt egyszer, hogy unokaöccse érdekében egy távoli faluba kellett utaznia. Oly szegény volt azonban, hogy kocsira nem is gondolhatott, elindult tehát a nagy útra gyalog és egyedül.

Esteledett már, mikor Beethoven a kimerülésig fáradt volt, s ugyanakkor sötét felhőkből kövér cseppekben kezdett hullni az eső. Beethoven semerre se látott házat, és csüggedten, tanácstalanul folytatta fáradalmas útját. Egyszerre megpillant az erdőszélen egy egyszerű kis házat, bekopog, és kérelmére azonnal szívesen látják és vendégül fogadják, és szerető figyelemmel veszik körül. Vacsora után pedig odamegy a házigazda a zongorához, fiai előveszik a hegedűjüket és játszani kezdenek. Beethoven növekvő érdeklődéssel figyeli a neki oly rokonszenves család eljárását, és mikor látja átszellemült lelkes arckifejezésüket, meleg szeretetre gerjed valamennyiük iránt, és mert siketsége miatt mit sem tud arról, hogy mit is adnak elő annyi lelkesedéssel, odalép a kottához, s első pillanatra felismeri a kottából saját A-moll szimfóniáját. A vendégszerető család nagy ijedelmére szinte beledől a karosszékebe, arcát eltakarja kezeivel és csendesen zokog. Körülveszik, ápolgatják, ezer kérdéssel ostromolják, mire a nagy mester, aki e távolfekvő, félreeső házban saját művészetének hatását és népszerű voltát ismerte fel, csak azt a néhány szót képes kiejteni: „Én Beethoven vagyok.” Leírhatatlanul hatott ez a vallomás az egész kis társaságra, sírva fakadtak, kezeit csókolták, és Beethoven saját nyilatkozata szerint életének legboldogabb perceit élte. Most ő lépett a zongorához és újból az ő kíséréte mellett eljátszották a remek kompozíciót. Beethoven ez este felülmúlta önmagát, úgy játszott, mint még soha. Késő éjjelig tartott ez a páratlan élvezet, és Beethoven holtra fáradtan tért pihenőre.

Azonban oly izgatott volt és oly melege lett, hogy elkövette azt a nagy megfontolatlanságot, hogy éjjel meztláb és kabát nélkül sétálni ment a kertbe, és ezzel kezdetét vette rövid halálos betegsége. Szörnyű hűléséből tüdőgyulladás fejlődött, és már csak néhány napig élt. Halálos ágyához sietett barátja Hummel is, aki fültrombita segítségével még néhány szerető meleg szót kiáltott fülébe. A nagy ember hálás pillantással viszonzta barátja hűségét, s utolsó szavai ezek voltak: „Ugye barátom, mégis csak volt nekem istenadta tehetségem!”, s ezzel rövid tusa után elhunyt.

Tanulság: Cselekedjünk jót szüntelenül, és tartsunk ki a bajban is, mert eljön az óra, mikor elvesszük méltó jutalmunkat.

28. Válaszútnál

Ha a kutya két embert követ az úton, nem tudjuk, melyik a gazdája; azonban váljanak csak el az első keresztútnál egymástól, akkor rögtön meglátjuk, ki a kutya gazdája.

Két úrnak szolgálni te sem tudsz. Egy darabig csak ballaghatsz a világ útján, keresztény életre iparkodván, azonban mihamar te is eljutsz a keresztúthoz, mikor választanod kell Isten és világ között. Az egyik útra az Úr Jézus fog hívni, a másik útra a világ fog csábítani, te pedig, ha hű követője vagy Jézusnak, nem sokáig fogsz gondolkodni, hogy melyik utat kövesd! Ha a világ fia vagy, akkor természetesen a világ útján fogsz haladni, és lehet, hogy ez a te választásod (hogy melyik úton jársz,) egy ideig el lesz rejtve az emberek szemei előtt; nemsokára azonban cselekedeteid napnál világosabban fogják mutatni, vajon Krisztus követője vagy-e, vagy a világ fia.

29. A király szőlői

Észak-Európa egyik városában élt egy szegény asszony, kinek leánya lappangó lázban szenvedett. A beteg nagyon szeretett volna szőlőt enni, a szőlőérés ideje azonban még nem érkezett el. Anyjának eszébe jutott, hogy a királyi parkon átmentében egyszer a melegházban a legpompásabb szőlőt látta. A kertészhez ment tehát, hogy egy vagy két fürtöt megvegyen. Rövid és rideg elutasításban részesült. „Talán kevés pénzt kínáltam neki”, gondolta a szegény asszony, és kétszeres igyekezettel fogott neki a munkához, hogy még többet megtakarítson. Telve reményekkel tért ismét vissza a kertészhez. Ez alkalommal azonban még barátságatlanabb fogadtatásban részesült. „Meg van Ön bolondulva?” mordult rá a kertész, „hát kereskedőnek képzeled a királyt? Az ő gyümölcseiből és virágaiból a világ minden pénzéért sem kaphat.” Nagyon csalódottan és szomorúan éppen távozni akart az asszonyka, ekkor valaki, aki tanúja volt a jelenetnek, odalépett hozzá: „A kertésznek igaza van,” mondá a fiatal ember, „atyám, a király, csakugyan nem kereskedő, de ha a szőlőt nem is adja el, elajándékozhatja azt.” S míg a herceg ezeket mondta, saját kezűleg szedett egy pár gyönyörű szőlőfürtöt és a boldog anya kosarába tette, aki meleg, hálálkodó szavakkal távozott.

Ez a kis történet tulajdonképpen a mi lelkünk esete. Rendszerint azon kezdjük, hogy Isten jóságát, kegyét, bocsánatát, a békét és örömet megvenni akarjuk. Persze, nem pénzen, hanem erényeinken, jó feltételeinken, iparkodásunkon, imádságainkon, könnyeinken. Mily nehézünkre esik felfogni, és mindig újból megújítani lelkünkben, hogy üdvösségünk ajándék. A királyok királya senkinek sem ad el semmit, hanem mindenkinek mindent ajándékba ad.

30. Engedelmesség és az előírások pontos betartása

Jerikó hatalmas erőd volt és Izrael fiai nem bírtak vele. Ekkor az Úr Józsuához szólott, hogy átadja neki Jerikót királyával és vitézeivel együtt. Csendben és imádkozva hat napon át járkál körül az erődöt. A hetedik napon a papok fújassák meg a harsonákat, vegyék vállaikra a frigszekrényt, és maguk is imádkozva s harsonaszóval járkál körül hétszer az erődöt, s ha ez megtörtént, nagy csatakiáltással rohanják meg az erőd dűledező falait, és minden vitéz ott ostromolja meg az erődöt, ahol éri. Józsuá pontosan teljesítette az Úr előírásait, minden úgy történt, amint előre mondotta az Úr, a hetedik nap a csatakiáltás elhangzása után Jerikó Józsuá birtokában volt.

Nem 40.000 embert számláló seregének hatalma, nem valami árulás vagy fortély útján jutott a vár birtokába Józsuá, hanem csakis az engedelmesség által.

Az izraeliták megtanulták az engedelmességet, mikor Kánaán meghódítására mentek. Ekkor tapasztalták, hogy saját erejükben hiába bíznak, és Isten nélkül semmit sem tudnak kivinni. Tapasztalták azonban azt is, hogy erős Isten az ő Istenük. Így voltak képesek Jerikó előtt arra a pontos engedelmességre. Nem törődtek a jerikói lakosok csúfolódásaival, nem is feleltek a kihallatszó sérelmekre, hanem csöndben, némán teljesítették az előírásokat, és amikor a hetedik nap elérkezett a cselekvés ideje, akkor a harsonaszó már győzelmüket hirdette.

Így van ez mindig. Nem emberi erő és hatalom, hanem csak Isten iránti engedelmesség és az előírások pontos betartása segít minket is győzelemre.

31. Tauler és a koldus

A középkorban élt Tauler, a világhírű domokos atya, kinek legégetőbb vágya az volt, hogy az Isten megismerésében és a tökéletességben haladjon. Életének főleg egyik szakában, körülbelül 5–6 évig, úgyszólván éjjel-nappal azért imádkozott, küldene neki az Isten valakit, ki saját élete által vagy tanításával erre nézve a legjobb utasításokat adná neki.

Egyszer Tauler Strassburgban időzött, s vasárnap délután a vecsernye után úgy érezte, hogy neki a Dómba kell mennie, mert ott fogja megtalálni azt, ki által régi vágya és kérése beteljesedik. Oda érve azonban látta, hogy a papság és a hívek mind elmentek már, csupán egy öreg koldusra akadt még, aki a székesegyház kijáratánál kuporgott. Ismételten körülnézett, nem talál-e mégis a kolduson kívül más valakit is. De nem. Elhatározta tehát, hogy a koldussal próbál szerencsét, s így szólította őt meg: „Adjon Isten jó napot, öregem.” „Hála az Égnek” – felelt a koldus, – „nekem soha sincs rossz napom.” Tauler csodálkozott ezen a válaszon, majd így folytatta: „Úgy hosszú, boldog életet kívánok neked.” „Én hála Istennek sohasem vagyok boldogtalan.” „Sohasem vagy boldogtalan? Hogy érted ezt?” „Úgy értem,” – mondá a koldus – „hogy én mindenért, ami történik, hálát adok a mennyei Atyának. Ha süt a nap, ha esik az eső, ha van fölöslegem, épp úgy, mintha szűkölködöm: és mivel Isten akarata, így az én akaratom is, hogyan lehetnék boldogtalan?” „És ha Isten akarata az volna, hogy halálod után a pokolba kerülj, mit szólnál ehhez?” Egy percnyi habozás után ezt válaszolta a koldus Taulernak: „Ha az volna Isten akarata, akkor is átkarolnám őt azzal a két karral, melyet ő adott lelkemnek: a hit ereje az egyik, melynek segítségével még akkor sem kételkednék irgalmában; a szeretet hatalma a másik, mellyel lehúznám Őt oda is úgy, hogy ez által a pokol is mennyországgá válnék.” Tauler nem győzött csodálkozni. Végre azt kérdezte: „És ki vagy te?” „Én? Én király vagyok” volt a válasz. „S vajon hol a te birodalmad?” „Az én birodalmam bennem van, mert az Isten országa mibennünk lakozik!” „S hogyan jutottál ennyire?” „Úgy, hogy végleg szakítottam az emberekkel való törődéssel. Aki nem törődik az emberek véleményével, hanem kizárólag Isten akaratát és tetszését keresi, az mind királlyá lesz.”

32. Tégy te is így

A Szaharában és a forró égőv más sivatagjaiban néha hirtelenül támad hatalmas szélvész, amely oly erővel ront előre, hogy magával söpör mindent, ami útjában áll. A sivatag lakói jól tudják, hogy ilyen pusztító erőszakos széllel szemben egyetlen egy magatartás használ, s ez az arcra borulás, aki ezt nem teszi, az elveszett.

Az élet sivatagjában is sokszor találkozunk ily pusztító szélvészekkel, melyek leütnek mindent, ami útjukba áll, leperzselnek, megfojtanak, letörnek minden élőt már az ő mérges leheletük által is. A gyűlölet, a bírvágy, az érzékiség, a gyávaság, a kétségbeesés, ezek mind oly gyilkos orkánok, melyek öreget és ifjút egyaránt halálos veszedelembe döntenek. Aki szembe bátorodik nézni velük, annak homokkal töltik meg szemüregét, aki sívításait hallgatja, annak fülét tömik be, aki talpán állva akarja fogadni, azt ledobják, és örüljön, ha meg nem fojtják. Nem menekülhet ettől a szélvésztől, csakis, aki leborul s kezeibe temeti arcát. Aki Isten zsámolya elé borul, aki Jézus Szentséges Szívére borul. E fölött elvonulhat a halálos szélvész, az ember alig veszi észre és Abban győz, Aki erősebb minden viharánál.

Leborulni, leborulni, így kiált a karaván vezetője, leborulni és fel nem tekinteni. Mindenki siet a parancsnak engedelmeskedni, és így megmenekülni. Tégy te is így! Ne képzeld, hogy van más menekvés! Nincs más, csak egy, ez az egyetlen egy.

33. Gyűjtsuk meg a lelkekben a Krisztus világosságát

Somme mellett elesett a német irodalom egyik legnagyobb reménye: Johannes Reinhold Sorge. Egy gránátszilánk mindkét lábát lelőtte, és bár azonnal segítségére jöhettek, a 26 éves író néhány óra alatt elvérzett. Életének utolsó óráiban lelke különös revelációkat nyert, bajtársainak mintegy testamentumul tollba mondott mindenféle dolgot. Például arra kérte otthon levő barátait és nagybefolyású rokonait, hogy hassanak oda, hogy a közoktatásügy Németországban megreformáltassék, mert hogy az oktatás teljesen hamis vágányokon jár: teletömik az ifjúság fejét Marx-, Hegel-, Fichte- és Kant-féle bölcsességgel, vagy a görög mitológia alakjaival, és ha egy szegény katona úgy fekszik ott a csatatéren, mint akkortájt ő, elkámforog az a nagy iskolai bölcsesség, és annál fájdalmasabban vonaglik szíve, minél kevesebb van abban az egyedül üdvözítő evangéliumból.

„Loyolai Szent Ignácot, Assisi Szent Ferencet tanítsátok az iskolákban és a Hegyi beszédet!” Ez volt egyike utolsó szavainak.

A haldokló hős nyilatkozata eljutott drága hazánkba, annak fővárosába és annak egyetlen katolikus szociális katedrójára, és nemde, mi megfogadjuk Reinhold Sorge tanácsát, hiszen mi a Szociális Iskola programját eddig is ebben a szellemben értelmeztük, s elejétől fogva hangoztattuk, hogy a legnagyobb szociális cselekedet a Lumen Christi, a Krisztus világosságának terjesztése.

Ehhez az irányzathoz hívek maradunk a Szociális Iskolában és más munkahelyeinken, legyenek azok a szikszói vagy csobánkai népiskolában vagy a fogházban vagy kórházban vagy bárhol; mi tudjuk, hogy a szociális működéshez tanultság és előkészület is szükséges; hanem azért tudjuk és valljuk azt is, hogy hiába tanulnánk, hiába gyakorolnánk magunkat a legnagyobb szaktekintélyek vezetése alatt is, ha nem égne bennünk a Krisztus világossága, mi is csak azokhoz tartoznánk, akik akarva nem akarva megcsalják a világot.

Azért Szociális Iskolánknak jó tanítványa csak az lesz, ki különös tekintettel a mindennapi gyakorlati életre, a családi nevelésben, a betegápolásban, az egyesületi munkában, a szegénygyámságban, az általunk is reprezentált egyetlen helyes álláspontra helyezkedik.

Mi a Szociális Iskolákban, mint egy tudományos laboratóriumban, górcső alá vesszük és a refraktor megvilágítása alá helyezzük mindazt, ami hallgatóinkat foglalkoztatja. A Krisztus világosságának fényénél, kezet kézbe téve, jó testvérekként fogunk minden problémát megvizsgálni, boncolgatni, latolgatni és Isten nagyobb dicsőségére elintézni.

Lehet, hogy a világ Iskolánk ezen tevékenységéről sohasem fog helyes tudomást szerezni, sőt lehet, hogy az igazsággal ellenkezőt fognak sokan gondolni vagy állítani, de akkor mi a Hegyi Beszéd következő verseire fogunk gondolni: „Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudván minden rosszat mondanak ellenetek Énérettem. Örüljete és vigadjatok, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben. Mert így üldözték a prófétákat is, akik előttetek voltak.”

Gyűjtsátok meg – tehát – lelketekben a Krisztus világosságát!

34. Az olasz királyné tanulságos nyilatkozata

Az olasz királyné nemrégiben fogadta az egyik legnagyobb olasz újság riporterét, s a következőkben nyilatkozott:

„Teljesen ellenzem az úgynevezett nőemancipációt. Akármilyen körülményekbe is kerüljön a nő, legelső kötelessége ellent állni és lemondani oly dolgokról, amelyek valójában nem illenek hozzá. Helytelenítem a nőknek klubokba való járását, politikába való beavatkozását, legfőképpen pedig a férfisajátosságoknak utánzását. A régi szerénység és a modern függetlenség összeolvasztása adná meg az igazi ideáltípust.” – „Királyi felséged szereti a nagy családokat?” – „Természetes. Csak azoknak a nemzeteknek van jövője, amelynek nagy családjai vannak. A gyermektelen házasság vagy az egyke-házasság nem az igazi. A legtöbb nő érzi is ezt, ha nem is fejezi ki szavakban. Hangosan szól a nőben az anyai érzés. Az a nő, aki nem részesült az anyaság áldásában, az élet javát nélkülözi. Jól tudom, hogy vannak kivételek, különösen azokra nem tartozik ez a kijelentésem, akik magas eszmék szolgálata miatt maradnak egyedül, hiszen a másokért való önzetlen munkálkodás is gyönyörű pályát nyit a nőnek. A vallásosságra való nevelés kell, hogy a női nevelésnek alapja legyen. Csak ezáltal fejlődik a női karakter. Egy vallásosan nevelt leány jobban is védheti érdekeit, mint a legerélyesebb hitetlen. Egy vallás nélküli nő olyan, mint egy illat nélküli virág, sajnálnunk kell mindkettőt.” – „Szabad Felső Asszonyomat kérdeznem, hogy mit tart a családi élet alapjának?” – „A szeretetet. Ez minden társadalomkülönbség nélkül áll az összes családon nézve. A társadalomnak is szereteten kellene alapulnia, hisz a társadalom is csak családokból áll, és hogyha azokat nem fűzi egymáshoz a szeretet, bizonytalan az egész konglomerátum. Szeretet nélküli házasság csapás, szeretettel kötött házasság áldás. Csakis ilyen szerető családokból kap a nemzet derék fiakat, akik minden gondon és csalódáson át életben tartják a nemzetet.”

35. Kivonatok R. P. Didon leveleiből

Az ígéret földje csak a bátraknak és győzedelmeseknek nyílik meg. A puhák, lanyhák és gyávák csak maradjanak Egyiptom jó illatú hagymái mellett.

A hősök útja az áldozat és az önmagáról való lemondásé.

Földi szeretet sohasem elégítheti ki szívünket, semmi sincs, ami azt betölteni képes volna. Erre egyedül csak Isten képes. És nincs ahhoz fogható fenség s egyúttal gyöngédség, mint azoknak a lelkeknek érzülete, akik tudatában e szellemi kielégíthetlenségüknek, vakmerő szárnyacsapással emelkednek föl minden teremtmény fölé, s kiáltják: Téged kell, hogy bírjalak, én Istenem!

A hitnek is megvan a maga törvénye. Ha közreműködünk, Isten megadja azt nekünk, de ha megkaptuk, akkor indulatja szerint kell vele élnünk.

A lelkeket nem lehet úgy kezelni, mint az erdő fáit, szabadságot kell nekik engednünk, s ezzel meghagynunk érdemeiket és az önkéntes áldozat örömét.

Mint csillag lebegjen fejük fölött a kötelesség és saját egyéniségünk alakítása. Mik a szenvedések, amíg jót tehetünk? Mit nekünk a halál, ha szeretünk, és Istenben élünk? A mi kötelességünk Isten akaratát teljesíteni, és ez a bátor meggyőzhetetlen szív diadala.

Aki egyszer feljutott a hegycsúcsra, és onnan látta az örökkévalóság látókörének gyönyörűségét, annak nincs kedve többé lenni a lapályon bandukolni s botorkálni, és ott meghalni.

Az ember csak akkor nagy és fenséges, csak akkor méltó Istenhez, ha az igazság és a felebaráti szeretet szolgálatában önmagát elfeledi, és ha átadja magát egészen a kötelességteljesítésnek.

Nem érünk rá habozni, nincs időnk hátranézni, arról van szó, hogy Krisztus munkásai és munkásnői legyünk. Óh, hogy szeretnék egymagam is légióvá lenni, hogy bátorságomat és erősségemet megsokszorozzam, s a világot, mely örvénybe rohan és haldoklik, Istenhez visszavezethessem.

Mily boldog az, aki a dicsőséges sereg sorában áll, azoknak sorában, akik így dolgoznak és küzdenek, hogy megmentsek az emberiséget, hogy megjavítsák, és Istent adják s ajándékozzák nekik, Istent, akit mások félreismernek s ellőknek, Istent, aki nélkül nincs szépség, nincs világosság, nincs boldogság.

Az a legnagyobb szív, amely immár nem a magáé.

Nem szabad a földben gyökereznünk. Mi oly csoda-teremtmények vagyunk, hogy a természettel szemben fordítva áll hossz tengelyünk, gyökereikkel Istenbe, az örökkévalókba ereszkedünk.

Minden dolgot arról az oldaláról kell tekintenünk, mellyel Istenbe kapcsolódik.

Erény nélkül lehetetlen az életet értékesen megélnünk. Viszont pedig az erény abban áll, hogy kötelességünket teljesítsük, s kötelességeinkben pedig az Úr akaratát cselekedjük. Íme az élet isteni oldala.

Hasonlóképen, ha alázatosabbak lesztek, kevesebbet fogtok ítélkezni, és ennek folytán szeretetreméltóbbak lesztek. Nem fogjátok többé a dolgoknak és embereknek kizárólag rossz oldalait meglátni, hanem igazságosabbak lesztek, tehát isteni szemmel fogtok nézni.

S vegyük az önzést s az elfogultságot. Mi az, ami képtelenné tesz arra, hogy magunkat felejtjük, s felebarátainkhoz közelebb s melegebb szívvel álljunk? Ismét csak az, hogy mások szemével nézni s mások szívével érezni nem tudunk, s csak ami eltávolít a felebaráttól. Ez a sátrani szokás: mindig magunkra gondolunk. Több kell Istenből s világosságából.

A világ hideg és sötét, s csak tüzes és világító lelkek fogják a világot új életre keltetni, kiket Jézus ebből a bukott nemből újból föltámaszt.

36. Kivonatok R. P. Didon leveleiből (folytatás)

A jámbor léleknek igazi feladata abban áll, hogy a körülményekhez alkalmazkodjék, s azokból mindazt kiemelje, amit Istenért és saját lelke kialakítására felhasználhat.

Az élet részletei egymagukban nem lényegesek. Bár szívünkben, különösen a nők szívében ezek nagy helyet foglalnak el, törekednünk kell azonban ezeken a földi apróságokon felülemelkedni és lelkünket az „egy a szükséges” felé irányítani.

Nem szabad időtöket elvesztegetni. A keresztet a maga egészében vegyétek vállaitokra, nem szabad abból a legcsekélyebbet sem elhagyni. A Golgotának pontosan arra a helyére kell azt felvinnetek, amelyet Isten számotokra kijelöl. Ne mondjátok: „Itt akarok lenni, vagy ott akarok lenni!” Inkább azt mondjátok: „Ahol Ő akarja, és ahogyan Ő akarja.”

Hogy a hitet terjeszthessük, Istent magát, az élő Krisztust kell magunkban bírunk.

Mindent, ami nincs rendjén bennem, rendeznem kell; mindent, ami nem tiszta érc, el kell vetnem, mint haszontalan salakot. A tiszta ércet azonban feldolgoznom és fényesítenem kell. Csak akkor rejtheti el benne az Örökkévaló, a Mester azt, amit jónak lát. Ez az Ő dolga!

Ha a Gondviselés egy lelket megragadott, akkor előre, felfelé, egyenesen kell annak megindulnia. Nem létezik vesztegetés, girbegörbe utak! A rideg darabos út az, amely a csúcsra vezet. A nevelésben nem létezik ugrás, egyik lépést a másik után kell tenni: a képzelgések elmúlnak, a hályog lehullik a szemről, a szív megerősödik, a lelkiismeret mesterré és úrrá lesz, Krisztus szelleme egészen és teljesen birtokába veszi akaratumkat és értelmünket. Sőt a tett is a szellem uralma alá kerül, lefokozza az anyagi szükségleteket s a testet készséges szolgájává avatja, valódi tagjává a szellemnek. Mikor Jézus Getszemáni kertjében a halállal küzdött, angyalok jöttek hozzá, és megerősítették őt. Az irgalomnak ez a törvénye ránk nézve is áll: ha az Úr kelyhét nyújtja, hogy megigyuk, angyalait is elküldi hozzánk.

Az egyetlen Krisztus, akit imádkozhatunk, egyedül Ő, az igaz Isten, kire az Evangéliumban rátalálunk. Hozzáfoghatót sehol sem találunk. A legragyogóbb világosság, a legnagyobb erő, a legirgalmasabb jóság, a legmagasztosabb szeretet, a kedély legvonzóbb derűje, mindent, amivel Isten az Ő végtelen jóságában az emberi természetet megáldhatja, együtt találjuk az Evangélium Krisztusában.

Magát feláldozni nem annyi, mint meghalni, sőt ellenkezőleg, ez százszoros életet jelent. Aki életét odaadja, ezerszeresen visszakapja; aki azonban meg akarja tartani, elveszti azt.

Minden egyszerű és könnyű az őszinte léleknek. Nincs oly kibogozhatatlan nehézség, melyet az egyszerű és nagy lélek, aki kész magát odaadni, meg ne oldhatna.

A mi igazi értékünk csak az, amivé szenvedés által lettünk. A jóság titka saját énünket elfelejteni egészen a teljes átadásig. Aki szeret, az viszontszeretetet nyer. És aki szeret, az minden jóra képes. Senki sem gyakorolhat mély befolyást egy lélekre, ha nem szereti azt mélyen, tehát azt a lelket, akit megmenteni, istenileg befolyásolni akarunk, istenileg kell szeretnünk.

Csak annyit érünk, amennyit a szellem ér, mely bennünk uralkodik. Azok a lelkek, akik odavetik magukat a világ szellemének, eltemetik isteni szépségüket. Aki saját szellemét engedni uralkodni magán, meddő és tehetetlen marad. Csak az a lélek lehet nagy, szép és hatalmas, melyet Isten szelleme tölt el.

Egyedül a csendességben hallgatjuk Isten szavát. Ha alkalom kínálkozik valakinek örömet szerezni, ne habozzatok, ragadjátok meg az alkalmat, még ha szenvedéstelekbe kerül is. Jó és üdvös magát elfelejteni, magára nem gondolni és Isten előtt mindenkor nyitott könyvként állni. Ez az igazi élet!

37. Példa a hitről

Egy elbeszélésben olvastam: Ifjú pár utazott a hegyekben. A lejtős tisztáson virágszedés közben a fiatal asszony megcsúszott. Mély szakadék szélén, minden erejét megfeszíti, sikerül neki egy kis bokorba kapaszkodnia. Kiáltására férje feléje rohan, de nem bír hozzá jutni, hanem egy közeli kiálló sziklára kapaszkodik föl. Lehajol, amennyire csak bír, és lenyújtja karját; hasztalan. Egy arasznyival hosszabbnak kellene lennie a karjának, hogy elérje felesége kezét. „Nyújtsd ki kezedet egyenesen fel, akkor meg tudlak fogni”, kiáltja feléje. S az asszony válaszol, anélkül, hogy fel tudna nézni: „Nem tudom elereszteni a bokrot, amint eleresztem, lezuhanok.” A férfi még egyszer kiált: „Hallgass rám, emeld fel jobb kezedet egy pillanatra egyenesen a magasba, különben véged van.” Az önfenntartási ösztön azt súgja az asszonynak: fogóddzál meg mind a két kezettel; az engedelmesség azonban, melyhez szokva volt, győzött, jobb kezét egy pillanatra egyenesen feltartja, a magasságba, anélkül, hogy látná férjét. Érti, mint veszi el egyensúlyát, de ugyanabban a pillanatban férje a kezét megragadja, meg van mentve.

Íme a hit: elhagyni a természetes álláspontot, kitenni magát az átmenet veszélyeinek abban a biztonságban, hogy Isten megragadja kezünket, és tart és el nem hagy bennünket.

38. Nem jár sötétségben, ki testvérének kialudt fáklyáját felgyújtja

Az a jó hatás, melyet egyik-másik tagunk a szegényekre és foglyokra gyakorol, nagyrészt a Missziótársulat örvendező lelkületében gyökerezik. A kékfátyolos uniformis örömteljes uniformis. Ahol megjelenik, ott tünedezni kezd a baj, a sötétség, valamiféle derű és életkedv kezd jelentkezni.

Egyik rabunk mondotta egyszer, hogy ha nővéreinket látja, a karácsonyi angyalok jutnak eszébe, kik azt mondták a pásztoroknak, nagy örömet hirdetek nektek. Túlásnak túlás ez a kijelentés, valami igazság azonban van benne, mert hiszen szegénylátogatásaink és cellalátogatásaink rendszeren örömet vagy legalább is jó szót visznek a szegénylakás vagy börtön négy fala közé.

Úgy örültem, mikor a székesfehérvári kurzus után egy szegény kis varrónő azt írta, hogy nem tudja elfelejteni a nővérek kedves, békés arckifejezését.

Adja Isten, hogy ilyen benyomást tegyünk mindig, és hogy a Missziótársulat nyomában mindenféle napsugár és életkedv fakadjon, hogy azon az ugaron, melyen dolgozunk, a remény tavasza nyílják. Az öröm és béke hirdetése magát a szociális munkást is csodálatos békével és örömmel áldja meg. „Nem jár sötétségben, ki testvérének kialudt fáklyáját újra felgyújtja.” És ez a fényforrás kiapadhatatlan. Mindannyiszor, ahányszor csak jót tesznek az illetők, mindig bearanyozza lelküket s így viszont azzal az előbb említett békés örvendező arckifejezéssel ismét az erények gyakorlására buzdítják az embereket.

39. Egy-egy fohász erejéről

Egy pap, ki egy fürdőhely szállodájában megszállt, azt kérdezte a szobaleánytól, hogy szokott-e imádkozni. Erre a leány nyelvelni kezdett, hogy neki még enni sincs ideje, hogy lenne hát ideje imádkozni! A pap látta a szobaleány rossz lelkiállapotát, és látta, hogy most hiába is adna neki alaposabb lelki utasítást, azért békéltetőleg és nyugodtan csak azt mondta: ha olyan szörnyen el van foglalva, amint állítja, mondja legalább naponta: „Uram, irgalmazz nekünk; Krisztus, kegyelmezz nekünk!” A leány nagy meglepetéssel, de mégis jóakarattal fogadta a váratlan feleletet, és megígérte, hogyha megint erre jön a Főtisztelendő úr, beszámol neki arról, követte-e tanácsát.

Két héten át a szobaleány hűségesen elmondta az ő imáját: „Uram irgalmazz nekünk; Krisztus, kegyelmezz nekünk!” És mi történt? Mire a pap újra átutazott, a leány gyónásra jelentkezett, és attól fogva új és buzgó életet kezdett élni.

Thaist, az Ókor nagy bűnösét az őt megtérítő Paphnutius apát arra kötelezte, hogy naponkint csak ezt az egy imát hajtogassa: „Te, ki alkottál engem, irgalmazz nekem!” Szent Paphnutius ugyanis azt akarta, hogy Thais magát mindvégig oly nagy bűnösnek érezze, hogy nem is méltó Isten nevét ajkára venni. Ez sikerült is a szentnek, amennyiben Thais mint bűnbánó halt meg ezzel az imával ajkán.

Uram, légy irgalmas nekem, bűnösnek.

40. Adjátok meg a vasárnapnak a lelkét!

Egy amerikai utazó beszéli el a következőt: A yellowstoni kőszételepen átutazva, a mezőn nagy számárcsordát láttam, a suhanctól, aki őrizte azokat, hallottam, hogy ezek az állatok egész héten át a bányában dolgoznak, vasárnap azonban felhozzák őket a napvilágra, nehogy rövid idő alatt megvakuljanak.

Úgy gondolom, hogy azok, akik egész héten üzleti ügyeikbe vannak mintegy eltemetve, szintén hamar elveszítik lelki látóképességüket az örökkévaló dolgokra nézve, ha vasárnapjukat is munkanappá teszik, és így az embert az állat alá lealacsonyítják.

Rosegger így nyilatkozik a vasárnapról: „A hétköznapokat füstös fekete kamráknak képelem, a vasárnap rajta a napsugaras ablak, melyen át a nagyvilágba, sőt a nagy örökkévalóságba nézhetünk. Azelőtt így sóhajtottunk: Adjátok meg a léleknek a vasárnapját. Ma így kiáltunk fel: Adjátok meg a vasárnapnak a lelkét. Ne csak pihenőnapunk legyen, hanem sokkal több annál. A hét sötét pusztaság, a vasárnap Jákob lajtorjája, melyen egyik-másik emberszív hamar felkapaszkodik az égbe. Különösen, ha a kötelező szentmise ájtatosságot jól végzi, ha a templomban nem törődik mással, mint Istennel s lelkével.

41. Mire tanít az alkyon-madár

Hajdanában az Égei-tenger szigetlakói egy különös madárról a következő mély értelmű mondát regélték:

Egészen szokatlan időben tojik az „Alkyon” nőténye, s ezért a többi égi madarak őt felette balgának tartják. November közepén, éppen, amikor a tengert a legnagyobb vihar szántja és hullámai magasra tornyosulnak, akkor építi ez a madár csodálatos fészket. A tenger habjaira rakja, úgy hogy a hullámok himbálják. Hét napig költi ki a nőtény tojásait, és ismét hét napot tölt azzal, hogy fiait röpdülni és úszni tanítja. A kis Alkyon nőtény csendes és békés állatka. Egyébként dobogó szívecskéje egészen megnyugszik, amint a tengeren himbálózó fészkeire ül és – ez a csodálatos – ez a nyugalom mintha lassan-lassan a vihar korbácsolta habokra is átkerül. Először a fészkek közvetlen közelében simulnak el a hullámok, azután mindig távolabbi körökre terjed az ki, végre az egész óceán sima, mint egy tükör, a szél elül, az ég kiderül. Ezt a nyáriás időt „Alkyoni napoknak” nevezik; a nyugati keresztények pedig „Szent Márton nyarának.”

Ebben a szép mondában azonban még mélyebb értelem van: Vajon ez a viharban oly nyugodt és bízó kis Alkyon nem a keresztény lelket jelképezi-e, kinek derült hitéletét az idők vihara nem tudja kikezdeni, s aki ezzel a néma tanúskodásával csendes missziós tevékenységet fejt ki, és lassankint mind szélesebb köröknek válik áldásává? Számos példával szolgálhatunk arra, mint alakítja át egyetlen hitvalló és megnyugodott, imádkozó lélek egész környezetét, és mily nagy tetteket vihet végbe.

42. Carmen Sylváról

Kezembe került a boldogult Carmen Sylva román királynőnek egy cikke a nevelésről, ki tudvalevőleg német hercegnő volt, és második hazájában áldás dúsan működött. Ez a cikk találó képét adja annak, milyen volt a nevelés a régi jó időkben. Az ilyen nevelés gyümölcsei azok a férfiak és asszonyok, akik az élet harcát bátran kiállják, Istent megdicsőítik és áldásai felebarátjaiknak. A mai generáció sokat tanulhat e sorokból.

Azt írja a királyné:

A nevelésnek két dolgot kell megtanítania – bár a modern ember bizonyára igen ósdiának bélyegez meg engem ezért – önmegtagadást és kötelességtudást.

Egyetlen útja a gyermekeknek önmegtagadásra való szoktatásának a gyomor. A gyermek, mint a kis állat, falánk és szereti azt bírni, amit lát. Meg kell tehát tanulniok, hogy tudják maguktól megtagadni azt, amit látnak, és meg tudják enni, ami nincs ínükre. Naponkint megköszönöm anyámnak spártai neveltetésemet, melyből egész életemre fegyelmet tanultam. Manapság oly elkényeztetés van napirenden, hogyha elmondom a nálunk dívó szokásokat és szabályokat, ezt hallatlan szörnyőségnek fogják tekinteni. Pedig szüleink azt gondolták, hogy elkényeztetnek bennünket és nagyon is enyhén nevelnek, mert az ő nevelésük még sokkal keményebb volt. Sohasem kaptunk egyebet enni, mint tejet, száraz kenyeret az előbbi napról, vaj nélkül, húst, főzeléket és kompótot. Soha édességet. Cukorka egyáltalán nem volt a házban, már fogaink miatt sem tűrték volna meg. Ezeket naponta háromszor kellett fogkefével oly erősen kefélni, hogy véreztek. És íme, 64 éves létemre egyetlen hamis fog sincs számban. Anyám szintén nem evett cukorkát, ezt hallatlan gyengeségnek tekintette, és megvetette az embereket, akik ilyesmit megengedtek maguknak.

Utolsó étkezésünk este hat órakor volt: tej, száraz kenyér, néha egy alma. A napot hat órakor reggel kezdtük, a reggeli azonban csak félkilenc órakor volt. Gyakran szinte görcsösen éheztem, anyám azonban megbocsáthatatlan gyengédtelenségnek tekintette volna, ha beteg atyánkat nem tudtuk volna bevárni a reggelivel, ha még oly éhesek voltunk is. Ha néha egy halk panasz lebbent el ajkainkról, röviden, de szigorúan felelt: éppen ebben kell legyőznünk magunkat!

Reggel és este jéghideg vízben fürdettek és alapos leszappanozás után kemény matracon egy keskeny tábori ágyon háltunk. Ha rosszullét fogott el, rögtön az ágyba, és izzadni. Húszéves koromig sohasem beszéltem orvossal, soha orvosságot nem kóstoltam. Egyszer hat órán át feküdtem, és izzadtam és meg sem moccantam, ekkor megcirógatta édesanyám az arcomat! Még ma is érzem! Ez igen nagy jutalom volt. Kedveskedéseket nem engedtek nekünk. „Nem csókolódzunk!”, mondá anyám. „Szerethetjük egymást külső jelek nélkül is, ez csak rossz szokás.”

Nemcsak, hogy nem volt szabad mindent enni, amit láttunk, hanem ennünk kellett, amit elénk tettek, akár ment, akár nem, voltaképpen azonban mennie kellett. És ami egy órakor nem akart lemenni, azt félreállították, és vacsorára újból előkerült a tej helyett, úgy, amint volt ugyanazon a tányéron. És könnyek közt küszködve, szorítottuk lefelé, de mégis lenyeltük. Ha a tej kozmás volt, még képet sem volt szabad vágni hozzá, még kevésbé valamit otthagyni belőle. Ha a tojás télen meszes volt, meg kellett enni. Ha néha úton nem volt vékony lószőr párnánk, egyáltalán nem kaptunk párnát, és a matracon aludtunk, ami feltekert papírfürtjeinkkel egészen különös önmegtagadás volt. Ilyen keményen! Torkosságért a lovaglóstorral kaptunk. Anyám teljes erejével síkraszállott a torkosság ellen. „Minden fegyelmetlenség, minden önmegtagadás hiány a torkosságon kezdődik.”

Mikor tizenkét évesek lettünk, felnőtteknek tekintettek bennünket, és valamennyi ételből felszolgáltak nekünk. „Hisz tudjátok, mit kell megköszönnötök. Ez volt azután a dupla

önmegtagadás, elvonulni hagyni magunk mellett, amihez igazán étvágyunk lett volna. Tizenkét éves koromig soha édességet, vaját, salátát vagy fűszerezett ételt nem ettem. A fűszerezett étel különösen ártalmas gyermekeknek. Édességet pedig eleget kapnak a tejben, gyümölcsben, répában, borsóban.

Ily bánásmód mellett csakugyan erőtől duzzadó voltam, és minden betegséget, mely későbbi éveimben meglátogatott, nyugalommal tudtam elviselni, hiszen anyám vasfegyelemre és panasz nélküli szenvedéshez szoktatott. Nem is tudom voltaképpen elképzelni, mit neveznek az emberek idegességnek, és miben áll ez. Sohasem volt ez az érzésem. Ami kellemetlen, hát „éppen azt kell elviselnünk”. Az étkezésben oly közömbösséget szoktam meg, amely már az aszkézissel határos, pedig az elképzelhető legkényesebb ínyem volt. Minden túlságosan erősen ízlett nekem.

Ennyit az önmegtagadásról. Ami a kötelességtudást illeti, erre kis feladatok megoldásával, kis áldozatok hozatalával szoktattak, melyek azonban naponként megismétlődtek, és mindig „szabad neked” szócskával kezdődtek, és nem „muszáj neked”-del. Ily nevelésből természetesen nem fakadhatott más, mint önmegtagadás és kötelességteljesítés.

43. A vakság „talentumáról”

A vakok statisztikája szerint nemcsak kézimunkára, fonásra, szövésre, szőnyeggyártásra, kötésre, asztalos- és esztergályos munkákra művelhető ki, hanem finom, precíz gépek készítésére is.

A világ legnagyobb költői közül kettő volt vak: Homer és Milton. Magyarország, trónján ült Vak Béla király, cseh trónon pedig Vak János. Vak volt a cambridge-i egyetem híres matematikusa, Sounderson is, egyéves korában vesztette el szeme világát, szülei földhözragadt szegény emberek voltak, mégis felküzdötte magát odáig. Manchesterben az utak építkezésének felügyelője, John Metcalfe teljesen vak volt, folyton dolgozott hálózatos tervezetein, melyeket komplikált számítások segítségével egészített ki. Az angol posta vezérigazgatója, Prof. Tawcett teljesen vak volt, úgyszintén dr. James, a világhírű fizikus. Amerikában a vak, néma és siket Keller Helen mint író is világhírré tett szert. A német Johannes Knie arról nevezetes, hogy vakon és kíséret nélkül bejárta egész hazáját. Öreg korában vakult meg a híres freiburgi egyetemi tanár, Alban Stolz, kinek remek iratai nagyrészt magyar nyelven is megjelentek. Alban Stolznak Szent Erzsébet élete, Spanisches für Grosse und Kleine, Reise zu Sem, Cham und Jafet, a Miatyánk, Az örök üdvözlét, Prohászka püspök szerint a világ legkitűnőbb művei közé tartoznak, melyeket ő is kispap korától fogva állandóan és előszeretettel használ és ajánl. Egy nemes protestáns ember, dr. William Moon, aki maga is 50 éven át dolgozott a vakokért, a következőket mondja el magáról: „Isten nekem a vakság talentumát adta, és azon voltam, hogy ezt a talentumot minél jobban kamatoztassam”. 1839-ben ugyanis látóképessége hirtelenül gyengülni kezdett, és néhány év alatt teljesen megvakult. Ekkor ő tudta, hogy neki a vakok dolgát kell felkarolnia. Megvakulása után egy évvel már a vakok egy intézetét nyitotta meg, több mint 10.000 vakot tanított meg olvasni. Egyik szegény vak páciense a következőket írta neki: „Ha Önnel a mennyországban fogok egyszer találkozni, az Úr Jézushoz fogom Önt vezetni és megmondom az Úrnak, hogy Önnek köszönöm, hogy Öt megtaláltam”. Egy kopt keresztény pedig, aki a dr. Moon szerinti módszerrel tanulta a vakírást és olvasást, azt mondta: Moon-féle rendszerről beszéltek, inkább isteni rendszernek kellene azt hívnotok, mert csak Ő tudta ezt a rendszert a doktornak megsúgni”.

Ebből a statisztikából látjuk, hogy hány vak ember vált nyomora dacára Isten nagyobb dicsőségére és az emberiség hasznára.

A vakok gyámolítása hazánkban is kezd fellendülni. Körünkben Pálffy Anna grófnő vette őket szerető szívvel pártfogásába. Minden szabad óráját arra fordítja, hogy egy külön arra való gépen, mely írógéphez hasonlít, vigasztaló, oktató és szórakoztató olvasmányokat készít nekik. Idővel egy egész kis könyvtárat akar nekik Pálffy Anna grófnő szerezni. A jótékonyásznak egy igazán értékes módja ez. Hátha olvasóink közül is akad valaki, aki a grófnő példáján felbuzdulva, szemrontó és drága kézimunkák helyett a vakok szellemének művelőihez csatlakozik. Itt is nagy az aratás és kevés a munkás.

44. A vaskereszt szelleme

A világháború annaleseiből tudjuk, hogy 1915. november 30-án von Griesheim hadnagy vezetése alatt Bielskbe küldetett egy felderítő őrző, amely Griesheim hadnagyon kívül egy altisztból és egy közlegényből állott. Leliçe közelében lövöldöző kozákok zárták körül az őrzőket. Mindjárt a csatározás elején a hadnagy alól kilőtték a lovát, úgy hogy a patrouille fennmaradt része vezető nélkül és öt főnyi veszteséggel tért vissza. Griesheim hóval-jéggel borított rétegeken át egy magánosan álló házba futott, nyomában a kozákok, akik megadásra szólították fel. De a hadnagy hallani sem akart róla. Hasztalanul ismételvén meg felszólításukat a kozákok, újabb támadást intéztek Griesheim ellen, aki jóllehet erősen védekezett, mégis két halálos sebet kapott. A kozák tiszt sajnálattal lépett a haldokló hadnagyhoz, és szemrehányólag kérdezte, hogy a túlerővel szemben miért nem adta meg magát? Mire Griesheim a rajta ékeskedő vaskeresztre mutatva így szólt: „Azért, mert e jelvényvel senki sem adja meg magát!” Rögtön az ápoláshoz láttak, de a kórházhoz vezető úton meghalt. A hős tisztet az oroszok Drobinban nagy katonai pompával temették el, sírkeresztjére pedig német nyelven írták nevét és hősi halálát. Amikor pedig december 30-án az egyesült seregek újból bevonultak Drobinba, megtalálták a sírt, és miután a helybeli lelkésztől, az orvostól és egy fogságba került huszártól értesültek a történetekről: Sylvester estéjén emlékünneppel ülték meg a hadnagy hősi életét és halálát...

„Nem hiszek a véletlen”-ben, s azért gondviselészerűnek tartom, hogy a Szociális Missziótársulat jelvénye szinte kópiája a vaskeresztnek. Mikor 15 évvel ezelőtt jelvényünk ezen formája mellett döntöttem, nem is sejtettem, milyen hősies, komoly illúziók fűződnek majd hozzá a világháború idején. Lám, azért kapta a Missziótársulat a vaskereszthez annyira hasonló jelvényét, hogy állandóan figyelmeztessen minket arra, hogy hősöknek kell lennünk nekünk is, mindegyikünknek a maga helyén. A hétköznapi életben nem annyira véráldozatok hozataláról van szó, mint inkább áldozatok árán való elvhűségről, kitartásról. Nagy elődöknek ne legyünk törpe utódai.

45. Ki szab határt egy szó rombolásának

Oscar Valette a megfontolatlan beszédről így ír: „Egy áldatlan szó szaladt ki a számból, s most nincs többé hatalmamban. Elszállt, s útját járja; s ez az út ki tudja, hova vezet. Szavam azon az úton jár, fut, rohan, röpi, megakad, s ismét tova száll; útközben itt egy szívet sebez meg, ott egy jó hírnevet tesz tönkre, amott valakinek az örömét rontja el, hitetlenséget és gyanakvást kelt a lelkekben, s más rossz szavakat kiáltva most már társaságban folytatja áldatlan útját:... Istenem, ki szab határt annak az egy szó rombolásának? Nem pihen az le sehol, hanem egyik embertől a másikhoz száll, s itt is zavar, ott is zavar útjában. Megdagad, mint a hegyi lavina, magával ragad minden törmelék, szikladarabokat, kettétört fatörzseket, elpusztít házakat, egzisztenciákat s emberéleteket. Mi mindent tesz tönkre! S így feldagadva majd csak az örökkévalóság partjain törnek meg egyszer... Istenem, mily felelőség ily lavínát, ily hír-, becsület- és boldogságrontásokat megindítani!

46. „Ében Ézer”

Mikor Sámuel a filiszteusok felett győzedelmeskedett, hálából egy nagy emlékkövet állíttatott fel, melyet „Ében Ézer”-nek, azaz a hála emlékének nevezett el. Olyan volt ez a kő, hogy Sámuel méltán gondolhatta, hogy számtalan generációt fog arra figyelmeztetni, mily örökké tartó hálával tartoznak az Urnak azért, hogy ebben a győzelemben részesültek.

A régi görögök azt tartották, hogy a háládatlan ember méltó még a halálbüntetésre is.

Vizsgáljuk meg magunkat, hálásak vagyunk-e igazán először Istennel szemben, másodsor felebarátainkkal szemben.

A szentek és nagy emberek mind igen hálásak voltak. Így tudjuk Rancé apátról, a trappisták reformátoráról, hogy állandóan könyvet vezetett arról, 1. mi mindentől óvta őt meg Isten kegyes gondviselése, 2. mily jótéteményekben részesítette őt. Mind a két rovatot részletesen és állhatatosan vezette, és a csüggedés óráiban ebben a könyvben szokott lapozni; írja, hogy mi sem vigasztalta jobban, mint ennek a könyvnek olvasása.

Mikor a Jótett az Úr elé szálla,
Kérdé az Úr tőle, „Hol húgod, a Hála?”
„A Hála? Uram, Istenem!
Ezt a húgomat nem is ismerem!”

(Kozma Andor)

47. Fuss; rabszolga, fuss!

A hosszúra nyúló fennsík lábainál a postakocsi egy pillanatra – mintegy lélegzetet venni – megállt, azután lassan lépésről-lépésre megkezdték a lovak az utat. Ezalatt két férfi kis kocsijukkal időt nyerve, utolértek minket. Úgy látszik, tanakodtak, hogyan könnyebbíthetnének magukon, mert anélkül, hogy vezetőnk észrevette volna, a kocsijuk rúdjaához jól odaerősített hosszú kötél végét odakötötték a postakocsihoz. Nagyon örültek a sikerült cselnek, kacagtak örömben és letörölték homlokuk verítékét.

Minden jól ment. Egyik szomszédom fenyegetődött ugyan, hogy feljeleníti őket, a többi utas azonban védelmébe vette őket. Fölfelé szerencsésen mentünk, a lejjövetellel azonban nem számított a két hordár.

A lovak hirtelen gyorsítani kezdtek. Az embereknek nem volt idejük a kötelet leoldani s gyorsítaniok kellett lépteiket, majd szaladásnak, futásnak eredtek s végül a legfurcsább bukfenclépésekben kellett rohanniok a kocsi után. A nevetés, amelyet ez a jelenet kiváltott, csakhamar megszűnt, amint láttuk, hogy egyikük megállt és látszólag egészen összetörve az útszéli fűbe rogyott. A másik mindkét kezével görcsösen fogta a kocsirudat, hogy hatalmában tartsa kis járművét és irányíthassa, mert a nagy lökések és ugrások következtében könnyen kárt szenvedhetett volna. Milyen nagy fáradtságába került ez! A rudat nem engedhette el, ennek következtében a kötelet, mely járművét kocsinkhoz kötötte, ki nem szabadíthatta. A postakocsit megállítani nem merte, és folyton intett, hogy ne szóljunk a kocsisnak. Ő még bírja nagyon jól, kiáltott felénk. Így rohant és rohant egyre gyorsabban. A verejték csak úgy szakadt róla, szemei vérbe borultak. „Csak előre barátom, csak előre!” látszott biztatni őt a postakocsi, mely előbb hű segítőtársa volt, most pedig kérlelhetetlen parancsolójává változott. „Te akartad! Hogy egy kevés fáradtságtól megmenekülj, helytelen útra léptél. Most viseld a következményeket. Szaladj, szaladj!” A kocsis, aki minderről semmit sem tudott, a lovak közé csapott, hogy galoppban beérjen a városba. Az utasok egyike kést ragadott, hogy elvágja a kötelet, és odaszólt az embernek: „Elvágom a kötelet!” Ez azonban fejét rázta, még nem akarta magát megadni. Tovább tartott az örült hajsza, s mi borzalommal szemléltük. Hirtelen elfehéredett az ember arca, már nem bírta tovább, ereje elhagyta. A kés elvágta a kötelet. A rabszolga megszabadult! Ideje volt, ha csak egy keveset tart még, lehet, hogy életébe kerül.

Képe annak az embernek, akit a szenvedély hatalmába kerített. Csábító alakban közeledett feléje, gyanútlanul adta át magát neki, de előbb vagy utóbb észreveszi, hogy az aranyfonál, melyet díszül karjára akasztott, vaslánccá lett. Kiszolgáltatta magát a legkérlelhetlenebb zsarnoknak, mely egyre azt kiáltja feléje: „Nyugalom és pihenés nélkül fuss, rabszolga, fuss”. „Fuss, te iszákosság rabja, fuss. Ittál és tovább kell innod!” „Fuss, te gyűlölködő, fuss! Gyűlölsz és tovább kell gyűlölnöd!” „Fuss, bűnös fuss! Vétkeztél, tovább kell vétkezned. Rágalmaztál, tovább kell rágalmaznod. Csaltál, tovább kell csalnod. Hazudtál, tovább kell hazudnod! Fuss, rabszolga, fuss! Fuss, fuss, mindhalálig.” „Aki bünt tesz”, mondja az Úr, „az a bűnnek rabszolgája.” Megerőltetés, sóhajok, könnyek, nyögések, mi sem tudja a kötelékeket megoldani, melyeket az ember köt, mikor a bűnbe beleegyezik. Boldog, aki idején észreveszi kötelékeit, és azt hívja segítségül és szabadításul, aki egyedül bír megváltani, és aki azt mondta: „Amint a Fiú felszabadít titeket, úgy lesztek igazán szabadok”.

48. Szülők figyelmébe

Az iskola igazgatója az előtte álló kis fiúhoz: „Miért maradtál el az iskolától?”

Fiú: Anyám beteg volt, s nekem otthon kellett maradnom.

Igazgató: Mi baja volt édesanyádnak?

Fiú: Nem tudom.

Igazgató: Úgy, te nem is tudod? Ágyban fekvő volt anyád?

Fiú: Nem.

Igazgató: Mit tett odahaza?

Fiú: Amit szokott.

Igazgató: Mit szokott?

Fiú: Mindenfélét.

Igazgató: Mondd meg inkább az igazat, hogy te korcsolyázni voltál.

Fiú: Ki mondta azt?

Igazgató: Láttak téged. Anyád nem is volt beteg. Hát szabad így hazudni? Miért kerülöd az iskolát?

Fiú: Nem fogom többé!

Igazgató: Mondd meg az igazat, különben verést kapsz! Otthon kellett tehát maradnod?

Fiú: Nem. Korcsolyázni akartam menni, s azért azt mondtam otthon, hogy nincs iskola, a tanítónak pedig, hogy otthon kell maradnom.

Igazgató: Tehát otthon is, az iskolában is hazudtál, mi?

Fiú: Nem teszem többé.

Igazgató: És most még valamit. Azt hallom, hogy te tanulótársaidtól lopkodsz is mindenfélét. Eltűnnek a dolgok és 3–4 nap múlva csendesesen visszahozod őket. Hova rakod ezeket a holmikát?

Fiú: Otthon elrejttem őket.

Igazgató: És miért teszed ezt?

Fiú: Mert oly mulatságos, hogy mind keresik.

Igazgató: Ez furcsa mulatság, amiért még hozzá szigorú büntetés jár. Mehetsz.

Igazgató a jelenlevőkhöz: Uraim, mit szólnak ehhez az esethez?

Különféle hangok: Verés! becsukás! és más büntetések ajánlása.

Ekkor felkel az egyik tanító, aki véletlenül a kis fiú szomszédságában lakik és szót kér: „Talán a gyermek édesapját kellene megbüntetni?”

Általános csodálkozás.

Igazgató: Kérem tanító úr, magyarázza meg furcsa indítványát.

Tanító: Kérem, én közvetlen szomszédja vagyok ennek a családnak, és igen sokszor megfigyeltem a gyermek furcsa neveltetését. Az apa játszik fiával. Egyszerre csak sírás. A labda eltűnt. A fiú sokáig keresi, és nem találja sehol. Egyszerre az apa kihúzza a labdát a zsebéből és nevet. A gyermek örül, és azt mondja: Apa, hát te dugtad el a labdámat? A feleségem ezenkívül azt is látja, hogy az apa a reggeli asztalról villámgyorsasággal dug zsebre különféle apróságot, cukrot, úgy, hogy a felesége észre ne vegye, s a gyermekek mulatnak ezen. Máskor azt látjuk, hogy a fiú sokáig álldogál a kapuban. Kérdésünkre, hogy mit csinál, azt feleli: Apa ideállított, hogy ha jön egy férfi fekete kofferrel kezében, mondjam, hogy apa elutazott. Az apa azt ígérte a fiúnak, hogy ha jól csinálja, ennyi és ennyi koronát kap hazugságáért. A fiúnak el kell menni az apa hivatali főnökéhez, s azt hazudnia, hogy az apa betegség miatt kénytelen otthon maradni s több effélét. Hát várhat az ily nevelés mellett mást, mint amiket itt hallottunk? Nem kellene-e inkább az apát megbüntetnünk?

Mindnyájan helyeslőleg bólintanak, és az apa kap egy hivatalos intést, melynek első eredménye, hogy fiát elveri, amiért igazat vallott az igazgatónak.

Hát nem kegyetlenség ez? (Egy svájci lapból.)

49. A lelkigyakorlatos mozgalom és a missziótársulat

A világháború nyomorúsága még jobban megmutatta az emberiségnek, hogy így nem megy tovább, mert ha így folytatjuk, rövidesen vége minden kultúrának, és ott tartunk, ahol voltunk a kereszténység előtt. A pápai székről az emberiségnek „lehetetlen” fejlődését, züllésbe vezető útjait már réges-régen látják. Szent Péter utódai ezen meglátás-szülte nagyszerű felszólításokat intéztek a katolikus hívekhez, melyekben az annyira szükséges megújodást, a mélyebb hitéletet, még pedig elsősorban a Szent Ignác lelkigyakorlati útján eszközölni megújodást és mélyebb hitéletet – sürgetik.

Hoc instrumentum sanctitatis – az életszentség eszközének nevezik a Szentséges Atyák az Exercitiumokat és mi hozzáfűzzük, hogy nemcsak az életszentségre vezető eszközök ezek az áldott lelkigyakorlatok, hanem a modern élet problémáinak megoldására vezető egyetlen út is.

A pápák ismételt intésére világszerte megindult a „lelkigyakorlatos mozgalom”, melynek egy-egy hulláma eljutott Csonkamagyarországra is, és mozgásba hozta a magyar katolikus társadalmat is.

Nálunk a mozgalom egyelőre főleg lelkigyakorlatos házak emelésén fáradozik. Egyszerre két helyen is készül egy ily áldott lelki ház, a Jézustársaságánál és a Szociális Missziótársulatnál.

Akik elejétől fogva mindig azt hallották tőlünk, hogy „a legnagyobb szociális cselekedet a Krisztus világosságának terjesztése”, bizonyára meleg örömmel és érdeklődéssel figyelik ennek a mozgalomnak tüneteit, és tudom, készek is a maguk részéről az ügyet támogatni.

Mindenekelőtt azonban néhány szót a „lelkigyakorlatos mozgalom”-ról.

A Szociális Missziótársulat azzal a püspökkel, akiről dr. Mihályfi Ákos oly találóan írta, hogy „többet tett a magyar katolicizmusért, mint egész szerzetesrendek”, a lelkigyakorlatos mozgalomból régóta veszi ki részét. Részben még mint Növédő Egyesületi vezetőség, részben már mint Szociális Missziótársulat 1901 óta ugyanis évenként rendezett lelkigyakorlatokat az Angolkisasszonyok zárdájában, a Toldy Ferenc utcai tanoncotthonban, a Szent Margit-intézetben, a Reparatrix-zárdában, a Szent István Társulatban, a Sion apácáknál, a Szervita templomban s az Egyetemi templomban. Kegyelmes Püspökatyánk 1901-től minden évben egy-két, sőt három lelkigyakorlatot is adott a Központban, Budapesten, ez azonban még távolról sem minden. Hány lelkigyakorlatot kapott Székesfehérvár, Pécs és más város is, többnyire a Szociális Missziótársulat ottani Szervezete kérésére.

A magyar lelkigyakorlatos mozgalom történetének leghatalmasabb fejezete tehát – a Jézustársaságén kívül – az a fejezet, melyet a Prohászka püspök által tartott missziós lelkigyakorlatok képeznek.

Bizony, ha Prohászka püspök szent buzgósága sokakban lett volna, más lenne ma a föld arculata, így azonban csak most ébredünk lelkigyakorlatos feladataink tudatára, csak most kezd ez a nagy feladat igazán mozgalommá is lenni.

„A nagy győzelemhez, mely után sírnak a lelkek, búvárok kellene, oly áldozatkészek, amilyen merészek, akik a mélységbe buknak, és gyöngyöket halásznak, és elsősorban lelkük gyöngyét emelik ki az élet folyamának veszedelmeiből, és befoglalják azt az örök emlékezet glóriájába.” (Prohászka O.: Szent Ignác lelkigyakorlatainak szelleme.)

„Elszorult a világ, gyerünk a végtelenbe; nagyszerű szó: törni a végtelenbe! Felséges vállalat: dicsőbb a Gottfriedek keresztes vállalatánál; eszményi törekvés: eszményibb egy Jeanne d’Arc vagy egy Skander bég dicssugaras pályájánál, és másrészt boldog kötelesség, mely mindnyájunkat sürget, és oly velünk született, hogy egyenesen kimondja: te azért születél, hogy örökké nagy, hatalmas, királyi lélek légy, hivatásod az istenülés, s hol nyílik az

istenülésre, a te hivatásodra és célodra világosabb kilátás, mint Szent Ignác Exercitiumaiban? Hol ismered fel tüzetesebben az istenülés útját s módját, mint ezen gyakorlatokban, melyeket a Szent a manresai barlangban szerzett és szerkesztett, és amelyekből a magyar katolikus Egyháznak is kell lelket merítenie, s elsősorban papjainak, hogy az Úr Jézus szándékait megértsék, s szellemük üdeségében mind magasabbra szállni s a lelkeket Istenhez vezetni képesek legyenek. Az Exercitiumok mély csendjében és az örökkévalóságok ösvényei felett Jézus szentséges Szívébe kell hatolnunk, hogy onnan merész, törekvő és szerencsés bűvárok gyanánt a hősiesség gyöngyét kiemeljük, és azt szívünk szeretetének aranyába és lelkes gondolataink glóriájába foglaljuk.” (P. O. ugyanott.)

„Ez a nagy cél egy szerencsés törés és szakítás azzal, ami avult és beteges, új kiindulás a természetfeletti élet bőségesebb és gazdagabb bírására. Mit mondjak még? Az Exercitiumok célja élet, új élet, felvillanyozott élet, bőségesebb, gazdagabb, derültebb, elevenebb élet! Az Exercitiumok az embert reformálni, erősíteni, megújítani akarják, tehát ismétlem: élet, életre való kiindulás, életben növekvés és gyarapodás, életben megerősödés és tökélyesbülés, ez az Exercitiumok célja: „lelkigyakorlatok, hogy az ember magát legyőzze és rendezze életét” – „via ad montem Dei”. (P. O. ugyanott.)

Püspökatyánk ezen orgonaszava a Szociális Missziótársulat „Lelkigyakorlatos Mozgalma” második fejezetének legszebb prelúdiuma?!

Második fejezet, mert eddig háromnapos nem-zárt lelkigyakorlatokat rendezhettünk csupán hölgyeink számára; most pedig – hála Jézus szentséges Szívének – zárt három- és nyolcnapos lelkigyakorlatokat is rendezhetünk. Olyan „igaziakat” tehát, amelyeket Loyolai Szent Ignác szándékolt, melyek alatt külső tagjaink is kikapcsolódnak rendes életkörülményeikből, s azáltal, hogy pár napra hozzánk jönnek lakni (tehát teljes ellátásra), külsőleg is elzárkózhatnak és elmélyülhetnek. Nagy haladás ez! Képzem, mennyire örülnek velünk, hisz állandóan panaszkodtak és kértek, fogadnánk be őket teljes, zárt lelkigyakorlatokra. Nagylelkű pártfogóink most lehetővé tették Krisztina körút 125. számú házunknak egy emelettel való bővítését, s így – amint a lakástörvény ezt lehetővé teszi – szukcesszíve kiüríthetjük a 127. és 129. számú házakat, hogy azokat teljesen az „Egy a szükséges” szolgálatába állítsuk.

Ezáltal Központunk eredeti céljainak teljesen megfelelő lesz, amennyiben a nővérek lakásain, a gyűléstermen és az irodahelyiségeken kívül van kápolna, Exercitiumos-ház és egy – a fővárost véve – nagy, csendes, régi kert. A 129. szám alatt van azután még (a kertben) két kisebb házunk.

A szociális munkát intézményessé tenni volt Társulatunk egyik célja; a lelkigyakorlatokat kiépíteni és intézményessé tenni Társulatunk másik célja, s egyszersmind koronája. Az evolúció törvényei szerint ide kellett fejlődünk, s az isteni Gondviselés csodálatosan mellénk állt, s Ament mondott törekvéseinkre s programunkra.

50. Kinek útitársa a hit, remény és szeretet

Loyolai Szent Ignác legszívesebben egyedül utazott. Arra a kérdésre, hogy ki lesz útitársa, azt felelte: „A hit, remény és szeretet”.

Egyik társa, Faber Szent Péter is leginkább egyedül járta apostoli útjait, s ha közeledett ahhoz a községhez vagy városhoz, amelyben dolga volt, először is a lakók őrangyalaihoz fordult, buzgó imával az ő segítségüket kérvén.

Annyira jellemző Loyolai Szent Ignácnak a Gondviselésbe vetett mélységes hitére az is, hogyan nyugodott bele abba, hogy a jeruzsálemi ferencrendiek nem engedték őt a Szentföldön maradni. Pedig végleg el volt szánva, hogy alapításának gócpontjául a Szentföldet teszi meg, s Isten őt utazása közben bámulatosan meg is segítette. Mégis, mikor azt kellett tapasztalnia, hogy ott, ahol Megváltója élt és meghalt, nincs maradása, szó nélkül és Istenbe vetett bizalommal megváltoztatta tervét, és engedelmes lélekkel visszajött Európába.

Szent Ignác az étkezéseknél inkább hallgatag volt. Többnyire hallgatott, vagy röviden felelgetett, és sokat figyelt. Valamelyik hallott érdemleges megjegyzéshez ebéd után fűzte azután Istenről szóló beszélgetését.

Egy dominikánus dialektikai csselfogásaira meghökölt, és mélyen elhallgatott. Nagy pauza után csak annyit mondott: „azt hiszem, erről a dologról nem kell tovább beszélni.” Majd: „ha csak előljáróim nem parancsolják, erről a dologról egy szót sem fogok többé mondani”, s ennél mindvégig szilárdan megmaradt.

Későbbi életében azt is mondta, hogy ha őt összes szerzetesházainak pusztulásáról értesítenék, azt reméli, hogy 1/4 óra elégséges lenne ahhoz, hogy Isten végzésében teljesen megnyugodjék.

51. Halottak napjára

A német hősiesség nemcsak a nemzeti öntudaton alapszik, hanem a legkiapadhatatlanabb forrásból, a mélységes meggyőződéses vallásosságon is. Mutatja az alábbi gyászjelentés, mely három német birodalmi gróf Spee, apa és két fiú hősi halálát jelenti be keresetlen szavakkal, a krisztusi hit gyönyörű megnyilatkozásával.

„Most még megmaradnak a hit, remény és szeretet, e három, ezek közül pedig legnagyobb a szeretet.” 1Kor 13,14.

„Jó harcot harcoltam, a futást elvégeztem, a hitet megtartottam, végezetre eltetett nekem az igazság koronája, melyet megad nekem ama napon az Úr, az igaz bíró, nemcsak nekem pedig, hanem azoknak is, akik szeretik az ő eljövételét.” 2Tim 4,7–8.

„A sorskötél nekem jelesre esett, mert jeles örökség jutott nekem”. Zsolt 15,6.

Isten szent akarata szerint hősi halált haltak a Falkland-szigeti tengeri csatában 1914 december 8-án.

1. Ófelsége „Nürnberg” hajóján

gróf Spee Ottó Ferdinánd Mária Hubert császári tengerészhagynad, adjunktus, a vaskereszt lovagja, született Hill-ben 1890. július 10-én. A császári Tengerészetbe lépett 1910. április 1-én és 1912 őszén Ófelsége „Nürnberg” hajójával Kelet-Ázsiába vezényeltetett, részt vett a Sancta Maria mellett vívott tengeri csatában és a Falkland szigetekenél kapott súlyos sebeiben elhunyt, kevéssel a „Nürnberg” elsüllyedése előtt. Így végezte életét hű kötelességteljesítés közben, és követte szeretett atyját és vitéz testvérét, akiket a dicsőséges lobogó ekkor már eltakart.

2. Ófelsége „Scharnhorst” hajóján

gróf Spee Miksa János Mária Hubert, császári altengernagy, cirkáló rajparancsnok, az I. és II. oszt. vaskereszt lovagja, szül. Koppenhágában 1861. június 22-én, Drezdában 1889. október 1-én nőül vette Ostensacken Margit bárónőt. Isten megáldotta frigyüket két fiúval és egy leánnyal. A megboldogult 1878 tavasszá óta tartozott a császári tengerészethez. 1912 őszén átvette a kelet-ázsiai cirkáló rajparancsnokságot, amelyet 1914 mindenszentek napján Santa Maria-nál győzelemre vezetett. Útközben a német haza felé ellenséges túlerővel szemben hajórajja élén elesett. Vágya, hogy a tengerészek sírjában nyugodjék, beteljesedett.

3. Ófelsége „Gneisenau” hajóján

gróf Spee Henrik Ferenc, Irén Miksa Hubert császári tengerészhagynad, a vaskereszt lovagja, szül. Kiel-ben 1893. április 24-én, a császári Tengerészetbe lépett 1911-ben és 1913 őszén Ófelsége „Gneisenau” cirkálójára vezényeltetett. A Falklandi tengeri csatában hű kötelességteljesítés szerint a végsőkig kitartott helyén, amíg ellenséges golyó nem találta hazája szolgálata közben. Így követte tengernagyját és atyját Santa Maria-nál a győzelemben, Falkland-nál a halálba.

Jézusom Neked élek, Jézusom Neked halok, Jézusom Tied vagyok élve és halva.

Jézusom légy kegyelmes. Jézusom légy irgalmas, Jézusom bocsásd meg bűneimet.

R. i. P.

R. i. P.

R. i. P.

52. Hiszek az isteni Gondviselésben

Valakinek nehéz kísértései voltak az Isteni Gondviselésben való hit ellen. S akkor azt álmodta, hogy egy ifjú vándorral találkozott, ki hívta őt, kísérje el útjaira.

Gyönyörű erdőben haladva egy magános házra találtak, amelyben épp nagy ünnepet ültek. Betérve a házba megtudták, hogy az ünnepség annak öröme van, hogy a ház gazdája a szomszéd birtokossal éveken át halálos ellenségeskedésben élt, míg most végre kibékült. A házigazda előtt gyönyörű aranyserleg díszelgett, melyet a megbékült szomszéd kibékülésük emlékére adott neki. Vacsora után a vándorok tovább mentek, és a kételkedő ember legnagyobb meglepetésére az ifjú vándor elemelte az arany serleget. „Mit teszel, hát tolvaj vagy?” kérdezi emberünk. „Majd meglátod”, volt a felelet és tovább mentek.

Nemsokára egy szegényes kunyhóhoz értek, melynek lakói őket rendkívüli vendégszeretettel fogadták. A vándorok fáradtak voltak, ott is háltak, s mikor reggel útra keltek, az a bizonyos kérdezősködő rémülettel látja, hogy ifjú kísérője búcsúzásul felgyújtja a vendégszerető család zsúppal fedett háztetőjét. „Így hálálod meg a nekünk nyújtott vendégszeretetet? Hát ki vagy te?” „Később mindent meg fogsz érteni, menjünk tovább.”

Egy bizonyos idő múlva eljutottak egy házhoz, melynek jómódú lakói szívesen fogadták őket, marasztalásukra azonban nem akartak maradni, mire a házigazda kis fiát adta velük, hogy elkísérje őket a legrövidebb úton. Útközben átmentek egy hegyi patakra, melyen a kisfiú az ifjú vándor mellett haladva elcsúszott, és beleesett a patakba, s odaveszett. A kételkedő látta, hogy az ifjú vándor még felfoghatta volna a gyermeket, de nem tette. „Hát gyilkos is vagy! magyarázd meg végre cselekedeteidet, vagy rosszul jársz!” tört ki emberünkben a felháborodás.

„Most ez egyszer fellebbentem előtted a titkokat: Az arany serleget tehát azért vettem magamhoz, mert meg volt mérgezve; a házat azért gyújtottam fel a jó emberekre, mert a falak tövében nagy kincsre akadnak; a gyermeket azért nem mentettem ki a vízből, mert apja súlyos bűnökben él, s a gyermekből gyilkost nevelt volna, míg most Istennél van. Okulj ezen, és ne kételkedjél többé!”

Lisieux-i Szent Teréz egyik leggyönyörűbb mondása:

„Semmi sem tör meg engem,

Mindent mennyei Atyám szerető kezéből fogadok.”

53. „Ne menjen le a nap a te haragoddal!”

A villamoson egy hölgy arra kéri a kalauzt, figyelmeztesse őt ezen és ezen utcánál, hogy leszálljon. A kalauz azonban nem figyelmezteti a hölgyet, s amikor ez észreveszi a mulasztást, leírhatatlan patáliát csap. Éles és goromba viselete azonnal szembe állítja őt az összes utasokkal, akik hangosan kifejezést is adnak fölindulásuknak és oly nézeteket hangoztatnak a pörölő asszonyságról, hogy ezért azt senki sem irigyelte. Az egyik utas oda is ment a kalauzhoz, és azt mondta neki: „Ez a hölgy nagyon gorombán magának esett, igen csúnyán viselkedett!”, mire a kalauz szelíden és könnyes szemmel azt válaszolta: „Ha tudta volna a nagysága, hogy a feleségem egy hét óta milyen beteg, s hogy azóta be nem hunytam a szemem, hanem folyton őt és a gyermekeket ápoltam, talán nem így bánt volna velem!”

Minden szívnek megvan a maga története, a maga nehézsége és gondja, és mindnyájunknak sok szeretetre és barátságosságra van szükségünk, hogy „senkinek semmiféle botrányt ne okozzunk, és ne szidalmaztassék a mi szolgálatunk, hanem mindenben úgy viseljük magunkat, mint Isten szolgái, sok tűrésben, háborúságban, kegyességben, a Szentlélekben, színleletlen szeretetben. (Szent Pál a Korinthusiakhoz 2.)

Szent Pál itt viselkedésünket, modorunkat irányítja, mellyel tényleg sokszor nagyobb eredményeket és sikereket érhetünk el, mint akár a legfényesebb tehetségekkel. Olyan emberi szív alig képzelhető, mely állandó állhatatos barátságos modornak soká ellent tudna állni. „Aki barátságos, az olyan nyelven beszél, melyet még a süketek is megértenek.” Érvényesítsük barátságos, emberszerető lelkületünket mindenkivel szemben és a legindifferensebb alkalmakkor, mert a hősiességek alig vagy igen ritkán nyílnak számunkra. Ne takarékoskodjunk barátságos szavakkal és cselekedetekkel, inkább szórjuk azokat két kézzel, ez a magvetés busásan fog fizetni. „A barátságtalan ember arca elrontja kezeinek alamizsnáit”, mondja a Talmud. „Mindenekelőtt saját házaitokban gyakoroljátok a szeretetet”, kívánja a Szentírás. Itt vannak a gyermekek és cselédek, a házastársakat nem is említve. Kezdjük őrajtuk, tanítsuk őket egymás iránti elnézésre, türelemre, udvariasságra, barátságosságra. „Charity begins at home”, a szeretet otthon kezdődik, mondja az angol. Nem igazi szociális és karitatív érzés, amely csak az idegenekkel kedves, otthon pedig megtagadja elveit, és kellemetlen modorával elkeseríti legközelebbállóinak mindennapi életét.

Nincs ember, akit legjobban szándékaiban már félre nem ismertek volna, akit rút hálátlanság, megszólás és rágalom meg ne szomorított volna. De ennek így kell lennie! Az Úr Jézus mondta, hogy jóságunkat gonoszságnak, erényünket bűnnek fogják mondani, de nekünk mindezek felett kell állnunk, és egy nap hetvenhétyszer is könnyen meg kell bocsátanunk. Oly szomorító, ha buzgó katolikustól halljuk, hogy „mebocsátani igen, de feledni nem!”. Az igazi megbocsátás oly közeli rokona a szeretetnek, mint az illat a virágnak, és miben sem érvényesíthetjük nyilvánvalóbban igazi keresztény voltunkat, mint ha nagylelkűen meg is tudunk bocsátani.

Kereszténységünk ne hasonlítson a talmi ezüstkánálhoz, amelyet ha jó megdörzsölünk, elveszíti szép ezüst színét, és kilátszik a piros és fekete alapszín.

Ha Krisztus követését komolyba akarjuk venni, arra kell törekednünk, hogy még azt is tudjuk szeretni, aki érdekeinkben megkárosít, vagy becsületünkben gázol. Igaz, hogy ez nehéz, de Krisztus így akarja.

54. Krisztus keresztjének szélessége, hosszúsága és magassága

Milyen széles Krisztus keresztje? Oly tágas és széles, mint az egész világ, mert ő az egész világért meghalt. Írva van: „Ő az engesztelő áldozat nemcsak a mi bűneinkért, hanem az egész világ bűneiért.”

Ilyen széles a Krisztus keresztje.

Milyen hosszú a Krisztus keresztje? Elég hosszú arra, hogy minden időket átfogjon. Elér addig, amíg csak egy bűnöst kell még megmenteni, elér addig, míg tudatlanság, bánat, fájdalom, halál Isten nagy világában fennállanak, vagy bármi más, ami Isten akaratával ellenkezik, és az embernek árt, ily hosszú ideig áll a Krisztus keresztje.

Ez a hosszúsága Krisztus keresztjének.

De milyen magas a Krisztus keresztje? Oly magas, mint Isten trónja és az Atya lelke, az a lélek, melyből minden teremtmény származik. Sőt olyan magas, mint a legmagasabb ég, ha akarjátok, megérthetitek. (Lk 9,44.45) Mikor Krisztus a kereszten függött, leszállott az ég a földre és a föld az égbe szállott.

Ez a Krisztus keresztjének magassága.

55. Katonai hősiesség – loyolai pedagógia

A német „Bonifacius-Korrespondenz” 1917. évi 1. számában egy német orvos, dr. Schleich Károly Lajos érdekes cikket írt „Ignatius von Loyola und der preussische Drill” címen. Hogy Schleich csak távolról ismeri a nagy szentet, a katolikus olvasó hamar kiérzi, de mivel állításai mindvégig jóhiszeműek és tisztelettudóak, szövege állhatunk vele, különösen azért, mert érvelései szociálpedagógiai szempontból figyelemreméltók. Az embert ugyan sérti Szent Ignác módszerének a porosz drillel való gyakori összehasonlítása: Schleich mint pszichológus építi meg ezt a merész áthidalást, amelyre mi rá nem lépünk. Nézzük azonban az ő szellemi épületének két főpillérjét tanulékony érdeklődéssel; eltanulhatunk valamit tőle is.

Schleichnek két eszménye van, az egyik a loyolai fegyelem és egész nevelési rendszer, a másik a német katonaság. A szellemi világban annyira az előbbinek adja a babért, mint a háborúban az egész világnak imponálni tudó német hadseregnek. „Nincsen szó a kaszánya udvarainkon halálmegvetésről, kitartásról és hősiességről” – írja –, „de a közös istentiszteletek, a sok szép ének, a fegyelmezett magatartás, a kilépés, a köszöntés és jelentéstétel, a vak engedelmesség és szigorú pontosság olyá érleli a katona lelkét, hogy amikor üt az óra, mint kész hős állja meg nehéz helyét.”

Szellemi, de nem kevésbé kemény és indirekt eszközökkel éri el Loyolai Szent Ignác is az ő „Exercitia spiritualia militaria” című műve által a magát hősieken a nagy célnak odaadó ember típusát: „az igazi szabadság (mondja szépen dr. Schleich) nem egyéb, mint az „én”-nek teljes, boldog önállórendelése egy nagy, szent cél alá. És hiába csúfolja az Entente katonáink vak engedelmisségét (Kadavergehorsam) s egész szellemét: jól tudjuk, hogy ez a szellem bizony már most is gondolkodóba ejti őket, s minden valószínűség szerint a háború után azon lesznek ellenségeink, hogy ezt a szellemet minél teljesebb mértékben a magukévá tehessék.”

Elvértve már előbb is lehetett hasonló nyilatkozatokat hallani, de hogy egy tudós a katonai hősiesség lélektani tanulmányozása közben eltalál az Egyház ősrégi hatalmas pedagógiájához: ez mégis örvendetes jelenség. Örülünk neki nem annyira az elégtétel miatt, mely éppen az orvosok világából jelentős; kik Schleich szerint is annyit vétettek a ma már teljesen elkopott materializmus erőszakos terjesztésével; hanem örülünk dr. Schleich s az ő pacienseinek lelki világa miatt is.

56. A szirénahang

Oly éjjeleken, mikor a köd sűrűn bocsátkozik a tengerre, bömbölő szirénák hangjai hallatszanak, mert egyedül ezek a kellemetlen, csúnya, erős hangok képesek arra, hogy a sötétben küszködő hajóknak a hang hullámain irányt mutassanak.

Ha valaki jönne és azt mondaná, ne ily kellemetlen durva hangon figyelmeztessük künnlevő utasainkat, hanem valami szép harangjátékkal, vagy más kellemes hangeszközzel, azt felelnék neki az illetők, köszönik a szépséget, a sziréna hangja nem azért van, hogy gyönyörködtessen, hanem azért, hogy a veszély óráiban segítségére legyen az embereknek.

Lehetséges, hogy idővel a kellemetlen szirénahangokat is valami szép hanggal fogják tudni pótolni, egyelőre azonban ragaszkodunk a hatásos szirénahanghoz.

A lelkek országában is vannak hangok, melyek nem szépek, de felette hasznosak. Keresztelő Szent János nem harangjátékkal, sem fuvolamuzsikával szólt, pedig Heródiás és utána annyi más könnyelmű ember erre inkább reagált volna. A Keresztelő Szent János-féle hangoknak azonban nem szabad elhallgatniok akkor sem, ha börtön vár rájuk. Az ilyen szirénahangoknak megvan a maguk Istentől származó rendeltetésük.

57. Ne tartozzunk a dicstelen táborba

1904-ben történt, hogy az egyik német tiszti asztalnál egy katonatiszt ebéd előtt ájtatosan összekulcsolta kezeit, keresztet vetett, és elmondta ebéd előtti és ebéd utáni imáját.

Egy másik katonatiszt este azzal jött haza feleségéhez: „Te hallod, ma olyan élményem volt a tiszti asztalnál, mint még soha”, és elmondotta neki a jámbor katonatiszt eljárását. Ez a példa úgy dolgozott az illető katonatiszt lelkében, hogy nemcsak ő tért meg, hanem felesége és gyermekei is.

Ebből a példából is látszik, hogy mennyire helyes, ha az ember rövid keresetlen modorban, azonban mindig bátran megvallja hitét, és utazás közben s mindenütt szokásos imáit elvégzi. Ne ülünk vendéglóasztalhoz sem anélkül, hogy legalább keresztet ne vetnénk.

„Néma kutyák”-nak nevezi a Szentírás (Izaiás 56,10) azokat, kik nem vallják meg Istenüket. Ne tartozzunk ebbe a dicstelen táborba, hanem legyünk arról meggyőződve, ha ki is nevetnek, ha pillanatnyilag a rövidebbet húzzuk is, a jellemesség, a bátorság, a hitmegvallás példája olyan magvetés, melynek feltétlenül lesz gyümölcse. Lehet, hogy csak a túlvilágon.

58. Mindenszentek napjára

Selma Lagerlöf „Jeruzsálem” című regényében jó praeludiumot ad nekünk a Mindenszentek megünneplésére.

Leírja, hogy egy tipikus svéd földműves, ki vizionárius volt, az eke szarva mellett haladva, családi bonyodalmai feletti lelki tusájában elragadtatik, és látja őseit. Egy nagy szép tanácsteremben látja őket stallumokban ülve, imádkozva, gondolkodva éppen az ő lelki tusáin, s ő a küszöbön állva, remegve várja tőlük a döntést, mitévő legyen.

Ezen a hasonlaton elindulva képzeljük el mi a Mindenszentek gyülekezetét, és különösen azokat a szenteket, akikhez speciális vonzalom fűz. Képzeljük el őket mi is egy gyönyörű mennyei teremben stallumokban, s térdeljünk a terem küszöbére, és csússzunk az egyes szentekhez, karoljuk át térdeiket, és csókoljuk meg lábaikat, és kérjük pártfogásukat. Nem is képzelődés, hogy ha így lélekben elzarándokolunk szenteinkhez, ők a fényes mennyei sorból lehajolnak hozzánk. Ilyen érzülettel mondjuk el ma térdre borulva a Mindenszentek litániáját:

Uram irgalmazz nekünk!
 Krisztus kegyelmezz nekünk!
 Uram, irgalmazz nekünk!
 Krisztus hallgass minket!
 Krisztus hallgass meg minket!
 Mennyei Atya Isten, irgalmazz nekünk!
 Megváltó Fiú Isten, irgalmazz nekünk!
 Szentlélek Úristen, irgalmazz nekünk!
 Szentháromság egy Isten, irgalmazz nekünk!
 Szentséges Szűz Mária,¹
 Istennek szent Anyja,
 Szüzeknek szent Szüze,
 Szent Mihály főangyal,
 Szent Gábor főangyal,
 Szent Ráfael főangyal,
 Mindnyájan szent angyalok és főangyalok,
 Mindnyájan dicsőült szentek lelkei
 Keresztelő szent János,
 Szent József,
 Mindnyájan szent Pátriárkák és Próféták,
 Szent Péter apostol,
 Szent Pál apostol,
 Szent András apostol,
 Szent Jakab apostol,
 Szent János apostol,
 Szent Tamás apostol,
 Szent Jakab apostol,
 Szent Fülöp apostol,
 Szent Bertalan apostol,
 Szent Máté apostol,
 Szent Simon apostol,

¹ Könyörögi, (könyörögjete) érettünk!

Szent Tádé, apostol,
Szent Mátyás apostol,
Szent Barnabás apostol,
Szent Lukács evangélista,
Szent Márk evangélista,
Mindnyájan szent apostolok és evangélisták,
Mindnyájan Krisztusnak szent tanítványai,
Mindnyájan aprószentek,
Szent Lőrinc vértanú,
Szent Vince vértanú,
Szent István vértanú,
Szent Fábían és Sebestyén vértanúk,
Szent János és Pál vértanúk.
Szent Kozma és Demjén vértanúk,
Szent Gyárfás és Protáz vértanúk,
Mindnyájan szent vértanúk,
Szent Szilveszter pápa,
Szent Gergely pápa,
Szent Ambrus püspök,
Szent Ágoston püspök,
Szent Jeromos hitvalló,
Szent Márton püspök,
Szent Miklós püspök,
Mindnyájan szent püspökök és hitvallók,
Mindnyájan szent tanítók,
Szent Antal,
Szent Benedek,
Szent Bernát,
Szent Domonkos,
Szent Ferenc,
Mindnyájan szent papok és leviták,
Mindnyájan szent szerzetesek és remeték,
Szent Mária Magdolna,
Szent Ágota,
Szent Luca,
Szent Ágnes,
Szent Cecília,
Szent Katalin,
Szent Anasztázia,
Mindnyájan szent szüzek és özvegyek.
Istennek minden szentei, esedeztetek értünk!
Légy irgalmas!
Uram kegyelmezz nekünk!
Légy irgalmas!
Uram, hallgass meg minket!
Minden gonosztól,²
Minden bűntől,

² Ments meg Uram minket!

A Te haragodtól,
 Hirtelen és véletlen haláltól,
 Az ördög cseleitől,
 Haragtól, gyűlölségtől és minden gonosz akarattól,
 Fajtalan lélektől,
 Mennykötől és égiháborútól,
 A földrengés ostorától,
 Döghaláltól, éhségtől és háborútól,
 Az örök haláltól,
 A Te csodálatos megtestesülésed által
 A Te eljöveteled által,
 A Te születésed által,
 A Te keresztséged és szent böjtölésed által,
 Kereszted és kínszenvedésed által,
 A Te halálod és temetésed által,
 Szentséges feltámadásod által,
 Csodálatos mennybemeneteled által,
 A vigasztaló Szentlélek eljövetele által,
 Az ítélet napján,
 Mi bűnösök,³
 Hogy nekünk irgalmazni méltóztassál,
 Hogy nekünk megbocsátani méltóztassál,
 Hogy minket az igaz töredelemre vezérelni méltóztassál,
 Hogy szentegyházadat kormányozni és megerősíteni méltóztassál,
 Hogy apostoli helytartódat és az egész papirendet a szent vallásban megőrizni méltóztassál,
 Hogy az Anyaszentegyház ellenségeit megalázni méltóztassál,
 Hogy a keresztény királyoknak és fejedelmeknek békességet és egyetértést adni
 méltóztassál,
 Hogy az összes keresztény népnek békességet és egyetértést adni méltóztassál,
 Hogy az összes tévelygőket az Egyház egységébe visszahívni és a hitetleneket az
 evangélium világosságához elvezetni méltóztassál.
 Hogy minket szent szolgálatodban megerősíteni és megtartani méltóztassál,
 Hogy a mi elménket mennyei kívánságokra fölindítani méltóztassál,
 Hogy minden velünk jótévőknek örökkévaló javaidat adni méltóztassál,
 Hogy a magunk, felebarátaink, atyámfiai és a velünk jótévők lelkét az örök kárhozattól
 megmenteni méltóztassál,
 Hogy a földnek bő gyümölcsét megadni és megtartani méltóztassál,
 Hogy a megholt híveknek örök nyugalommal engedni méltóztassál,
 Hogy minket meghallgatni méltóztassál,
 Istennek szent Fia,
 Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit, kegyelmezz nekünk!
 Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit, hallgass meg minket!
 Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit, irgalmaz nekünk!
 Krisztus, hallgass minket!
 Krisztus, hallgass meg minket!
 Uram, irgalmaz nekünk!
 Krisztus, kegyelmezz nekünk!

³ Kérünk Téged, hallgass meg minket!

Uram, irgalmazz nekünk!

59. Testtel-lélekkal

Allennek dán katonákról szóló könyvében olvassuk Niels dragonyosnak kedves históriáját. Ez a Niels olyan meggyőződéses dragonyos volt, hogy még a szüleinek hazaírt levelében is így írta magát alá: „köszönt benneteket fiatok Niels, testestől-lelkestől dragonyos”. Szinte látni ezt a derék fiút, milyen példásan ül a lován, mily kemény a tekintete, mily erősen kezeli szablyáját, mily jól tartja lovát, milyen feszesen áll rajta minden, úgy fest, mint egy kis király. Öklét térdére támasztva, lándzsáját magához szorítva úgy lovagol Niels, a dragonyos testestől-lelkestől, készen királyát és hazáját megvédeni.

Igen dragonyos testestől-lelkestől, tengerész testestől-lelkestől, hivatalnok testestől-lelkestől, cipész testestől-lelkestől, háziasszony, alkalmazott testestől-lelkestől. Ez ér valamit, ez vezet célhoz. Így kell nekem is élnem hivatásomban, így kell nekem is haladnom pályámon, nem mint valami csüggeteg, ingadozó puhánynak, hanem szépen, gerincesen, testestől-lelkestől.

Van egy ima, melyet az Úristen bizonyára meghallgat, s ez így szól: Istenem, add meg nekem hivatásom szeretetét. Az Úr az őt kérőknek kenyér helyett nem ad követ.

60. Szent Ignác hét tanácsa, hogyan érintkezzünk az emberekkel

1. A sok emberrel való érintkezés és tárgyalás útján Isten segítségével sokat lehet nyerni a lelkek üdvére és saját lelki haladásunkra. Ellenkezőleg sokat el is ronthatunk mind önmagunk, mind gyakran az összes lelkek szempontjából, ha ily társalgásban nem vigyázunk, és nem támaszkodunk Isten kegyelmére. Minthogy pedig hivatásunk szerint nem vonhatjuk ki magunkat az efféle társalkodásokból, annál biztosabban haladhatunk előre a mi Urunkban, minél jobban el vagyunk látva megfelelő útbaigazításokkal.

2. Legyünk a beszédben körültekintők, megfontoltak és szeretettel teljesek, főként a tárgyalásra kerülő vagy tárgyalható kérdések eldöntésére nézve.

3. Légy körültekintő a beszédben nyugodtan hallgatva meg a beszélőket, hogy véleményeiket, indulataikat és óhajaikat jobban megértsd, és tudj jobban felelni vagy pedig hallgatni.

4. Ha valamilyen idevágó kérdés vagy más tárgy vetődik fel, hozzuk fel az okokat mindkét nézet mellett, hogy ne tűnjék fel úgy, mintha a magunk ítéletéhez ragaszkodnánk, és legyünk azon, hogy senkinek se adjunk okot elégedetlenségre.

5. Ne hivatkozzunk semmi állításunkban sem egyes személyekre, főként nem magas rangúakra, hacsak nem állanak igen nagy tekintélyben, ilyképp legyünk mindenkié, és ne rajongjunk senkiért.

6. Ha amiről beszélünk olyan jogos, hogy nem lehet vagy nem szabad elhallgatni, adjuk elő véleményünket lehető legnagyobb nyugalommal és alázatossággal, és fejezzük be e záradékkal: „salvo meliori iudicio” (meghajlok a jobb belátás előtt).

7. Sokat segít, ha nem nézünk arra, van-e sok időnk, vagy el vagyunk-e sürgős dolgokkal foglalva, vagyis nem nézünk a magunk kényelmére, hanem alkalmazkodunk annak kényelméhez és állásához, akivel tárgyalunk, hogy könnyebben Isten dicsőségére indíthassuk őt.

Lásd. P. Jablonkay G. Szent Ignác élete és működése. 161. oldal.

Loyolai Szent Ignácnak az emberekkel való érintkezésre vonatkozó ezen hét előírása legyen vezetőnk a mi értekezleteinken, gyűléseinken is.

61. India mit várna Európától

Nemrég egy nagyműveltségű indus az angol kormány kiküldöttjének a következőket mondta:

„Ahhoz, hogy Indiát megreformáljuk, kevésbé prédikációkra és előadásokra van szükség, mint olyan emberekre, akik a kereszténységet egész életükkel gyakorlatilag bemutatják, akiknél oly szelidséget és türelmet, oly szeretetet és megbocsájtást lehet észlelni, mint Krisztus Jézuson. Azért mi indusok nem is annyira kereszténységet, mint igaz keresztényeket akarunk tőletek, angolok.”

Értjük a nemes pogány kívánságát, hiszen a régi keresztény európai országokban is az a baj, hogy kevés a valódi keresztény. Elképzelhetetlen, mi lett volna azokban az óceánon túli óriási birodalmakban, ha a felfedező és még inkább az elfoglaló keresztényeknek csúfolt európaiak Krisztus elvei szerint bántak volna a bennszülöttekkel.

Nekünk is oly nőkre és férfiakra van szükségünk, akikben Krisztus igazán él. Oh, ha mi mind, akik névleges keresztények vagyunk, szívünket átadnánk Krisztusnak, ha legalább a mi köreinkben pontosan engedelmeskednénk Isten törvényeinek, ha legalább mi hálával fogadnók mindazt, amit Isten reánk küld, és hűségesen felhasználnánk a nyert kegyelmeket, és földi javainkból eleget juttatnánk másoknak is, találnának-e akkor rajtunk keresztényeken annyi gáncsolni és kifogásolni valót, és prosperálhatnának-e a gonosz szellem vállalkozásai annyira! Nem kényszeríthetnénk-e jobban a hitetleneket annak a beismerésére, hogy bizony, mi katolikusok vagyunk az üdvözítő igazság birtokában, és egyedül a mi világnézetünk képes az életet diadalmasan megoldani.

62. A jó pásztor stílusa

Minden esztendőben Boulanger egy szigetre ment vadászatra, hol egy szerény kis házban lakott, és néhány tisztársát látta vendégül. Egészen közel a vadász házához volt egy kunyhó, melyben egy öreg asszony lakott, kinek legnagyobb kincse egy kis báránya volt. Arra menet Boulanger egyik nap az asszonyt zokogva találja. Kérdésére, hogy miért sír, az asszony megtört hangon azt feleli: „Elvesztettem báránykámat!” „Nyugodjék meg nénikém, majd megtaláljuk a maga báránykáját, vigasztalja Boulanger, és tisztársaihoz fordulva felszólítja őket, hogy vadászat helyett menjenek az elveszett báránykát megkeresni: „mindegyik közülünk kövessen más és más utat, este hat órakor találkozunk odahaza, és átadjuk a báránykát a szegény öregasszonynak”.

A tiszték beleegyeztek, s este hat órakor találkoztak is az ebédlőben, azonban báránka nélkül. Közben ugyanis szél kerekedett, eső kezdett esni, s így történt, hogy a vadásztársak már valamivel korábban is hazatértek, s hat óráig az időt vidám beszélgetésben töltötték.

Boulanger a vacsora egész ideje alatt szótlanul ült az asztal mellett. „Uraim, én nem mehetek aludni, mert ígéretemet nem teljesítettem. Megígértem az anyóának, hogy visszaadjuk neki az elveszett juhocskát, és íme nem történt meg. Azért kimegyek majd újból, hogy megkeressem.” „De ilyen időben!” ellenkeztek a tiszték, „mikor már egész nap barangoltunk.” „Maradjanak nyugodtan idehaza, majd elintézem!”

És Boulanger kiment a zuhogó esőbe.

Hajnali három és négy óra közt az egyik tiszt arra ébred, hogy az ajtó nyílik, azonban azt gondolta, hogy csak a szél csapkodja az ajtót, és türelmetlenül felugrik, hogy becsukja s azután nyugodtan tovább alhassék. Legnagyobb meglepetésére az ebédlőben a kályha mellett a padlón alva találja Boulangert és melléje simulva a megtalált juhocskát. Boulanger addig keresett, míg megtalálta azt, ami elveszett.

Kire emlékezteti az embert ez az eljárás?

63. Igazi megtérés

Fr. W. Foerster édesanyjának egy megtért háztartási alkalmazottja a következő levelet írta:

Berlin, 1892. VII. 11.

Kedves Nagyságám!

Ne tessék neheztelni, hogy ezen soraimmal alkalmatlankodom, de meg kell mondanom Nagyságának, hogy amikor Nagyságodnál voltam, azt a nagy hibát követtem el, hogy egy pár régi firhangot, amelyek a konyhának voltak szánva, elsajátítottam, s bepakoltam. Egyszer pedig 50 fillérrel többet számítottam, s nem mertem ezt akkor bevallani. Egyszer hazudtam, amikor a kisasszony azt kérdezte tőlem, él-e atyám? azt feleltem neki ugyanis, hogy él, pedig nem is tudom, mert hisz törvénytelen gyermek vagyok s ezt szégyelltem őszintén megmondani, s azért hazudtam.

Mivel most megtértem s egészen az Úr Jézusnak akarok élni, az embereknél is el akarom rendezni a dolgaimat, amennyire visszaemlékszem. Azt mondja az Úr: hogy amennyiben bevalljuk bűneinket, Ő hajlandó azokat elengedni, s megtisztít minket a hátramaradt bűn minden szennytől. És a vámos is úgy tett, hogy négyszeresen adta vissza, amit csalással elvett a felebarátaitól, azért én is a mai napon postára adok 4 K-t s kérem a Nagyságát, tessék nekem megbocsátani.

Igaz, még egyszer hazudtam, akkor édesanyámnak írtam, hogy ő sürgönyözzön nekem, hogy azonnal jöjjek haza s azt mondtam s úgy tettem, mintha az a sürgöny igazán hazulról jött volna, pedig összebeszélünk.

Másra nem emlékszem, s most boldog szívvel zárom soraimat stb. stb. stb.

64. Szentek nyilatkozatai

P. Ravignantól kérdezte egyik rokona:

„Mit csináltál oly sokáig a noviciátusban?”

„Tudod, ketten voltunk a noviciátusban, egyikünket kidobtam az ablakon.”

A most szentté avatott Mère Barat, a Sacré Coeur alapítónője pedig a noviciátusba belépő egyik leányának magyarázatul és direkcióul azt mondta: „Most bizony a kisasszonynak meg kell halnia, hogy azután a szerzetesnő feltámadását megünnepelelhessük”.

Aki az Isten szolgálatára szenteli életét, nem szabad, hogy apróságokban lassan-lassan visszavegye az Úrtól, amit nagylelkű lemondással egykor lábai elé tett. Ez az apróságokban való folytonos, állandó, lankadatlan elvhűség nagy lelkiert követel, s azért nevezik a szerzeteséletet lassú vértanúságnak. De a mennyei korona fényessége is hasonló a vértanúkéhoz.

Bougeaud írja Szent Mónika életrajzának bevezetésében: „Véres megerőltetésbe kerül, hogy valaki eszének és szívének összes erőit harcba vigye. Ettől a legtöbb ember visszariad és ez az oka, hogy oly kevés hős és szent él közöttünk!”

65. Dr. Barnardóról

Hideg teli estén, miután Barnardo elbocsátotta az esti iskolából a fiúkat, dolga akadt még az üres szobában, a szekrényben keresett valamit, egyszerre feltűnt neki, hogy az utcán az ablakon át folyton nézi őt valaki. Az egyik fiú volt. Barátságosan intett neki, de a fiú csak nem távozott. Barnardo eloltotta a lámpát, és éppen be akarta zárni az ajtót, mikor a fiú eléje áll, és kéri, hogy az iskolahelyiségben alhasson. „De miért nem mégysz haza?” – „Mert nincs otthonom, nincs senkim a világon.” Barnardo több kérdést intézett a fiúhoz, és mivel sem elutasítani, sem az iskolában hagyni őt nem tudta, elvitte magánlakására.

A különben zárkózott fiú Barnardo ezen kegyességétől felbátorodva a meleg levegő és tea élvezetétől is, beszédessé vált. Barnardo így megtudott mindent. Megtudta, hogy nemcsak Jimnek nincs otthona, hanem még 12-nek sincsen. És micsoda furfanggal jutnak csak éjjeli szálláshoz!

A fiú ajánlkozott, hogy elvezeti iskolatársainak éjjeli szállásához. Éjfél tájban el is indultak meggyőződni a valóságról. Először is egy nagy vásártérre vezette őt Jim, ott belenyúlt egy szénásszekérbe és Barnardo meggyőződhetett róla, hogy 13 tanítványa közül a két legszerencsésebb itt alszik a szekérben. Innen egy mellékutcán át mentek, és mikor egy régi alacsony házhoz értek, a fiú megállt, és kérte Barnardót, másszék fel a falra. A dolog nem ment könnyen, de Jim és erős botjának segítségével végre is felkapaszkodott, és amit ott látott, az a „senki fiai atyjává” avatta őt. Ettől a pillanattól kezdve egész életét ezeknek a szerencsétleneknek szentelte.

Alig hitt szemének, mikor a háztető egyik mélyedésében 10 vékonyan öltözött fiú hóval takart alakját látta, kikben megismerte az ő tanítványait. Itt aludtak tehát! Sírva fakadt, de nem ébresztette fel őket, hiszen rögtön nem is tudott volna rajtuk segíteni. Másnap azonban kibérelt egy kis lakást, és oda telepítette őket. Ez a lakás egyhamar szűknek bizonyult, mindig többen jelentkeztek, több helyre, több jövedelemre volt szükség.

Barnardo ebben az időben éppen a doktorátusra készült, és konfliktusba került saját magával – lelki szükségleteinek vagy tanulmányainak szentelje-e idejét. Tépelődvé járt fel-alá az utcákon, mikor egyik sétája alkalmából s a tömegetől sodortatva bekerül egy terembe, melyben népszerű vallásos előadások tartanak.

Alig időzött néhány percig, midőn az elnök kihirdeti, hogy az egyik szónok hirtelenül megbetegedett, s angol szokás szerint kérdést intéz a jelenlevőkhöz, nem óhajt-e senki az elmaradt előadó helyett szólni?

Barnardo egy pillanatra habozott, aztán jelentkezett. Egyszerű, keresetlen szavakkal elmondta tapasztalatait; terveit s gondjait pedig a közönség imáiba ajánlotta. Beszéde óriási hatást keltett. Elsőnek egy cseléd jött feléje, ki sírva adta át megtakarított filléreit, melyeket, eredetileg a kínai misszióknak szánt; példáját mások is követték, úgyhogy Barnardo akkor azt a meggyőződést nyerte, hogy az Úr Isten mindig ezen az úton, könyörületes emberek révén segít majd neki.

A cselédétől kapott első adományt ugyanabban a selyempapírba csavarva, soká őrizte pietással.

A következő reggelen több napilap megemlékezett Barnardo előadásáról; az újságból szerzett tudomást az egészről a híres Lord Shaftesbury is, ki annyira érdeklődött az ügy iránt, hogy Barnardót másnap vacsorára hívta magához. A lord felszólítására Barnardo megismételte tapasztalatainak elmondását, melyek fölött élénk vita indult meg.

A társaság nagy része – maga a háziúr is – kétségbe vonta a nyomor ilyen nagyságát, s mikor Barnardo nem tárgított, arra szólították fel, vezesse hát el őket, hogy személyesen meggyőződhesse a tényállásról.

Kocsira szállva, a gazdag West-Endből a szegény East-End legsötétebb zugába hajtottak; Barnardo több helyre vezette a társaságot, de szerencsétlenségére a fészkek épp üresek voltak. Csípős, gúnyos megjegyzéseket hallott máris, mikor egy suhanc jön feléje, kivel Barnardo elvonul kissé, s azután arra kéri a társaságot, hogy más irányban kövesse.

Ez a fiú egy közel fekvő utcai raktárhoz vezette az urakat, hol a közeli vásárcsarnoknak sok hordója és ládája egy nagy ponyvával volt letakarva.

A fiú állítása szerint ő itt szokott aludni sokadmagával.

Az urak türelmetlenül követelték a bizonyítást, mire a fiú odaállt a ponyva elé és hangosan a következőket „hirdette ki”:

– Én, a John Black 5 krajcárt adok mindegyiteknek, aki hamarosan előjön a ponyva alól.

Erre a hirdetésre hullámszerű mozgásba jött a ponyva, s egymásután 72 rongyos, agyonfázott 13–18 éves fiú mászott az urak elé.

A hihetetlen lord sírva és ezekre a szavakra fakadt:

– Istenem, ne lássak többé ilyet! Az egész nemzetnek kell erről tudomást szereznie!

A rejtekhelyeikből kicsalt szegény fiúkat egyelőre a legközelebbi kávéházba vezették, hol a forró kávé és kalács szokatlan boldogságba ejtette őket.

Miután másnapra segítséget ígértek nekik, izgatottan, de mégis örömmel tértek vissza az urak, mert hisz a nyert benyomás súlya alatt egy nagy, jó akcióra határozták el magukat. Ezentúl Barnardo lord Shaftesbury támogatásával dolgozhatott; egymásután tartott előadásokat, írt cikkeket, a hatóságok siettek őt segíteni, s a társadalom sok százezer forinttal támogatta őt műveiben.

A meglévő első otthon mintájára minden kerületben szerveztek menhelyeket; gyönyörű elnevezést adott nekik dr. Barnardo, hogy a szíves, meleg, szabad vendégszeretetet tüntesse fel a rendőri szellemmel szemben, azt írta e házak homlokzatára: „Ever open doors”. Mindig tárva-nyitva.

Valóban bárki nyitott ajtókra, nyílt szívre talált ezekben a házakban, melyeket a nagyobb intézetek gyűjtőinek tekintett dr. Barnardo.

Az Ever Open házakban csak ideiglenesen tartózkodtak a kis csavargók; fekhelyüket, étkezésüket aprófa csinálással s ilyenekkel dolgozták le; a ház felügyelője innen elküldte őket az egyik vagy másik Home-ba, hol rendszeres nevelésbe fogták a fiúkat.

66. „Hazudván, minden rosszat mondanak majd rólatok”

Loyolai Szent Ignácnak Thompson-féle életrajzában olvassuk a következő megható sorokat:

„... (Loyolai Szent Ignác): sziklaalpra építette szervezetét, és azzal a tudattal halt meg, hogy műve jól van megalkotva. A társaságnak Istennek tetsző és egyetlen örökségül azt a jövendölést hagyván hátra, hogy „hazudván, minden rosszat mondanak majd rólatok”.

Ezt Loyolai Szent Ignác 1540 körül írhatta, mégis a sokat ócsárolt, megrágalmazott, üldözött Jézustársaságának már 100 évvel később olyan nagy tekintélye volt, hogy amikor P. Ruga S. J. II. Jakab angol királynál 1687. március 13-án volt kihallgatáson, a királyné így szól a Páterhez: „Én a Jézustársaságának leánya vagyok”. És pár nappal később: „Azon vagyok, hogy a Jézustársaságának méltó leánya legyek”.

És érdekes, amit Püspökatyánk annyiszor említ: Rómában Szent Ignác oltárának nincs párja; ez a legértékesebb, legszebb oltár. Ott van Szent Péter sírja, ott szent Pálé és annyi más dicső vértanúé és apostolé, azonban amit a katolikus meggyőződés és lelkesedés s annak nyomában az áldozatkészség Loyolai Szent Ignác sírja körül produkált, az unikum.

67. A világ nem méltó hozzájuk

Szent Ciprián Carthagóban született, Krisztus után a második században. Szülői előkelő gazdag pogányok voltak. Szent Ciprián jogot tanult ősei példájára, s emellett buja zajos életet élt. A keresztények puritán szokásai erősen visszatetszettek neki, és mesebeszédnek tartotta, amit az ember belső átalakulásáról hallott. A monda szerint Ciprián megszeretett egy keresztény szüzet, s ez térítette volna őt meg, ennek a befolyására kezdett a szent iratokkal foglalkozni, keresztelésre jelentkezett, és elvégezte az előkészítő tanfolyamot, s fel is vette a keresztység szentségét. Szinte egyszerre önmegtagadó szigorú életet kezdett élni, vagyonát elosztván a szegények között. Nemsokára püspökké választott. Decius császár alatt nagy keresztényüldözés tört ki, s a pogányok mindenfelé hangoztatták: „Cipriánt az oroszlánok elé!” Ciprián azonban nyugodt volt, mert úgy érezte, hogy még nem következett el az ő órája. Nem is menekült Karthágóból. 251-ben pestis pusztította a várost. Eleinte a pogányok is részt vettek a veszedelem elhárításában, szeretet nélküli munkájuk azonban rövid tartamú volt, s a küzdőtéren Ciprián maradt az ő kis csapatával és éjjel-nappal betegeket ápolt, halottakat temetett, még pedig úgy pogányokat, mint keresztényeket. A pogányok értelmetlenül bámulták a keresztények önfeláldozását. Valérián császár alatt újabb keresztényüldözés kapott lábra. Ciprián száműzetett, és egy év múlva halálra ítélték. Amikor a halálos ítéletet hallotta, így szólt: hála a jó Istennek! 258. szeptember 14-én halálos útjára kísérték a keresztények Cipriánt. Papi ruháit levetette, és a mellette álló diákónusnak adta, azután leborult, és sírva imádkozott. Ima után felkelt, maga kötötte be szemeit, és nyugodtan fogadta a halálos csapást.

A Zsidókhöz írt levélben olvassuk a vértanúkról: „A világ nem volt hozzájuk méltó.”

68. Musica sacra

Istennek tiszteletreméltó szolgája az Assisiből való Ferenc, méltó az emlékezetre. Mert ő ugyan posztó áruló boltos ember fia volt test szerint, de lélek szerint az égi nagy király követe vala. És ő ezt a küldetést egyszerű, hű szívvel és igen nagy örvendezéssel töltötte be.

Olyan volt az Assisiből való Ferenc lelke, mint a hárfá, melynek húrjai az ég és a föld között vannak kifeszítve. És az Istennek szent lelke volt a művész, és az játszott rajta dalokat, melyeket elfelejteni nem lehet soha. És ez vala a musica sacra. Mi ilyeneket igen ritka, szent pillanatokban hallunk csak, azért, mert a mi lelkünk nem ér föl mindig egész az égig. De az övé felért mindig egész az égig.

Istennek tiszteletreméltó szolgája az Assisiből való Ferenc szívének egyszerűségében igen nagyon szerette atyját, ki az eget és a földet, a virágot és a madárkákat, a harmatot és a fényes napot adta és tartja, és betölt minden élőket áldásokkal. És nem volt neki más bölcsessége, hanem hogy ennek úgy örült, mint ahogy a gyermekek örülnek az igen kedves ajándékoknak. És az ő öröme teljes vala, és ez nem vétetett el tőle életének napjaiban, hanem inkább kiáradott, mint ahogy a bővizű szép források kiáradnak, és megfürösztik a virágok fejecskéit, amelyek a parton vannak.

És ő nem szidta soha sem az embereket, sem az állatokat és nem gondolt róluk rosszat, hanem mindig jót. És amiképpen gondolkozott, azonképpen cselekedett. És ő nem fogadott el sohasem dicséreteket, hanem amikor mindent megcselekedett, azt mondta, haszontalan szolgál vagyok, mert csak azt tettem, amit cselekednem kellett.

De a szeretete oly erős volt, hogy megállította és magához vonzotta még az erdei madárkákat is, és azok rászálltak a vállára, a karjára és az ujjaira, és rázogatták szárnyacskáikat és énekeltek neki, és ő is dalolt velük, és együtt dicsőítették az Atyát, aki mindeneket szeretetből alkotott, és szeretetből tart fenn.

És az embereket is erre tanította az Assisiből való Ferenc. Sokan megértették az ő szavát, de mások azt mondták, nem, mert ő nekünk eszelősnek látszik. És ezek azt tartották magukról, hogy ők a bölcsék és az igen nagy tudományok hatalmasai, és ezek nem értették, hogy mi az a musica sacra. De akik megértették, dalolni kezdtek szeráf-hangokon, és zengeni kezdtek a nagy hegyek és a mély völgyek láttára, és megfiatalodott az emberek lelke. És mondták, új világ virrada ránk, most már elhisszük, hogy szeret minket a mi Atyánk, aki a mennyekben van.

És ez vala az igazi musica sacra, ezeket cselekedte Istennek tiszteletreméltó szolgája, az Assisiből való Ferenc, azért méltó az emlékezetre. (Boér Judith S. M. után, Cleveland, Amerika).

69. Megölte a sárkányt

Egy kis fiú nagyon fellelkesült, mikor édesanyja elmondta György történetét, aki a sárkánnyal megvívott s azt megölte, s a következő nap azt mondta édesatyjának: édesapám, én is szent akarok lenni és sárkányt akarok ölni ...

Nehéz dolog fiam, de megteheted.

De mikor tehetem? faggatja tovább atyját a fiú.

Még ma – mondja az apa.

De hol a sárkány?

Majd megmondom, ha kimászik odújából.

A fiú megnyugodott, s nővéréhez sietett játszani.

Úgy történt vagy két nap múlva, hogy a gyerekek ajándékot kaptak; a fiú egy könyvet, a leány szép babát. De a fiú a könyvnek nem örült s inkább babát akart, s földre vágta magát, s keservesen sírt. Ekkor az apa odakiáltott: Fiam, kijött a sárkány!

A fiú meghökkent, nem sírt tovább, s fogta könyvét, s eloldalgott. Mikor pedig este elbúcsúzott a papától, azt mondta: Apukám, már örülök, hogy nővérem a babát kapta!

Apukám, ugye megöltem a sárkányt!?

70. Szájával írta

Ha embertársunk beteg, vagy nagyon szegény, vagy egyébként bajba jutott, azon mindenki, akinek jó szíve van, őszintén sajnálkozik, és amennyire csak teheti, segítségére siet. De ha oly emberek, akiknek körülbelül meg van mindenük, amit Isten csak ad embereknek, akiknek van egészségük, van elégséges jövedelmük, ha nem is gazdagok, van részük meleg szeretetben, becsülésben, van szép munkakörük; mindezek dacára unottak, elégedetlenek, sőt egyenesen boldogtalanok, az ily oktalan s hálátlan magatartás mindenkire rossz benyomást tesz, s úgy érezzük, hogy az effajta elégedetlenség bizonyos értelemben szinte égbekiáltó.

Az ilyeneknek figyelmébe ajánljuk egy rokkantnak fényképét. A fénykép fiatal embert ábrázol, ki alacsony széken guggol, látni rajta, hogy nem képes magát egyenesen tartani. A lábain papucs, görcsös kezeit térdein pihenteti. Arcvonásai a béna embernek sajátságos merevségét tüntetik fel, de kifejezése határozottan békés és derűs. A levélpapírra olvasható rendes betűkkel a következő van írva:

Ha gyötrelem borít ránk
 Keserves zordon éjt,
 Ha éget is a kínos láng,
 Csak bátorság azért!
 Az Úr irgalma látja azt,
 Megérti, tudja, küld vigaszt.
 S mi kell egyéb?
 Hisz Ő a kínok kínján vett diadalt,
 S mert értünk halt, nekünk
 Zeng sírján győzedelmi dalt!
 Hát csüggedjünk tán?
 Nem, sohasem!
 Mienk a győzelem!
 Légy áldott, én Istenem!

Fordította:
 Tyúkos János,
 pozsonypüspöki-i esperes-plébános

Alul pedig ez áll: mert kezemmel nem foghatom többé a tollat, számmal írtam ezeket elégedetlenkedő felebarátaim számára, én a szegény, de boldog Mihály!

Ez az ember mint fiatal legény került egy üveges mesterhez, kinek műhelyében (a patak fölé volt építve) a nagy nedvességtől és léghuzattól egyszerre oly fájdalmakat érzett kezeiben és lábaiban, hogy azonnal kórházba kellett vinni; ott azonban a remélt javulás helyett teljesen megbénult. Végtagjai most már évek óta teljesen érzéketlenek és merevek, és azonkívül egyik fülére is megsiketült, egyik szemére pedig hályog borult.

S lám, ez a rokkant és látszólag hasznavehetetlen tagja a társadalomnak, istenes lelkületében megtalálja most a hivatását: ő lett sokak vigasztalója és tanítója!

71. A lángész

„Több mint egy óra eltelt már”, mondá bosszúsan Watt James nagynénje unokaöccsének „és egyetlen egy szót sem szóltál. Tudod mit tettél egész idő alatt? Az üst fedelét emelgetted és visszatetted, a gőz lecsapódó vízcseppeit kanállal felfogtad és a kis csészébe gyűjtötted. Nem szégyelled magad, ilyenekkel tölteni a drága időt?”

Nem igen fogta fel a nagynéni, hogy a teáskanna mellett eltöltött idő volt az első kísérlet, melyet a kísérletek hosszú sora követett, s ezek az egész világon, míg csak a világ világ lesz, híressé tették unoköccse nevét. Még kevésbé értette, mint lesz ez a találmány az egész világ áldásává, hogy az ipar és kereskedelem egész rendszerét megváltoztatja. Ezek a látszólag elpocsékolt órák, melyek alatt a fiatal Watt James mintegy bizonytalan ködben sejteni kezdte a gőz hatalmát, számtalan millióknak hoztak hasznot.

72. Az egyenetlenség lelke

A rokonokkal és ismerősökkel való szétkülönbözés sok keserűségnek forrása. Számtalan család és munkahely valóságos fészke a félreértéseknek és ellenkezéseknek. Az egykori forró barátságot vagy szerelmet hidegség, a rokonszenvet ellenszenv, az elismerést becsmélés, a bizalmat gyanakvás váltja fel. S mindennek szemrehányás, udvariatlanság, panasz és válás a vége.

Lehet, hogy a te viselkedésed csak elmérgesíti a kezdődő bajt. Talán fejes vagy engesztelhetetlen vagy. Talán nem hajlasz jó embereidnek tanácsára. Talán mindig neked van igazad. Talán semmibe se veszed hozzátartozóid igényeit és érdekét. Talán megveted az Isten akaratát. Talán lábbal tiprod a felismert igazságot. Vértó szívek és kisírt szemek jelzik ezt az utat. Az iszákos férj is előre látja családja pusztulását, mégis inkább cimboráira hallgat, mint jóra való barátjaira.

A Szentírás szerint néha-néha maga az Úr bocsátja a gyanakodás szellemét egy házra. Ez az, amit az Írás mond, hogy „az Úr gonosz lelkeket bocsáta Abimelek és Szikem lakóira.” Amikor azonban Isten így tesz, akkor valami jó célja, valami fontos oka van arra, hogy így megpróbál. Mint az Úr Jézus mondja: az abimeleki és szikemi polgárok közti barátságna is fontos okból vetett véget az Úr. Ez a barátság ugyanis Istennek nem tetsző alapra épült.

Ha a családi életben áll be ilyen szerencsétlen fordulat, nem ártana felvetni azt a kérdést is, talán nem is volt Isten akarat, hogy ez a házasság létre jöjjön. Talán pénzvágy, érzékiség szerepelt eljárásom indokául. Talán nem is tartottam meg azt, amit az oltárnál fogadtam. Ha így van, akkor kezdjük a javítást s rendezkedést önmagunkon. Vigyázz, ne szakítsd szét a Krisztus kötelékét. Lehet, hogy a szerelem módja sem volt Istennek tetsző. Úgy hogy embert, teremtményt helyeztél bálványul a szíved trónjára, szemben azzal, amit az Úr mond: „Én vagyok a Te Urad, Istened, más Istenek ne legyenek előttem”; Őt kell tehát újra mindenek fölé helyezni; férj és feleség és gyermek fölé is. Mindenki előtt az Ő szeretetét és megelégedését kell keresned, Istenét, minden jónak kútforrását és akkor számíthatsz családotban is a békesség áldására. Gyakran a megpróbáltatás is csak ezt a jót akarja művelni. Gondoljunk erre, és viseljük el egymást úgy, hogy előmozdítsuk egymás üdvét.

Milyen jó és üdvös dolog tehát némelykor ez az Istentől küldött gonosz lélek, amely nagy hamar megtisztítja a búzát a pelyvától, ellentétet támaszt Isten gyermekei és a világ fiai közt, s emlékeztetünkbe hozza újra, hogy „nincs e földön maradandó városunk”.

73. Hamis tanúság

II. József egy ízben, mikor álruhában járta Bécs utcáit, talált egy sírdogáló fiatal leányt. Barátságosan megszólította, és megtudta életsorát. Apja katonatiszt volt, és a harctéren elesett, özvegye és leánykája nyomorba jutott. Évekig küszködtek, hogy az élethez való legszükségesebbeket megszerezzék, most azonban nem tudnak munkát találni, s nem marad más számukra, mint az éhhalál. Az államtól nem részesültek semmiféle támogatásban. „Miért nem fordultak hát egyenesen a császárhoz?” kérdezte az ismeretlen. „Ó, uram”, felelte a leány. „Azt mondták, hogy a császár nagyon fukar, hiába fordultunk volna hozzá.” Az idegen egy gyűrűt és néhány aranyat adott neki. „Szegény gyermekem”, mondá, „jól ismerem a császárt, jöjjön ezen és ezen a napon anyjával a kastélyba, mutassa fel ezt a gyűrűt. Könnyen meg fog találni, és megteszek Önökért mindent, amit bírok.” Anya és leánya a meghatározott napon beállítottak a kastélyba, felmutatták a gyűrűt. A császár elé vezették őket. Elképzelték a leány ijedelmét, mikor felismerte múltkori jótevőjében a császárt. „Ne féljen semmit, parancsot adtam, hogy évi járadékot kapjon, és remélem, hogy a jövőben, ha bajban lesz, nem átal hozzám fordulni.”

A hamis tanúság, melyet a két szegény nőnek a császárról szóltak, tartotta vissza őket attól, hogy bizalommal forduljanak hozzá bajjukban. Ennél még sokkal kárhozatosabb az a hamis tanúság, melyet Istenről szólnak az emberek.

Vannak emberek, akik Istenben csak a könyörtelen bírót látják, aki nem bír részvétellel a bűnösök iránt. Ez hamis beállítás! Jézus maga jelenti ki nekünk az igazságot: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adá érte, hogy mindenki, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)

Kétségtelen, hogy Isten szigorú és igazságos, és nem bocsáthatja meg a bűnöket tökéletes penitencia nélkül. De „megmutatja irántunk szeretetét azzal, hogy Krisztus meghalt értünk, amíg bűnösök voltunk”. (Róm 5,8.) Krisztus kibékített bennünket az élő Istennel, megbocsátotta bűneinket, és kér minket, hogy Istennel kibéküljünk.

74. Assisi Szent Ferencről

Volt idő, mikor Assisi Szent Ferenc senkinél sem talált megértésre és senkitől sem kapott vigaszt és bátorítást. Egyetlen egy barátja volt, aki vele tartott, mikor a hegyekbe ment imádkozni, azt is elveszítette. Szent Ferenc iparkodott magát embertársaival megértetni, azt is mondta többeknek, mire érez magában hivatást (lásd Jörgenssen: Leben des Hl. Franciscus), azonban az emberek csak megmosolyogták: eszelősnek tartották.

Így szokott Szent Ferenc lassanként hozzá, hogy kizárólag az Urat tekintse meghitt barátjának.

Egyszer különösen súlyosnak érezte a keresztet vállain, és betért Szent Damján vértanúról nevezett kápolnába, ott leborult az oltár zsámolyán, és fennhangon így imádkozott:

„Nagy, csodálatraméltó Isten és Te Úr Krisztus, kérlek, világíts be a Te fényeddel az én lelkem sötétségébe! Engedd, hogy megtaláljalak Uram, mindennap a Te szent akaratod szerint cselekedvén, Amen.” S amíg így imádkozott „wurde sein Herz gelassen”, vagyis megkönnyebbült súlyos terhek alatt nyögő lelke, engedett a nyomás, és újra kisütött lelke egén a nap ...

Így kell tennünk nekünk is, valahányszor elhagyottaknak, csüggedteknek, szomorúaknak érezzük magunkat.

„Úr Krisztus kérlek, világíts be a Te fényeddel az én lelkem sötétségébe.”

„Engedd, hogy megtaláljalak, Uram!”

75. Ti vagytok a világ világossága

Az mellékes, hogy látszólag kis vagy nagy, feltűnő vagy rejtett fényforrások vagyunk-e, lényeges csak az, hogy világítsunk, mert ez a mi feladatunk. Hogy milyen helyen világítunk, az nem tőlünk függ, ez az isteni Gondviselés intézkedése. Egyiket ide állítja, a másikat oda. Egyiknek fénye messzire kihat a nyilvánosságba, a másiktól alig tud valaki, de úgy az egyiknek, mint a másiknak feladata az, hogy világítson. „Dort, wo Dich dein Gott hingestellt, dort walte zu seiner Ehre.”

Együgyű volna, aki azt képzelné, hogy azért, mert neki a nyilvános életben jutott szerep, helyzete különb a teljesen rejtett életénél. Az a betegápolónő, aki csendes éjjeli virrasztása közben azon gondolkodik, nem tölthetett volna-e be jelentékenyebb hatáskört, ugyancsak meg lehet arról győződve, hogy bizony nem. Csak világítson, Isten kinek-kinek megadja feladatát s azután hűséget és kitartást vár. Egyebet nem.

A te világod világossága vagy-e te? Megteszesz-e mindent azon a helyen, ahova Urad Istened állított? Sok ember folyton azon sopánkodik, miért is nem végezhet világraszóló nagy cselekedeteket, hivatásbeli feladatait pedig s az egészen közelfekvő alkalmakat rendszeren elmulasztja. Ennek másként kellene lennie. Pislogó mécset vagy-e vagy villanylámpa, az nem lényeges! A fő az, világítasz-e, és sugáriz-e belőled az éltető meleg és fény. A világító toronynak az a feladata, hogy sugarait messze kilövellje a sötét tenger hullámaira; az éjjeli mécs éppen csak annyira világít, hogy az ember a szobában levő tárgyakat felismerhesse, egyébre nincs is hivatva. És akármekkora a különbség a két világosság közt, tagadhatatlan, hogy mindkettő megfelel feladatának.

76. Nemcsak pénzzel lehet segíteni

Egy gyári épületen a munkások épp azzal foglalkoztak, hogy a legmagasabb kéménynek emelvényeit leszedjék, mikor az utolsó munkás tévedésből ledobta a biztosító kötelet.

Felesége a közelben éppen nagymosással volt elfoglalva, mikor kis fia beszaladt hozzá: „Anyuskám, apa elejtette a kötelet, s most le fog zuhanni!” Az asszony ijedtében kővé meredve, szótlanul nézett az ég felé és onnan szédületes magasságban levő férjére. Az építőhelyen már csődület keletkezett, és nézte a férfit, ki kétségbeesetten már mintha arra készült volna, hogy levesse magát. Az asszony ekkor így kiált fel férjének: „János, jól figyelj rám!” A férfi a kedves hang hallatára szemmel láthatólag nyugodtabb lett. Az asszony folytatja: „Vesd le a harisnyádát és fejtsd fel”. János a magas tetőzeten megteszi, mit felesége diktál neki. „Most köss egy darab vakolatot a pamut végére és engedd azt óvatosan le!” Hosszú idő múlva megjelenik a tető szélén egy darab vakolat, végre kézben is volt a darab. Most a pamut végére egy zsineget kötöttek és az asszony felkiáltott: „Lassan húzd vissza a pamutot”. A munkás meg is tette, pár perc múlva kezében volt a zsineg. A zsineghez kötelet tudtak kötni s félóra múlva János lent volt, és sírva borult gondos és okos feleségének nyakába.

Ne vessük meg a fonalat, mert a fonalhoz zsineget lehet kötni, a zsineghez pedig esetleg azt a kötelet, mely életünket tudja megmenteni.

77. A Fausttal indult háborúba ...

A háború alatt egy külföldi szanatóriumból írja L. sebesült főhadnagy édesanyjának:

„Csodálatos! A Fausttal a zsebemben indultam a háborúba, és a Szentírással a zsebemben jövök vissza!” Leírja, hogy volt az ő csapatában egy nagyon igénytelen, vézna kopott kis katona, aki a civil életben cipész volt, s akit az egész szakasz csak „bocskoros”-nak csúfolt. Mindenféle szolgálatra felhasználták őt, mindig ide-oda parancsolgatták, küldözgették, de ő mindent eltűrt bizonyos fölényel, nem apprehendált, nem gorombáskodott, hanem jókedvűen eltűrte a sok évelődést. A főhadnagy már első látásra észrevette, hogy a kis bocskoros szemében valami egészen különös kifejezés ül ... Eleinte nem tudta mire magyarázni, nem is gondolt vele sokat, később azonban rájött ennek a különös nézésnek tulajdonképpen okára.

Ha a mi főhadnagyunk a lövészárokban deszkaládákból összerótt asztal mellett acetilénlámpa fényénél olvasgatott egy keveset, a kis bocskoros szerényen felkereste az utolsó helyet, hova az acetilénlámpának még egy kis fénysugara eljutott s elővette az ő könyvét. Ez a könyv egy ócska kopott Szentírás volt. Minden alkalommal ezt lapozgatta. Meg szokta kissé nedvesíteni az ujját, s úgy lapozgatott, és hangtalanul mozgatva ajkát: olvasgatott benne ... Ha esett is az eső, ha poszton is állott, ő minden alkalmat felhasznált arra, hogy elővegye a Szentírást, s egy pár sort olvasson.

Mikor az első nagy bombázás rázkódtatta meg lábuk alatt a talajt, a bocskoros egy különös kijelentést tett: „Ez az Isten csodaszekere, mely most végigjárja a világot” ... mondá. S mikor kérdezték, miért olvas annyit, azt mondta, hogy „táplálom lelkemet”.

Egyszer pedig, mikor az ellenség lövészárka egészen közel volt az övékéhez, s amikor odaát rögtön el is dördült egy pár puska, amint csak kiemelkedett valami az innenső árokból – hajnalban nagy bögést hallottak. Az elpusztult közeli faluból egy meg nem fejt tehén bolyongott arra, kínosan keresve valakit, ki megszabadítsa a tejtől, melynek bősége már fájdalmat okozott neki. A helyzet kritikus volt, mert onnan átról folyton figyeltek, s készen voltak bármit célba venni – a katonák sajnálták a szenvedő állatot, de bőrüket féltették, s nem mozdultak ki helyükből. A bocskoros azonban rövid gondolkodás után vállalkozott a tehén megfésülésére. Általános ellentmondás és lebeszélés dacára nyugodtan kikeresett magának egy arra való edényt, és keresztet vetve magára, hozzálátott irgalmassági cselekedetének gyakorlásához. Pajtásai aggódva nézték, de mikor ez a jelenet több napon át megisméltődött anélkül, hogy a bocskorosra lőttek volna, babonás tisztelettel kezdték őt nézni. Régen abbahagyták az ugratását, és sorba elkérték kopott bibliáját. ... A főhadnagynak mindig újból feltűnt nyugodt, fölényes lelkülete, s mikor saját helyzetét átgondolván azt érezte, hogy a Faust már nem elégíti ki többé, a háború halálos hangulatában nem nyújt semmit a lelkének, ő is kölcsönkérte a bocskoros könyvét. „Bizony többet is ér az én könyvem, mint a főhadnagy úré”, volt a válasz. A főhadnagy cserébe oda akarta neki adni a Faustot, de a bocskorosnak nem kellett a Faust, ami fölötté bosszantotta a főhadnagyot. Kezdte neki magyarázni, hogy mi a Faust, milyen könyvet utasít vissza: „Ő már jóllakott, köszöni”...

Egyszer azután támadásra készültek ismét, fújták a riadót. „Ejh, ma cifrán állunk”, jegyezte meg a kis bocskoros, s mikor megint órákig kellett várakozniok, a főhadnagy újból elkérte a bibliáját. „Tessék főhadnagy úr! Tartsa is meg egészen. Nekem már úgy sem kell többé”, mondá. És tényleg, egy félóra múlva el is esett. Ütközet után megtalálták, amint estében egy csomó fűbe kapaszkodott szegény – arcán azonban az a fölényes, derült, békés kifejezés ült, mely szép egyéniségét mindig jellemezte. Oly igénytelenül, szerényen feküdt ott most is ez a hős, mintha azt akarná mondani pajtásainak, hogy csak hagyják ott, ne bántás, ne fáradságunk vele, lássanak csak a saját dolgaik után...

A főhadnagy pedig úgy őrzi a könyvét, mint valami drága ereklyét. Mintha vízióban látná, glóriában állana előtte a kis bocskoros, nem tud a képétől szabadulni, valóságos kultuszt űz ebből az emberből, annyira hatott reá...

Írja a főhadnagy továbbá, hogy nagy hatással volt reá W. kapitány pajtása is, aki egy ostrom intézése előtt figyelmeztette a fiúkat: „Aki közületek nincsen rendben Istennel, iparkodjék, mert lehet, hogy öt perc múlva már késő!” A Titanicon is figyelmeztette a pap a hajón levőket, mikor már a hajó süllyedni kezdett: „Akinek még valami elintézetlen lelki ügye van, siessen, mert néhány perc múlva már Isten ítélőszéke előtt állunk”. Istenem, mily nagyszerű jelenetek.

Ez talán egyedüli haszna a háborúnak. Igaza van a bocskorosnak, hogy most végigment a világon az Úr Isten csodaszekere, s felszínre hozza a lelkekben azt az eltemetett szégyenlős vallásos érzületet.

78. Ki akarna a bukottak anygala lenni

Buttler Jozefin, egy nemes anglikán nő, egyszer hazaérkezett kisebb utazásából szép családi házába. Egyetlen öt éves leánykája, mikor a kocsi zaját hallotta, az emeletről anyja elébe szaladt, és futás közben oly szerencsétlenül esett le a csigalépcsőn, hogy a megérkezett Buttlerné holtan látta viszont egyetlen gyermekét.

Ez a nagy csapás a nemes asszonyt a gyászév elteltével arra bírta, hogy egész életét a bukott nők megmentésére szentelje. Vértő szívvel arra határozta el magát, hogyha már neki saját gyermeke többé nincsen, legyen legalább más anyák szerencsétlen gyermekeinek anyjává, és ezt a fogadást meg is tartotta, amennyiben hosszú életén át mást sem tett, mint a még megmenthető szerencsétlen bukottakat új élethez segíteni, és őket új életükben hűségesen kalauzolni.

Hány nő van Magyarországon, aki a háborúban vagy azon kívül elveszítette legdrágábbját, vagy pedig más csapás érte életét; azonban hány van ezen kereszthordozók közül olyan igazán keresztény lelkületű, mint ez az anglikán asszony, ki egyetlen gyermeke elvesztésén sem esett végleg kétségbe, ki nem szállt perbe Istennel, ki fájdalmában nem zárkózott el a világtól sem, hanem, ki gyászából az egyetlen kiútra lépve, Isten akaratának alávetette magát, és apostoli működést kezdett ...

Milyen jó lenne, ha szomorkodó vagy életcéljukat meg nem talált nők, kik az Isten szózatát talán ezen sorokból hallották ki, tespedés vagy indifferencia helyett ilyen vagy hasonló munkára jelentkeznének. Csodálatos lenne nemcsak működésük, hanem csodálatos lenne az ő saját énjük átalakulása, mert nem a legnagyobb csodák egyike-e az, hogyan változik meg és alakul át az a lélek, mely magát Isten vezetésének teljesen odaadja.

Hazánkban a perditá-kérdés úgyis párját ritkító módon aktuális. Nálunk olyan szemérmetlenül megy a dolog, hogy fényes nappal, például vasárnap déli 12 órakor, minden rendű és rangú férfit, aki szemeink elé kerül, kitartó rábeszéléssel azonnal hálójukba iparkodnak keríteni.

Más országokban még sincsenek ennyire. A tisztán katolikus Spanyolország pár évvel ezelőtt még azzal dicsekedhetett, hogy egyáltalán nincsenek nyilvános házai. A félig protestáns Anglia pedig legalább elvben elítéli ezt a förtelmet. Ennek jeléül a királyi család tagjai évenként részt vesznek az úgynevezett éjfélt processzió, melyet nemes lelkű protestánsok éppen a perditák megmentésére rendeznek.

Megható látvány lehel, mikor a ködös London utcáin éjfélkor egyszerre katonazene hallatszik, mely a legrégebb egyházi énekeket játssza. Utána jön egy páratlanul előkelő társaság, mely csendben imádkozva lépdel, élükön a walesi hercegnével. A processziót néhány üres omnibusz zárja be, jobbról-balról pedig lelkészek, patronesszek és rendőrök sűrögnek-forognak, hogy az akkor épp előbújó szegény leányokat – akik a szép zene hallatára és a megindító processzió láttára sokszor meghökölve és könnyezve állanak a járdán – rávegyék arra, hogy a bűnös étellel szakítva, bízzák magukat jóakaróik kezére, és szálljanak velük azonnal a rendelkezésre álló üres omnibuszokra, hogy új életet kezdjenek.

A fehér rabszolgatartók persze mindent elkövetnek, hogy megakadályozzák ezeknek a jó útra való térését és sokszor erőszakot is használnak; akkor az angol rendőr finoman közbelép és elintézi az ügyet.

A menet egyenesen egy előre elkészített, fényesen kivilágított terembe vonul, hol díszesen terített asztalok meleg teával és mindenféle üdítő étellel várják őket. Az egész étkezés alatt a zenekar szebbnél szebb darabokat ad elő, a leányok a meleg italtól és jó ételtől megerősítve, jóakaróik pártfogásában megnyugodva, csillogó szemmel vezettetik magukat új otthonukba, hol fürdővel és tetőtől-talpig új fehérneművel és ruhával várják őket. Azután alapos pihenőt

adnak nekik. Pihenés után mindenkit saját tehetségei szerint továbbképzésben részesítenek. Londonban már sok olyan nőről tudnak, kik egy ilyen éjféli processziótól megmentve, nemcsak hogy megmaradtak a jó úton, hanem másoknak is megmentőivé lettek.

Hol vagyunk mi mindettől.

79. Tauler igaz mondásaiból

Tauler, a középkor egyik legnagyobb dominikánus prédikátora, rengeteg jót tett és sok eredeti és találó gondolatot hagyott az utókorra. Például:

Nem a templomok teszik szentté az embereket, hanem az emberek teszik szentté a templomokat.

Ne várd, hogy Isten erényekkel ajándékozza meg a lelkedet, ha cselekedeteiddel nem teszed magad erre a kegyelemre méltóvá.

Sokkal nehezebb az embernek a kis kísértéseknek ellenállni, mint nagyoknak, mert míg a nagyoktól félelemmel távol tartja magát, a kicsinyeket semmibe sem veszi.

Aki élete végén nem találta szent engedelmisségben, annak Krisztus engedelmisségében nem lesz része.

A kölnieknek pedig azt mondta: A ti fölséges dómotok az ő arany kapuival és páratlan harangzúgásával semmit sem fog nektek segíteni, ha egyébként nem ragadjátok meg az Isten kegyelmét éltetek minden fejezetében.

Ez csak egy pár gondolat, azonban élet van bennök. Engedd őket magadra hatni.

80. Erőállomásunk

Az emberek átlag nemcsak testileg vannak túl kevésbé táplálva, hanem lelkileg is, s mi Magyarországot csak úgy fogjuk felépíthetni, ha a lelkek rendszeres táplálásáról is jobban gondoskodunk.

A lélek tápláléka a szeretet, a másokról való gondoskodás. A modern ember csak saját érdekeivel és jogaival foglalkozik, az önzésnek ezen légkörében pedig igazi szociális munka lehetetlen.

Nincs társulat, nincs kongregáció szeretet nélkül és áldozatosság nélkül, mert hisz ezek állanak a mi vallásunk középpontjában. Ez az áldozatos szellem homlokegyenest ellentétben áll az emberi természettel, és hogy csakis egy magasabb remény képesíti az embert arra, hogy alacsony érzékenységén győzedelmeskedjék.

Állandó vallásos fegyelem szükséges ahhoz, hogy akaratunkat az önzés naivitásától eltérítsük. Ez vallásos életünk erőállomása, amely, ha kiapad, vagy nem töltekezik eléggé... akkor megáll a társadalom gépezete. Önzés, ragadozás, érdekhajhászás, élvezetvágy ugyan akkor sem fogy majd ki; de kifognak az építő s inspiráló hatalmak, melyek az ösztönök fölött szellem és élet, s mely nélkül megáll az egész szerkezet, mely nélkül megállnak a kerekek és meg kell állnia mindennek.

81. Vittorino da Feltre bűvszere

A középkor egyik legnagyobb lelki embere Vittorino da Feltre végig szokta volt látogatni a milánói kórházakat, őrltek házát és fogházat. Mindnagyobb híre lett annak, hogy a legkezelhetetlenebb betegek és gonosztevők is megnyugodnak, ha Vittorino da Feltre meglátogatja őket. Az akkori kormányzó kíváncsi volt arra, mivel éri el Vittorino da Feltre ezt a csodálatos hatást, és elhívatta őt magához, s kikérdezte. Legnagyobb meglepetésére azonban arról értesült, hogy Vittorino da Feltre voltaképp nem tesz semmi különöset, nincs semmiféle titkos szere vagy módszere, amelyekkel a betegekre és izgatottakra hatna. A kormányzó sehogy sem akart ezen felvilágosításba belenyugodni, s újra meg újra kérdezte: mire Vittorino da Feltre nagy szerényen megvallotta, hogy az ő csodaszere a megszentelődés, mint ahogy ezt az Üdvözítő mondja: Én őérettük megszentelem magamat. Amint ezt mondotta, a kormányzónak feltűnt Vittorino da Feltre-nek harmonikus, kedves, mélységes szemkifejezése és érteni kezdette, hogy van egy hatalmas bűvszer, mellyel ő nem szokott számolni, mely azonban Krisztus Urunk igazi követőinek birtokában van.

82. Mindent az Úr kezéből kell vennünk

Böjt van. De nem a bűnbánattól borongós – sajnos – a jobbak érzésvilága. Az országunkat ronggyá tépő igazságtalanság, nemzetünk vergődésének sikertelensége, fajunk titáni életküszködése, sok-sok reményünk letörése a kedvtelenség terhét rakta sok lélekre.

Ami a legszomorúbb: a magyar nőknek lélekvilága is ilyen. Lendületlenül lehorgasztott. Nincs könny a szemben, és nincs összeszorított ököl; olyan elfásultan tekintenek a jövőbe, és olyan megalkuvóan és megadóan ejtik le kezüket. A riadók is bizonytalanabban hangzanak, mintha úgy csendülnének, ahogyan a sötétben remegő biztatja önhangjával magát.

Sokaknak megállapítása: a női lelkek mélyén kísértetni kezd az elszomorodás és csüggedés.

Győzzük le ezt a gyengeséget! Teremtsünk újra tette kész lelkierőt, cselekvő energiát a reménytevéssel megbékülő lanyhaság helyébe. Még a megpróbáltatások közt is bizakodással, elszántan csillogjon fel szemünk, mert a bátorságnak – amire pedig ugyancsak szüksége van nemzetünknek – egyik főserkentője épp a bizakodás. Az elszántság. De hogyan tegyünk szert erre?

Nézzük meg az olajfák hegyén vért izzadó Jézus képét. A kert bejáratánál ott áll a csőcselék, kezében dorongokkal és kötelekkel; Jézus előtt ott lebeg az angyal, kezében a vigasztalás kelyhével, Jézus mindig csak az angyalra néz; arcán már ott a megnyugvás, a bizakodás, az erő.

Ezt a gondolatot erős vágógyémánttá csiszolhatja ki a lelkünk. Leválaszthatjuk vele a lelki életünket mozdulatlanságra agyasztó bizalomhiány jégcsapjait.

83. Fennkölt bennszülöttek

Egy ausztráliai bennszülött szigetlakó a keresztség és bérmálás szentségének felvétele előtt felsóhajtott: „Uram, add, hogy ez a sok szép tanítás, melyet hallottam, ne olyan legyen nekem, mint a kapott ruha, melyet hol felveszek, hol leteszek, hanem legyen nekem, mint a bőröm tetovírozása, melyet mindig magamon viselek”.

X. misszionárius pap szerint az észak-amerikai indiánok közt akad rendkívül sok ily gyermeteg tiszta lélek. Mikor évek múlva körútjában újra elvetődött abba a faluba, melyet annak idején Krisztusnak meghódított, s újból kiszolgáltatta a szentségeket, felszólított egy öreg indiánt is, hogy jöjjön gyónni, hogy majd a szentáldozásban részesíthesse. Az öreg elcsodálkozott: Gyónni? Hiszen mikor utoljára itt voltál, azt mondtad, hogy bűnt többé nem szabad elkövetnem, és az Úr Jézust megbántanom, hát ilyen rövid idő alatt, hogy feledkeztem volna meg annyira magamról, hogy rosszat tegyek!?”

84. Gonosz travesztia

Ne felejtjük el azt a plakátot, mely nem régen jelent meg az utcákon s mely arcul üt valamennyiünket. Nem a nuditása bántó – bár fürtelem, ami e téren utóbbi időben a hirdetőoszlopokon történik – hanem a tendenciája. Travesztiaja annak a kedves, régi képnek, melyen az örvényen átvezető keskeny hídon bátran lépked a gyermek, mert mellette lebeg őrangyala.

A szent angyal helyét azon a plakáton a vörös világszervezet vörös képviselője foglalja el. Magyarázatra ez az égbekiáltó „idők jele” nem szorul. Akié az ifjúság, azé a jövő.

De a gyermek kézbekerítése nemcsak a plakátok imaginárius világában történik. Olvassuk, hogy csak a Bűnös Budapesten kb. 140 vörös „Gyermekbarát”-csoport van, amelyben nagy ügyességgel, szorgossággal és jobbra méltó buzgósággal maguknak nevelik az ifjúságot megtévelyedett testvéreink. Míg mi, „keresztények” mulatunk vagy szidjuk a felsőbbiségeket, addig azok dolgoznak és lelkeket preparálnak, sőt hódítanak.

Meddig lesz ez így?

A Szociális Missziótársulat azért alapított, hogy a lélekmentésnek, a szociális-karitatív munkáknak, a nővédelemnek állítson hivatásos munkásokat és megfelelő organizációkban szolgálja a közt.

Mi tehát azért is alakultunk, hogy az ilyen körmös „vörös” „angyalok” ellenében fehér, igazi védők legyünk. És ha ezt tiszta, krisztusi szellemben iparkodunk megtenni, a szociáldemokraták közül is sokan fognak hozzánk csatlakozni. A krisztusi szeretet ma is oly eleven erő, melyet az emberek úgy vesznek körül, mint az éhes madarak az anyjukat.

A feltámadt Krisztus erejében állítsunk a vörös gyermek-„védő” alak helyébe fehérlelkű, tevékeny jóakarót és, fogjuk meg jól azt a kis gyermekkacsót. Építsünk a 140 „Gyermekbarát”-tal szemben legalább ugyanannyi Igazi Gyermekbarátcsoportot. Fogjunk össze valamennyien, zárdák, iskolák, egyesületek és Missziótársulat: építsünk egy fehér erős gátat a vörös lávának: hisz ha összefogunk, oly erőt reprezentálunk, melyen igazán nem foghat ki senki.

85. Rooseveltt az igazi civilizációról

Mikor az amerikai elnök, Roosevelt, Kairóban az egyetemen tartott díszelőadást, amelyben az Európában tanulmányokat végző ifjú egyiptomiakról is megemlékezett, részletesen beszélt a nyugat rossz szokásairól és bűneiről. Pedig – úgymond Roosevelt – a jellem sokkal fontosabb, mint a tudomány; tiszta élet, bátorság, férfiasság, önmérséklet, tiszta lelkiismeret összehasonlíthatatlanul értékesebbek, mint egy nagyobb tudományosság. Haladásukra és nemzeti önállóságra irányuló törekvésükre nézve pedig komolyan azt ajánlotta nekik, hogy a rosszat minden formában gyűljék és kerüljék; őrizzék meg a szeretetet, maradjanak az örök elvek mellett állhatatosan, mert csak ezen az úton vihetik hazájukat az igazi civilizáció zónájába.

„We need not learned men, but gentlemen.” Nem tanult emberek kellene nekünk, hanem talpig férfiak.

86. November elejének gondolatai

November hónapja az utolsó levelet is lekopasztja a fákról, és derével sárgára fonnyasztja az utolsó zöldellő fűszálat is; az igaz. Végrehajtója az Isten-akarta természet törvényének.

Kezdődő két napja azonban éppen az ellenkező cselekedeteket végzi a lélek és emlékezés világában. Első napja az elismerés és hódolat pálmáját adja a névteleneknek is kezébe. Második napja pedig a szeretet szépséges érzelmeit fakasztja a lelkekben.

*

Bámulattal és némi félelemmel nézek mindig a szentek szobraira és képeire. Az a gloriola ott a fejük felett, sokszor, úgy képezem, azt jelenti, hogy alakjuk nagyobb, mint tulajdonképpen a természet alkotta azt. Az erények hősi foka a lélek szépségével nagyobbá tette őket. Még hibáik is csak erényeik nagyságának megnyilvánulására adnak alkalmat. Az Egyház méltán ünnepli őket külön-külön, mi pedig saját kicsinységünk által elbátortalanítva nézünk fel egy Mónikára, Franciskára, Teréziára, Lisieux-i Terézre.

*

Az Egyház azonban nemcsak gloriolás egyéniségeket és neveket ismer és ünnepel. Oltárra emeli november 1-én mind, aki szent volt, aki tiszta vagy a bánat forrásaiban megtisztított lelket vitt az Úr elé. Megemlékszik és gloriolával látja el a névteleneket is, akiknek nincs egyéni emléke, nincs már hősiessége híre, mert azokat nem emberek örökítették meg. Oly fölemelő e gondolat! Az Úr hősei, a szentek közt nemcsak híres tettek hősei vannak, hanem a gloriolát odafüggeszti az Egyház a mindennapi élet szürke, névtelen, de lelkes munkásai fejére is.

*

A halottak napja sírokat nyit fel. Sírok szájához állva tényekre mutat rá az Egyház. „Hiúságok hiúsága minden csak hiúság!” – hirdeti a csontok és enyészett felett arról, ami nem lelki. Kincs, pompa, fény, munka, rend, rang, ködpára mind, fent és lent, zúgják utána még a harangok is. De mégis marad itt valami, amit a sírok enyészete sem tudott szétrombolni. Mi az, ami odaviszi, ha mást nem, a gondolatot?

A szeretet.

Annak a halottnak mindene elpusztult, csak egy nem: a kötelék, amellyel a szíveket kötötte magához, amelyről az Üdvözítő mint parancsról beszélt, hogy szerették.

A halottak napja ennek a szeretetnek is ünnepe!

*

Minden elmúlik, csak a szeretet éli túl még a sírt is.

A halottas ágyon – mondja egy szent – semmi sem lesz birtokodban, csak az, amit életedben Istennek feláldoztál.

87. Niklas von der Flüe rövid válasza

Egy püspök azt kérdezte egyszer a csodálatos Niklas van der Flüe-től, mi őszinte a kereszténység lényege. Niklas egy szóval felelt: „Az engedelmesség”. Ezzel az engedelmességgel sok felesleges terhes dolog esik ki életünkéből. Oly mellékes dolgok, melyek tulajdonképpen nemcsak feleslegesek, de veszedelmesek is, mert gátlói az életszentség kifejlődésének.

Szent Pál a Filippiekhez írt levelében (3,4) nyilatkozik az életben elérhető legmagasabb fokokról, hogy azt az igénytelen, egyszerű, egyenes lelkű ember éri el, amint azt Isten szándékolta, és nem amint az ember önmagát faragja. „Mert nálunk van a körülmetélés, kik lélekkel szolgálunk az Úrnak, és dicsekszünk Krisztus Jézusban, és nem a testbe helyezük bizodalmunkat.” Fil 3,3.

119. zsoltár

Ének a felmenetekre. Az Úrhoz kiálték, midőn szorongattatám és meghallgata engem.

Uram szabadítsd meg lelkemet a csalárd ajkaktól és az álnok nyelvtől.

Mi adatik neked vagy mi lesz jutalmad az álnok nyelvért?

Mely olyan, mint a hatalmasnak éles nyilai és a pusztító széntűz.

Jaj nekem, mert zarándóságom meghosszabbított, Cédár lakóival lakom, oly sokáig zarándok az én lelkem.

A békegyűlölőkkel békességes vagyok, mégis, ha szólok nekik, ok nélkül ostromolnak engem.

88. Vigassággal és lelkünk örömében!

Az élet művészetéhez az is tartozik, hogy az ember képzelődésével ne előzze meg a máról-holnapra bekövetkező eseményeket, és lélekben ne járjon olyan örvények felett, amelyek talán sohasem jelentkeznek életében. Fantáziánk elébe szokott sietni a dolgoknak, és így sokszor magunkra veszünk képzeletbeli olyan terheket, melyek a valóságban sohasem nehezdednek vállainkra.

A Szentírás is mondja: „Amilyen a te napod, olyan leend erőd is”. És a lelki életet élő embernek meg kell tanulnia, hogy mintegy bekötött szemmel csak lépésről-lépésre haladjon az élet útján, és élő bizalommal legyen Ura Istenébe kapcsolva.

Nemrég hallottunk egy tengeri katasztrófáról, melynek hősei, az utasok, kénytelenek voltak a hajót elhagyni, és a mentőcsónakokba szállni. A tenger olyan magas hullámokat vetett, hogy csak a legnagyobb ügyességgel lehetett a csónakok felborulását elkerülni. Koromsötét éjjelt vártak a csillagtalan égtől, és halálra ijedt lélekkel azon töprengtek, mit fognak csinálni a hosszú éjjelen át a hullámzó, sötét tengeren, s már-már teljesen reményüket veszítették, amikor kimondhatatlan örömeikre azon vették észre magukat, hogy azon irányban, amint a nap világossága elvész, a víz áraszt foszforikus, mágikus fényt, melyről nem tudtak: a tengernek oly zónájába kerültek, amelynek világító hullámai voltak, és oly erős fényt árasztottak, melyben minden egyes tárgyat oly jól lehetett megkülönböztetni, mintha erős villanyvilágításban úsztak volna.

*

Számoljunk az élő Istennel, testvéreim. A szomorúság minden éjszakája világító testekkel van ellátva, a vigasz különböző lámpáival rendelkezik, amelyek a sötét éjjelt nekünk túlvilági fénnel árasztják el.

A sivatagnak nincs aratása, de van mindennapi mannája.

A Getszemáni kertben, mikor a gond és fájdalom a legnagyobb mértéket öltötte; megjelent az angyal égi erősítéssel.

És a meredek, kemény utakon vár minket a Jákob pátriárkának tett kinyilatkoztatás, mely szerint, ha nehezek is azok az utak, melyeken haladnunk kell, vigassággal és lelkünk örömében fogunk ugyanazokon visszatérni!

89. A lelki békét négy dolog szerzi meg

1. Fiam, most megtanítlak a béke s az igaz szabadság útjára.

2. Tedd meg Uram, mert szívesen hallom, amit mondasz.

3. Fiam, azon igyekezzél, hogy inkább másnak akaratát tedd, mint a magadét.

Mindenkor inkább a kisebb részt válaszd, mint a nagyot.

Az utolsó helyet keresd mindig és szívesen vedd magad alá mindenkinek.

S végül azt kívánd, és azért könyörögj mindig, hogy Isten akarata benned egészen teljesüljön.

Íme az ilyen ember a béke és a nyugalom útján halad.

4. Uram, e rövid beszéded sok tökéletességet foglal magában.

Szava kevés, értelme mély, és gyümölcse gazdag.

Ha híven meg bírnám tartani, nem támadna oly könnyen lelki zavar bennem.

Mert ahányszor békételen vagyok és lelkem elnehezül, érzem, hogy tanításodtól eltávoztam.

De Te, aki mindent megtehetsz, s a lelki előmenetelt szereted, öregbítsd bennem kegyelmedet, hogy szódat megfogadhassam és üdvösségemet munkálhassam. (Kempis III. 23.)

90. Foersterből

A javítóintézetben két növendék, aki egy kevésbé kedvelt felügyelő ellen bosszút forralt, egy este zsinórt feszített ki a homályos lépcsőn át, úgy, hogy a felügyelő, amikor a házat be akarta zárni, egész hosszában elzuhant, és lábát törte. Az igazgató, aki szigorú fegyelmet tartott, és akit az intézetben fenntartott példás rend miatt feljebbvalói nagyon megbecsültek, egészen kijött a sodrából, amikor erről a bosszúcselekményről értesült. Szokatlan szigorú verést rendelt el büntetésül; a két felügyelőnek pedig, akiknek a büntetést végre kellett hajtaniok, még hangosan odakiáltott: „Úgy verjétek ám őket, hogy egész életükben megemlékezzenek róla!” Ez örömmel történt meg. A növendékek közül az egyik elájult, a másik fogcsikorgatva mormolta magában: „Ezért meg fogtok lakolni!”

Az igazgatót az egész esemény annyira felizgatta, hogy még este a családjában is pofonokat osztogatott. „Azt hiszitek, nem elég ebben a házban a pimaszkodásból?” – így förmedt rá közben a gyermekeire, mikor azok kissé lármásan jöttek a vacsorához –. Azután dühösen feküdt le, és csupa bosszús gondolattal aludt el a nehéz és hálátlan feladat fölötti töprengésében, ami neki erre az életre osztályrészül jutott. Az egész ház elcsendesedett, minden lámpa kialudt, az öregek horkoltak és nehéz álmuk volt, a fiatalság még égy órán át düh és szégyen érzetével sugdolódzott, és aztán mély, álom nélküli alvásba merült. Hanem az Isten angyala nem ment áldólag, fehér szárnyakkal szobáról-szobára, nem, egy sötét, istentelen épület állt az éjszaka csillagos ege alatt, úgy állt ott, mint egy négyszögletes fekete és hideg kő, nemcsak az emberek aludtak benne, a lelkiismeretek is aludtak, nehezen, tompán, mint vaslovagok régi sírfedeleken – csak a kutya morgott egész éjjel künt a kapu előtt, mintha köröskörül ellenség lett volna; ez volt az emberi lármának utóhangja az állatban; ez mindent hallott és félálomban ismételte az összekuszált történeteknek értelmét.

*

X zárdában pedig az egyik újonc súlyos vétséget követett el az engedelmisség és rend ellen. A dolgot jelentették a főnöknőnek; ez elhalványodott, de további utasítást nem adott, hanem szó nélkül bocsátotta el a nővéreket, akik neki a történetekről beszámoltak, és egyedül átment a kápolnába. Délután összehívta az összes nővéreket, és így szólt: „Ma reggel szereztem tudomást arról, ami ebben a házban tegnap este történt. Milyen főnöknő lehetek én, hogy ez az én vezetésem mellett megtörténhetett, mily kevés éltető boldogság áradhat az én szavaimból, mily kevés igazi hűség ragyoghat az arcomból! Senki ilyesmit meg nem kísérelhetett volna ezen szent falak között, ha a lelkemet is megszenteltem volna úgy, ahogy azt az értetek való felelősség megkívánja: ezért szigorú vezeklésre van szükség, amit mától kezdve magamra róttam; remélem, hogy a nélkülözés és magamba szállás idejében mindnyájatoknak erősebb támasza leszek, mindenekelőtt pedig annak a fiatal léleknek leszek Krisztushoz vezető kalauza, aki az én vezetésemet megvetette, és az engedelmisséget velem szemben megszegte. Isten békéje legyen veletek!” Ezen szavak után visszament szobájába.

Szörnyű izgalom vett erőt a nővéreken, akik valami egész mást vártak; erkölcsi megbotrányozásuknak a bűnös fölött nem adatott elégtétel, a törvény nem tartatott be, a zárda összes szabályai valami egész új és hallatlan értelemben felborítottak látszottak. A legidősebb nővér a főnöknőhöz ment, és kifogást akart tenni, ő azonban szó nélkül a feszület elé vezette, és a Megfeszítre mutatott.

Isten lelke pedig, melyet a főnöknő szavaival és cselekedeteivel házában felelevenített, éjjelen át csodálatosan működött. Mikor a nővérek az esti imádság után a történeteket újból átgondolták, úgy tetszett nekik, mintha csak most nyilatkoznék meg előttük, amit Jézus

Krisztus a szenvedésével és halálával a világnak mondani akart, hogy mi az igazi lelki vezetés, és hogy mivel tartozik egyik lélek a másiknak. A vétkezők lelke pedig ez éjszaka alatt imádság és könnyhullatás közt súlyos tévedéséből annak ébredt boldog tudatára, hogy mit jelent az engedelmesség, és egész szívét kiolthatatlan hálával ajándékozta oda megmentőjének.

91. Jó tanács

Ha valami kedveset, szeretetreméltót akarsz nézni,
Nézd Jézus Szívét.
Valamit meg akarsz nyerni?
Kopogtass Jézus Szívénél.
Fáj valami?
Édesítsd meg Jézus Szívén.
Van ráérő időd?
Társalogj Jézus Szívével.
Vigasszal van telve szíved?
Köszönd meg Jézus Szívének.
Elhagyatott vagy?
Zárkózzál Jézus Szívébe,
És végül Jézus Szívébe leheld lelkedet!

92. Pax vobis!

A feltámadás előtti utolsó szertartás alkalmával, amikor a pap a legméltóságosabb Oltáriszentséggel a hívők felé fordul, háromszor ismétli nekünk a krisztusi köszöntést: „Pax vobis, ego sum! Alleluja!”, és a kar mindannyiszor feleli rá: „Nolite timere, Alleluja!”

A ma legtöbb embere olyan, mint a viharos, háborgó tenger. Nincs nyugalma soha. A szenvedélyek, a nehézségek, a küzdelmek és szenvedések viharjai szüntelenül felszántják őket, akárcsak a szelek a tenger felszínét. Nem ismernek sem megnyugvást, sem békét. Nincs nekik hová lenniük saját felizgatott, békétlen, ingerült énjükkel. Hasonlítanak Noé galambjához, amely, mikor elhagyta a bárkát, kétségbeesetten röpködött a hullámzó vizek fölött; alatta a háborgó tenger ijesztette, felette pedig a beborult, sötét égboltozat.

Ezekhez a fáradt, vergődő lelkekhez szól elsősorban a győzedelmesen Feltámadott szózata: „Békesség veletek! Én vagyok, ne féljete!”

Oh bár megpihennének mind a mi Urunk Istenünkben. Az Ő szeretetében. Megpihennének az isteni Gondviselésbe vetett rendületlen hitben, és tudnák élvezni minden körülmények között is az Ő oltalmát. „Nem félvén”, tudnák látni a szenvedés, a gond, a kínok fátyolán át is az Ő atyai szeretettől sugárzó arcát!

Bízzátok hát utaitokat szívből az Úrra, és meglássátok, jól fogtok járni.

Éljétek bele magatokat az isteni Szív ígéreteibe: „Jöjjetek Hozzám mindnyájan, akik fáradotok és terhelve vagytok, és Én megnyhítlek titeket” és megnyugvást találtok.

Ne kínozzátok magatokat tovább is, hanem karoljátok át szívetek-lelketek egész melegével Azt, aki mondotta: „Békét adok nektek, az Én békémet adom nektek, nem mint a világ adom nektek” és újra feltalálván önmagatokat, éljete egy új, nyugodtabb, derültebb, békésebb és hívőbb életet.

93. Az önfilm

Az önfilm amerikai gondolat, tökéletesítésén most dolgoznak, célja, hogy mindenki könnyen és olcsó szerrel ott állítson fel egy ilyen önbemutató gépezetet, ahol azt önbírálati és javítási célból jónak látja.

Az amerikai pedagógusok sokat várnak ettől a találmánytól, s máris mindenféle cikk, vers, színdarab foglalkozik az önfilm hatásával. Például hogyan javul meg az a házaspár, amely néhány évi házasság után házasságának első évének „önfilmjét” tekinti; hogyan változtatja meg viseletét a zsémbes, házsártos asszony, mikor látja magát önmagából kikelt formában az önfilmen; hogyan válik meg az iszákos férfi az alkoholtól, mikor részeg állapotban meglátja magát.

Szociális szempontból is sokat tulajdonítanak ennek a találmánynak, tekintve azt a nagy igazságot, hogy minden egyes ember a társadalomra nagy jót vagy nagy rosszat jelenthet aszerint, amint konstruktív erőknek az eredője, vagy destruktív hatásoknak terjesztője.

Az első önfilm: „Én mint polgár”.

Hogy magamat minél jobban meglássam, fontolóra akarom venni Dosztojevszkijnek azt a mondását: „határozd el magadat végleg az egész vonalon a szeretet módszereire, és tied a világ”.

Minden egyes önfilmnek a megelmélkedését fejezzük be azzal az önmagunkhoz intézett kérdéssel: és én? Milyen magatartást tanúsítok én hasonló helyzetben? Így teszek én is? Mennyiben kell megváltoznom?

Második önfilm: „Én mint felebarát”.

Hogy magamat minél jobban meglássam, fontolóra akarom venni, ami nemrégem X fürdőhelyen történt. A főszezonban egy súlyos beteget hoznak, és az orvosok kínjára azt sehoh el nem helyezhetik, túl van tömve minden szálloda és szanatórium. A főorvos a főtéren könyörög a publikumnak, hogy a nagybeteg tisztet ki venné fel a lakására, de hiába. Végre a helyzet súlya alatt jelentkezik egy előkelő fürdővendég, és kijelenti, vigyék a váratlanul megérkezett az ő díványára. A közönség érdeklődésére, vajon talán rokona vagy barátja-e a beteg, a fürdővendég azt feleli, hogy „igenis rokonom és barátom, mert Krisztusban testvérem, egyébként pedig honfitársam”.

Harmadik önfilm: „Az én hálás lelkem.”

Hogy magamat minél jobban megismerjem, megfontolom, hogy például Skócia Glencroe serpentináinak tetején márványtábla felhívja a fáradt vándort, hogy itt álljon meg, reflektáljon, mekkora utat tett meg, és adjon hálát Istennek, hogy idáig felért.

Negyedik önfilm: „Én és a béke”.

Milyennek látom magam e részben, ha megfontolom, hogy nemcsak a keresztény tan állítja a békét a lelki kincsek közé első helyre („Mily szépek a békehirdetők lábai”), hanem a görög mitológia is felséges képekben intette híveit ezen lelki jó megbecsülésére. Így szól a mítosz Peitho istennőről, ki a megnyerő, békéltető, barátságos szóértésnek volt kegyes pártfogója, és mielőtt a bosszúállás istennője lejött volna az Olympusból, hogy villámaival rásújtson két ellenségeskedő félre, megjelent a jóságos Peitho, és arra ösztönözte a békétlenkedő feleket, hogy jóakarattal közeledjenek egymás felé, értsenek szót, béküljenek ki, egyezzenek meg ... mire a bosszúállás istennője hátat fordít a már-már büntetendő feleknek, nagy robajjal becsapja maga után az örök kapukat, és visszamegy az Olympusba.

Ötödik önfilm: „Én mint törvénytisztelő”.

Tükörnek elem állítom a Szentírás súlyos, következő mondásait: „Ha élni akarsz, tartsd meg a törvényt”. „Szolgálj a rendnek és a rend szolgál neked”.

94. Az alázatosság litániája

A kívánságtól, hogy tiszteljenek, ments meg Uram, engem!
A kívánságtól, hogy kitüntessenek, ments meg Uram, engem!
A kívánságtól, hogy megdicsérjenek, ments meg Uram, engem!
A kívánságtól, hogy másoknak eléje tegyenek, ments meg Uram, engem!
A kívánságtól, hogy elismerjenek, ments meg Uram, engem!
A kívánságtól, hogy megcsodáljanak, ments meg Uram, engem!
A dicsőség vágyától, ments meg Uram, engem!
A hatalomvágytól, ments meg Uram, engem!
A félelemtől, hogy megaláznak, ments meg Uram, engem!
A félelemtől, hogy megvetnek, ments meg Uram, engem!
A félelemtől, hogy kigúnyolnak, ments meg Uram, engem!
A félelemtől, hogy ellentmondanak, ments meg Uram, engem!
A félelemtől, hogy hátravetnek, ments meg Uram, engem!
A félelemtől, hogy megrónak, ments meg Uram, engem!
A félelemtől, hogy megsértenek, ments meg Uram, engem!
A félelemtől, hogy megrágalmaznak, ments meg Uram, engem!

Uram Jézus, taníts meg engem mindennap a hit által megvalósítanom,
 hogy a bűnnek meghaltam,
 hogy a világnak meghaltam,
 hogy önmagamnak meghaltam,
 hogy a Te életed énbennem kinyilvánítsd.

Add, hogy szüntelenül gondoljak arra,
 hogy Jézus Krisztusnak, az Isten fiának vére, minden bűnömtől tisztára mos engem.

Add nekem a kegyelmet, hogy mindennap töltekezsem
 a Te lelkeddel, hogy megvilágítson és megszenteljen,
 a Te szeretetteddel, hogy képesítsen úgy szeretnem, ahogy Te engem szeretsz,
 a Te erőddel, hogy az felvértezzem testvéreim üdvösségének szolgálatára.

A Te szent nevedért hallgass meg engem!

„Ha valamit kértek az én nevemben, megadom nektek.” (Beuron)

95. † Fischer-Colbrie püspök és Szikszó

Fischer-Colbrie püspök azok közé tartozott, kik a Missziótársulat bölcsőjét ringatták, s az ő korai halála fölelevenített több oly emléket, mely minket az ő tiszteletreméltó alakjához fűzött.

1908-ban a Katolikus Nagygyűlés keretén belül a Városligeti Iparcsarnokban volt egy gyűlés, amelyen a most kormányzó Jézustársasági Generálisnak nővéré, Ledochowska grófnő, valamint csekélységem is szerepelt. Fischer püspök elnökölt, és az ő aktív vezetése alatt tárgyaltuk le az akkor legaktuálisabb katolikus nőkérdéseket: Ledochowska grófnő a hazai és külföldi pogány missziókról, én a feminizmus kinövéséről szólottam.

Észrevettem, a kassai püspök úr egész előadásomat érdeklődéssel hallgatja végig, s szinte vártam, hogy gyűlés után – szokott kedves udvariasságával – még pár szót szóljon is hozzám. Fischer püspök csakugyan egyenesen hozzám jött, és nemcsak hogy elvi állásfoglalásaimat ismételten helyeselte, hanem – helyeslésének mintegy bizonyítékául – hozzáfűzte, hogy hallotta, miszerint egy kongregáció létesítésén fáradozom, s ő hajlandó lenne engem ebben a nehéz munkában egy megfelelő „anyaház” átadásával támogatni.

Még annyira a nőkérdés katolikus elvek szerinti irányításának szükségességével voltam elfoglalva, hogy hamarosan szólni is alig tudtam. Azonban a boldogult püspök, látva zavaromat, nem tágitott, és újra fölvetette a kínáló kérdést, kívánom-e elfogadni a szikszói Hunyadi-Balassa kegyes alapítványt kastéllyal, földekkel, szőlővel együtt? Mire én végre is hálás boldogsággal mondtam, hogy „igen”.

Nemsokára erre a Missziótársulat történelmében oly nevezetes beszélgetésre, Balogh Jenő volt igazságügy miniszterrel elutaztunk Szikszóra ott megnézni mindent.

Nem fogom elfelejteni soha a gyönyörű elhagyott kertben hallott rendkívüli madárénekét. (Utóbb értesültem, hogy a Szikszó-Sátoraljaújhelyi vidék ornitológiai szempontból mily híres; hogy 37-féle éneklőmadár van ezen a vidéken.) A feltűnő, éjjel-nappal hangzó szokatlanul erős madárének szikszói legelső és legnagyobb impresszióim közé fog mindig tartozni.

Azután a Balassa-kúria öblös pitvarai, melyekben az első este 49 olajlámpa sem tudta a sötétséget egészen eloszlatni, a Balassa Zsuzsanna nagy olajfestménye, a kis folyosó az ő ólomkeretezett ablakaival, a szép kis szőlő, a földek – mind elhanyagolt állapotban és nagy befektetéseket igényelve ugyan –, de mégis oly nagyon megfelelőek arra, hogy ott a Szociális Missziótársulat első noviciátusát elkezdjem, programunkhoz híven mindjárt szociális munkával – ez esetben patronázmunkával – kapcsolatosan.

Fischer püspökkel még akkor nem is volt szó patronázmunkákról, sőt csak akkor kezdtük őt Pálffy Sándorral, Balogh Jenővel és Bernolák Nándorral együtt sűrűbben patronázmunkákba kérni és hívni. A kassai püspök azonban az ő fennkölt gondolkodásával mihamar ráállott arra, hogy nemcsak „anyaház” legyen az általa adományozott szikszói kis birtok, hanem egyúttal patronázsotthon is, ahol a Jó Pásztor szellemében lélekmentést gyakorolva iparkodunk a Társulatnak buzgó nővéreket nevelni.

Megfesttettem a boldogult Madarassy Erzsébet festőművésznővel a Jó Pásztornak szikszói oltárképét, és megindult úgy a noviciátusnak, valamint az intézetnek beállítása. Utóbb a püspök úr örömeire még Községi Katolikus Elemi Iskolát is építtettem, és mindezt a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium által királyi jóváhagyás alá helyeztettem úgy, hogy mondható, a boldogult Hunyadi grófnő, valamint Fischer püspök is elérték azon kegyes szándékukat, hogy Szikszón katolikus iskola, katolikus zárda nyilvános kápolnával, katolikus leánynevelő-intézet és – a falusi leányok részére – Leánykör stb. alakuljon és máig működjék.

Mint semmiféle jó művet, a szikszói telepet sem kerülték el a viharok. Szellemi és anyagi megrázkódtatások tűzkeresztségén kellett ennek az Isten nagyobb dicsőségére alapított intézménynek is átmennie.

Ma – hála Istennek – mondhatjuk, hogy Szikszó szebb, mint valaha! 18 beltag vezetése alatt 70 hadiárvát nevelünk ott,⁴ s a régebbi intézményekhez kapcsoltunk még Szövödét, Fehérnemű varrodát, Felsőruha varrodát. Kápolnánkban, valamint iskolánkban gyülekeznek a helybeli Mária Kongregáció és a Jézus Szíve gárda tagjai is. Vasárnap és ünnepen kápolnánk zsúfolásig tele van a szikszói intelligenciával s nagy örömmre szolgál, hogy a boldogemlékű Fischer püspök kegyes szándékainak megfelelőleg a szikszói Bethánia Otthon ma központját képezi több katolikus akciónak, s így erős misszióállomása a szikszói Katolikus Hitközségnek.

Most ünnepelték Budapesten a Tudományos Egyetemen Pázmány Péter alapító bíboros hercegprímás szobrának leleplezését. Ünnepi beszédében a rektor, Zubriczky Aladár prelátus, kiemelte, hogy íme a nagy Pázmány Péter egykor 100.000 forintot áldozott az egyetem céljaira, (hogy ez az összeg abban az időben mekkora értéket reprezentált, mutatja az a körülmény, hogy Pázmány Péter hercegprímás alá tartozó akkori püspöki karnak együttesen évi 60.000 forint volt a jövedelme) s ez a 100.000 forint tette lehetővé mindazt a nagy katolikus tudományos munkát és áramlatot, amely annyi év óta a Budapesti Tudományos Egyetemhez fűződik.

Ezt a hasonlatot a szerény Szikszói Bethánia-telepre is átvihetjük. Fischer püspöknek 1908-ban a Városligetben történt az a kegyes elhatározása, hogy a Hunyadi-alapítványt nekem, illetőleg a Szociális Missziótársulatnak adja át, szintén mérhetetlen sok jónak volt már okozója.

Mienk a vetés, az Úré az aratás. Hogy mennyi jó történt és fog történni Fischer püspöknek csak ezen egy intézkedéséből kifolyólag, azt egész terjedelmében csak a túlvilágon fogjuk látni. A Szociális Missziótársulat azonban abban a bizó reményben helyezte el kékkeresztes és kékszalagos koszorúját Kassán a boldogemlékű püspök ravatalán, hogy az ő jóságos lelke a magas mennyországból bizonyára megelégedéssel tekint le nemcsak gyászoló híveire, hanem az Isten kegyelméből viruló intézményeire is.

⁴ Szikszó jelenleg nem javítóintézet, két évvel ezelőtt preventív jellegű árvaházzá alakítottuk át, legnagyobbbrészt hadiárvákat nevelünk ott.

96. „Conversatio spiritualis”

Istennek tiszteletreméltó szolgája, Ferenc, alázatosan kérlek téged, mondd meg nekem, hogy lehet az életnek úgy örülni, ahogy te örülsz?

Testvérekém, ne gondold nehezeket se magadról, se másokról. Az élet olyan egyszerű, mint a levegő, és tiszta, mint a hegyi forrás, és mosolygó, mint a réti virág. És nem taszít senkit, hanem inkább vonz, és nem is tör le semmit, hanem inkább felemel.

Jó Atyám, mondd meg nekem, hogy lehet az ember olyan egyszerű, mint a levegő, mint a forrásvíz, mint a réti virág. Tanítsd meg lelkemet e titokra. Már elfáradtam az okoskodásoktól, mesterkedésektől, igen nagyon szomjazom az igaz életet, mely olyan tiszta, mint a víz, mint a forrás, mint a virág.

Testvérekém! Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó, hanem csak az Isten. És miért nyílnak panaszszóra ajkaid, mikor úgy szeret téged az égi nagy király, és reád süt az örök napnak fénye, és azt akarja, hogy az ő sugara eltorzítatlan szépséggel rezegjen át a te lelken, és a te szíved egy ütemre dobbanjon az ő szívével, aki a mindenség szíve. Hidd el ezt, és jó leszesz, testvérekém, minden lehetséges a hívőnek.

Ó Atyám, kezdlek érteni téged. Ezért hagytad el szülővárosod szűk utcáit, azért mentél ki a Rivo Torno partjára, a sövényvel bekerített fészerbe, csendes éjszakákra. Ezért énekeltél soha nem hallott dalokat a madaraknak, özéknek, nyulaknak, rablóknak, utasoknak, betegeknek, nap-, hold- és csillagtestvéreidnek. Ezért, mert magadban hordoztad, magadban érezted és magadban élvezted a mindenség Alkotójának mindeneken felülálló, mindeneket belsőleg átjáró harmóniáját.

Elég testvérekém, elég. Jer daloljunk erről az embereknek. Hogy már ne okoskodjanak, ne kötekedjenek, és ne híreskedjenek igen nagy tudományokkal, hanem legyenek egyszerűek, mint a gyermekek és tiszták, mint a hegyi forrás, és mosolygók, mint a réti virág. Jer testvérekém, daloljunk erről az embereknek... (beküldte Boér Judith S. M. Cleveland, Amerika.)

97. Mit tanultunk Leonardo da Vincitől

1925-ben érte el a Missziótársulat 18-ik évét. Ezen tizennyolc év alatt 2 1/2 évig foglalkozott politikával, azonban nem kellett ahhoz egy év sem, hogy Leonardo da Vincihez hasonló tapasztalatot gyűjtsön.

A nagy mesterről ugyanis tudjuk, hogy mikor „Utolsó Vacsorájának” kartonjait kiállította, a terem egyik sarkából figyelte a közönség magatartását, s legnagyobb csodálkozására azt látta, hogy az embereket nem a kép főalakja, a remekül sikerült Krisztus foglalkoztatja, hanem az akkori szokás szerint a kép sarkába oda pingált kis virág...

Leonardo de Vinci belátta, hogy hiba volt bármivel is, a legszebb virággal is, elterelni a nézők figyelmét a kép tulajdonképpeni központjától és céljától, a főalaktól, Jézus Krisztustól.

Amint ennek tudatára jutott, egyben el is határozta, hogy hibáját jóváteszi, és mikor az áradozó közönség kivonult a teremből, azonnal odalépett a képhez, és néhány erélyes ecsetvonással eltörölte a zavaró kis sarokképet. Másnap meglelégedéssel konstataálta, hogy jóllehet képén most már nem tündöklük az érdekes részlet, az „egy a szükséges” azonban biztosítva van, a közönség már nem fecsérli másra figyelmét, hanem nyugodtan engedi lelkére hatni a képet, és megszentelődve és emelkedett hangulatban tér vissza hétköznapi foglalkozásához.

Ezt akarta Leonardo da Vinci, és ezt akarta a Szociális Missziótársulat is, mikor programjából a „zavaró részletet” – a politikát –, törölte.

98. Merry del Val bíbornok a nő politizálásáról

Merry del Val bíbornok 1922. május 19-én Rómában gróf Zichy Rafaelnénak privát audiencián a következőképp nyilatkozott a nő politizálásáról: (Lásd Országos Katolikus Nőszövetség Értesítője, 1922, VI.)

„A pap és a nő hivatása – így szólt – oly nagy és oly magasztos, hogy politika csak lealacsonyíthatja és beszennyezheti azt. A politikai jogok gyakorlását tekinthetjük terhes kötelességnek, de nem vívmánynak. Én – mondotta a bíboros – ismertem férfiakat, akik jók és nemesek voltak, de akiknek jellemét néhány évi pártpolitika lecsökkentette. Soha nem kívánom egy asszonynak, akit tisztellek, hogy a politikában aktív szerepet vállaljon.”

* * *

Az angol püspöki kar pedig annál is tovább megy, amennyiben nemcsak, hogy a papságot teljesen eltiltja a politikától, hanem még katolikus pártot sem enged alapítani, azzal az indokolással, hogy mivel katolikusok lehetnek bármilyen keresztény pártban, egy katolikus párt megalakítása könnyen okozhatna széthúzást a katolikusok közt.

* * *

Dr. Hildegard Burian Seipl kancellárral együtt Bécsben megalapította a Charitas Socialist-t, mely Charitas Socialis a katolikus intézmények legmodernebbjének mondható. Dr. Hildegard Burian a volt Lueger-pártnak volt első köztisztviselőként álló nőképviseelője, ki érett, nyugodt temperamentumával, európai horizontjával és nagy összeköttetésekkel sokat tehetett a köz érdekében, mégis oly döntő benyomást nyert rövid képviselői pályáján, hogy meggyőződött arról, miszerint több rossz fakad az ő ilyen valóságos szerepléséből, mint amennyi jó. Budapesten jártakor úgy nálunk, mint a nők politizálásáért rajongóknak nyíltan megmondotta, hogy ő „Danaer-Geschenk”-nek, vagyis kétes értékű vívmánynak tanulta megismerni a nőképviseletet, azért párthíveinek könyörgése dacára letette mandátumát, jóllehet, mint férjes asszony, elég könnyen felelhetett volna meg a kötelemeknek.

Münchenben pedig Waltersbach prelátus alapított egy a Szociális Missziótársulathoz hasonló szervezetet, melynek – mint hírlik – egyik nővére politikára adta magát, azután kilépett, és másokat is magával rántott.

Az amerikai püspökök is mind tiltják az egyházi szervezetek tagjainak a politizálást.

A nagy német Evangélikus Nőszövetség hasonlókat tapasztalhatott, mert Évi Közgyűlésén azt a határozatot hozta, hogy tagjait eltiltja az aktív politizálástól.

Más protestáns női alakulatok, mint amilyenek a különböző diakonissza-szervezetek, az Üdv-Hadsereg tisztjei, az anglikán High Church tagjai stb. mind tartózkodnak a politikában való aktív részvételtől. Teszik ezt azért, mert amint Fr. W. Foerster mondja: „Manapság az egyetlen célravezető politika a szeretet. Minden más politika csütörtököt mond, tekintve a sebek nagyságát, mélységét, a szenvedélyek erejét és az elidegenedettség alaposságát”. – De teszik azért is, mert amint dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök, Ft. P. Tomcsányi S. J., Ft. P. Biró X. F. S. J. irataiból világosan kitűnik, s amint azt magunk is tapasztaltuk, a pártpolitika s a szerzetesfegyelem nem férnek össze egymással, inkompatibilisek. Bizonyára még a katolikusokat imitáló protestáns szervezeteknél is. „Más politika pedig, mint pártpolitika” – írja Prohászka püspök – „Magyarországon nem volt soha, nincs és nem is lesz.”

A Szociális Missziótársulat is ezekhez az elvi jelentőségű döntésekhez hasonlóan foglalt állást, amennyiben beltagjait szintén eltiltotta a politizálástól, hazafias kötelességüknek

azonban a döntő momentumban az urnánál, természetesen, megfelelnek. Kültagjainak és pártoló tagjainak ezreit azonban buzdítja a politikában való aktív részvételre, hogy a választásoknál a jövőben is győzelemre segítsék vinni a keresztény eszméket. A Szociális Missziótársulat világi tagjainak politikai vezetését rábízta dr. Ernst Sándor prelátus társelnökre, akiben széles ez országban mindenki a legmegbízhatóbb és legszakavatottabb politikai vezető tiszteli.

99. Az igazi politikáról

„A bíboros Hercegprímás Csernoch János Őeminenciája, a Missziótársulat fővédnöke 1922. szeptember 14-ikén a következő üzenetet küldte Esztergomból a Szociális Missziótársulat összes tagjainak:

„Boldogemlékű Goetz anya, a Sacré Coeur vizitátornője, 1872 októberi egyik körlevelében így nyilatkozik: „Távol legyen tőlem a gondolat, hogy érdektelenül álljunk a nagy katolikus kérdésekkel szemben. A vallási haladás, a hitélet veszélyei vagy fellendülése és mindenekfelett a katolikus Egyház sorsa – melynek fenntartás nélkül kell odaszentelnünk magunkat –, íme ez a mi igazi politikánk, de egyszersmind az egyetlen is, melyről köztünk szó lehet.”

100. Volt s nincs

A genuai Campo Santo-ban világhírű síremlékek állanak, melyek érdekes és meghatározó módon örökítik meg az elhunytak emlékét.

Egy öreg gyümölcsárosnő vágyainak netovábbja volt, hogy halála után az ő sírját is ékesítse egy szép márványszobor. Egész életén át erre gyűjtött, s végrendeletében csakugyan intézkedett is, hogy miféle síremléke legyen. Ez volt tehát munkájának és fáradságainak összes gyümölcse. Ó, hiúságok hiúsága.

Nézzünk egy másik sírkövet. Más valaki egész nagy vagyonát szerencsétlen barátainak felsegélyezésére fordította, és íme az örökkévalóságban élvezi jótéteményeinek jutalmát! „Szereztek magatoknak barátokat a hamisság mammonjából, hogy amikor megfogyatkoztok, befogadjanak titeket az örök hajlékokba. Lk 16,9. Nem frázis a szentírásnak ez a figyelmeztetése. Vajon nem végtelenül mulandó kincs-e a pénz, a vagyon! Hány ember vesztette el azt egy éj alatt. Egy-egy banknak bukása, tűzvész, vagy árvíz számtalanszor hirtelenül végzett nagy vagyonokkal is.

Sziléziában az árvíz a háború előtt egy nagykereskedőnek 90.000 márka értékű deszkáit sodorta el, egy másik nagykereskedőnek ugyanazon éjjel 1500 cementhordóját. A háború utáni pénzelértéktelenítés pedig koldusbotra juttatott nemcsak százakat, hanem egész társadalmi osztályokat. Most láttuk igazán, hogy mily problematikus a nagy vagyon s a kincses élet is. A szentírás csak rozsdát és molyt emleget, mely megeszi, s rablókat, kik ellopják a kincseket; de a gazdasági válság máról holnapra egész nemzetek vagyonát nyeli el. Volt s nincs!

A svéd királyról olvassuk, hogy a leggazdagabb bankárok egyikét bizalmasan megkérdezte, hogy mennyi pénze van összesen. A bankár elgondolkozott, azután így szólt: „Mindössze 400.000 márkám van Felséges uram!” „Hogyan, hisz mindenki tudja, hogy Ön mesésen gazdag.” „Maglehet”, volt a bankár válasza, „de nekem, ki ezen a 400.000 márkán felépítettem szülővárosom kórházát, úgy érzem, az örökkévalóság szempontjából ez az összeg képezi összes vagyonomat.”

101. Külső nehézségek, belső győzelmek

Nehemiás próféta Jeruzsálem falának építési történetében felsorolja azoknak neveit, akik a várfalon dolgoztak. Mindig újból arra a megjegyzésre bukkanunk, hogy ki dolgozott a másik mellett. „Ő mellette dolgozott... e mellett ez dolgozott... a mellett pedig az dolgozott...” Első pillantásra ez unalmas fejezetnek látszik, ha azonban utána gondolunk a dolognak, belátjuk, milyen fontos, hogy ki dolgozik a másik mellett.

Vagy nem végtelenül fontos-e, ki áll mimellettünk, ki élettársunk, ki munkatársunk, vajon nem a legnagyobb befolyással van ez a mi derünkre, borunkra, a mi egész életünk folyására?

Mellettem él az anyósom. Úgy gondolom, mindent elkövetek az ő meghódítására, azonban csak a kedves Szent Erzsébettel tudom magam vigasztalni, akinek szintén minden igyekvése dacára nem sikerült Wartburgban férje rokonait megnyerni. Bár én nem képzelhetem magamnak, hogy Szent Erzsébethez hasonlítok, mégis ez a történelmi tény vigasztal és buzdít a kitartásra.

Mellettem dolgozik állandóan egy irodakisasszony, aki szolgálatkészségével és szorgalmával folytonos bámulatom tárgya. Sokszor gondolom: az Úr, aki a veséket látja, tudja egyedül, tiszta szándékból van-e ez a nagy igyekvés, vagy miből.

Vagy pedig egy fedél alatt élek egy háztartási alkalmazottal, aki mintha szántszándékkal állandóan gyengéimen nyargalna, iparkodik engem sodromból kihozni. Pont azokat cselekedvén, miket természetem legkevésbé tud elviselni stb.

A jó Isten azonban tudja, miért intézkedett úgy, hogy éppen ezek „mellettem dolgozzanak”. Mint a vegyész nagy megfontolás után választja ki azokat az anyagokat és elemeket, amelyek neki bizonyos keverék eltalálására szükségesek, úgy az Úristen is végtelenül bölcs és kegyes szándékkal rendezte el, hogy „kik dolgozzanak mellettem”.

„Ti rosszul gondoltátok, Isten azonban jóra fordította.” Minden oldalról körülveszesz engem és kezedet fejem felett tartod, azért sajátos helyzetem komplikációit és nehézségeit hívó szívvel akarom fogadni és megoldani törekedni, mert csak a külső helyzeteimen való belső győzedelmeskedés által érhetem el célomat.

102. Nagy Szent Teréziáról

Szent Terézia kifogyhatatlan hittel és türelemmel fogadta a sok rágalmat és üldözést, melyből neki is kijutott. Az ember alig tudja elképzelni, hogy is lehetett az, hogy ő, kit az Egyház tanítóinak soraiba emelt később, hétszer állott eretnecség vádja miatt egyházi törvényszék, inkvizíció előtt. Az is megfoghatatlan, hogy akadt két apáca, aki – bizonyára súlyos idegességben – a kitett Oltáriszentségre akart esküt tenni, hogy személyesen hallották, amint Nagy Szent Terézia az Úr Jézust és a Boldogságos Szüzet gyalázta volna.

Mennyit lehet tőle történetének azon szomorú fejezetéből is tanulni, melyben olvassuk, hogy a zárda, mely őt főnöknőül kapta, sehogy sem akarta annak elfogadni, és nem akarta magát neki alávetni. Mit tesz akkor Szent Terézia? Összehívja az egész közösséget a kórusra, és az egész háznép szemeláttára, néma prédikációul és feleletül, a boldogságos Szűz szobrát helyezi a főnöknői székbe, és annak lábai elé teszi le az összes kulcsokat ...

Az engedelmisséget radikálisan gyakorolta és gyakoroltatta. Szellemóriásságra hajló újoncaival fejjel lefelé ülteteti be a kertbe a répát, és munka közben figyeli őket, értik-e mit tesznek. Ő maga is még 63 éves korában engedelmisségi fogadalmat tesz a nála sokkal fiatalabb lelki fiának, Keresztes Szent Jánosnak.

Vonzóerejét és rábeszélő képességét már világi korában is érvényesítette, mikor bálók és estélyek alkalmából a terem egyik sarkában fogta és hívta maga után egyes leányait, akik közül néhányan mindhalálig megmaradtak mellette.

Azok közé a ritka asszonyok közé tartozott, akik a lényegest a nem lényegestől mindig meg tudták különböztetni, és azért szigorú, de mindig jóságos és igazságos volt. Tudott individualizálni. Olyan tanítványának, akinek nehezére esett a térdelés, könnyen megengedte, hogy ülve, állva, járva, sőt akár fekve is imádkozzék; csak imádkozzék.

Finom, kényes ízlésű volt, főleg tisztaság dolgában. Ha azt látta, hogy rendjének egyik vagy másik tagja az udvaron átmenve sárba mártja ruháját, gyanús lett előtte; azt vallotta, hogy a testi tisztaság elválaszthatatlan a lelki tisztaságtól.

A Szentek eljárása nem mindig utánozható, azonban nagy egyéniségükkel mindig világítanak nekünk, és ragyogó példájuk világosságánál könnyebben tudjuk az ideált követni.

103. Nem oly könnyű, mint gondolod

A tengeren nagy szélvész volt, és hajón mindenki el volt készülve utolsó órájára. Oly helyeken járt a hajó, ahol a nagy sziklák közt alig kerülhette el a megsemmisülést. Egyik utas figyelemmel kísérte a kormányosnak minden mozdulatát, s megnyugodva látta, mily acélos erővel tartja a kormánykereket. Egyszerre hátrafordul a kormányos, és mosolyogva tekint az utas félelemtől eltorzult arcába. Erre az utas csendesen visszatér útítársai körébe, és kijelenti nekik: „Nem vagyunk nagy veszedelemben, mert a kormányosunk mosolyog”.

Loyolai Szent Ignác is előírja az állandó mosolygást. Világi ember azt gondolja, ez felesleges külsőség és jelentéktelen apróság, azonban csak próbálja meg és meg fogja érteni, miért kívánja a nagy rendalapító fiaiól, hogy bármint küzdjenek is a hullámokkal, ők is olyan kormányosok legyenek, akik mindig mosolyognak.

104. Perpetua martiriumából

Perpetua Karthágó egyik legnevesebb családjának sarja, anyja keresztény, apja pogány volt. 22 éves korában már özvegy, egyetlen gyermekét éppen táplálta, mikor hite miatt elfogatott. Martirologiumából vesszük a következő megható részleteket.

Mikor a poroszlók kezébe került, pogány édesatyja mindent elkövetett, hogy Perpetua hitét elhagyja, különösen mikor annak hírére vette, hogy másnap lesz pörének első nyilvános tárgyalása, megpróbált mindent, hogy leányára hasson. „Perpetuám, könyörülj ősz hajamon, könyörülj öreg atyádon, és ne tégy ki engem az emberek megvetésének.” Leányának lábaihoz borult, kezeit csókolgatta. Perpetua, mikor apját így látta, fájdalmában majd elájult. Azzal bízta kétségbeesett édesatyját, ne féltse őt, csak annyira lesz megpróbáltatva, amennyire Isten azt megengedi. Azután nemsokára érte jöttek.

Nagy tömegen át kellett menniök, s egy magas pódiumra vezették. Először Perpetua „bűntársait” hallgatták ki. Mikor őreá került a sor, a boldogtalan édesapa Perpetua kis gyermekével karján furakodott leánya mellé, s mikor újra könyörgött neki „Apám nem tehetem, nem tehetem” volt Perpetua egyetlen válasza. A halálos ítéletet nyugodtan fogadta, s mikor a börtönből az Amfiteátrumba kísérték a vértanúkat, azt lehetett volna gondolni, hogy ünnepségre készülnek. Perpetua és társai szent énekeket zengedezve léptek az arénába. Ott lerántották Perpetuáról ruháit, és hálóba takarva egy különösen dühös bika elé vetették őt. A bika a hálóban levő Perpetuát magasra feldobta a levegőbe, s az hátára esett. A háló rongyaival még esésében is betakarni igyekezett magát. Pár perc múlva magához tért, s mikor Felicitas barátnőjét megsebezve az aréna porondján látta feküdni, hozzá sietett, és percekig átölelve tartották egymást. A nemtelen közönség mindentől meg nem hatva, azt óhajtották, hogy vezettessék az aréna kellő közepére. Ez meg is történt, s ott minden jajszó nélkül fogadta a kegyelemdöfést.

105. Miért nem erősebb a magyar katolicizmus?

Mi magyarok nem vesszük komolyba a lelki életet. Katolikusok, jó katolikusok akarunk lenni, de komoly lelki életet élni, azt nem tesszük. Van komoly s nem komoly lelki élet? Tulajdonképpen nincs, mert lelki élet mindig komoly. Mégis, ha nézzük hitsorsosaink jóakarátát és sajátos katolicitását, kénytelenek vagyunk ezzel a disztinkcióval élni. A lényegesnek és nem lényegesnek meg nem különböztetésében van a főbaj, mely főbaj a régebbi tökéletlen hitoktatásnak egyik eredménye.

A szentségekhez való járulást még mindig bigotteriának minősítik nálunk. Jó lenne ezeket az embereket tanulmányi célokból elküldeni Németországba, Hollandiába, Svájcba, hol egyetlen nagymiséről kötetre szóló benyomásokkal jöhet el a magyar: ó azok a szentáldozáshoz járulók, azok az összeszedett, fegyelmezett, komoly ájtatoskodók, azok a Missalét vagy Vesperalét gyakorlottan forgató hívek; azok az adakozó, szívesen fizető katolikusok... Ott a mi „szagos miséink” tempóját értelmetlenül megbámulnák, s a fecsegő fiatalokat azonnal kivezetnék a templomból.

Általában rendezett imaéletet sem élünk. Például, hogy reggel, felébredéskor szívünket-lelkünket azonnal Istenre irányítsuk, s megtegyük a jó szándékot az egész napra, és azután rövid reggeli imában Istenhez forduljunk; ez a kis, de oly fontos cselekedet nincsen nálunk eléggé elterjedve. A külföldiek jobban gyakorolják hitüket. A szentmise megbecsülhetetlen értékéről, a rendszeres lelki-olvasmány hasznáról, az olvasó, a kereszti ájtatosság „értelméről” halvány és zavaros fogalmai vannak a mieinknek. A lelkiismeretvizsgálat fontosságát, az évi lelkigyakorlatok jelentőségét szintén nem értékelik kellőképpen, különben lenne már végre több Exercitiumos-Házunk nekünk is; pedig még mindig nincsen egy sem. Reméljük azonban, hogy lesz! A Missziótársulat is Krisztina körúti házai közül a 127. számút erre a célra szánta. Körmeneteink látogatottak, azonban hiányoznak ilyenkor a vezetők, kik nemcsak mint reprezentátorok, de mint hívők vennének azokon részt. Hollandiában a precessziókon a miniszterek hangosan mondják el az olvasót; magatartásukról lerí, hogy katolikus hitüket élük és élvezik.

Nem az elvek, hanem a hangulatok és érzelmek emberei vagyunk! Még egyházi szónokaink sem tanítják és beszélnek eléggé az egy szükségest, s az abból következő, meg nem ingatható elveket.

„Úgy érzem”, halljuk minduntalan beszéd közben a csalhatatlanság zsinórmértékéül, ami annak a jele, hogy nálunk ez érzelem dominál s nem az elv. Rendszeresen a jó fellépésű, daliás, bőbeszédű felebarátunké a pálma; dehogyan nézünk mélyebbre s mintegy az „arcok mögé”; általánosságban nincs elég érzékünk a Kánterek és Molnár Jánosok értékes típusai iránt. Hogy tolerancia és elvtelenség közt hol a határ, azzal nem igen törődünk. Innen a sok vegyesházasság stb. A külföldi katolicizmus távolról sem szenved annyira az ilyenekben.

Nem állunk eléggé jól hithűség dolgában sem. Igaz, a protestánsok panaszozzák, hogy a vegyesházasságoknál legtöbb esetben a katolikus fél bírja rá társát koncesszióra. Mégis nagy az elmosódottság. Hogy voltak idők, mikor az Anyaszentegyház inkább egész Angliáról mondott le, minthogy a házasság felbonthatatlanságától tágított volna, az ma már inkább csak mint kuriózum hat; annak idején talán nem hívták fel eléggé figyelmünket a tiszta stíl szépségére, a megingathatatlan jellem fölségére. Vagy menthetetlenül sekélyek volnánk? Prohászka püspök hányszor siratja meg műveiben a magyar lélek stílus-érzék hiányát és elvtelenségét nagy dolgokban, kis dolgokban egyaránt. Túl józanok, túl materiálisak vagyunk. Ha azzal a komolysággal beszélünk a legszentebb ügyekről, amellyel beszélünk (egyes vidékeken) bűzáról, termésről, szalonnáról, kolbászról, borról, kamatról, valutáról, akkor jó lenne. Így azonban ezek az anyagi javak szinte kiszorították a magyar lélekből Istent, olyannyira, hogy

bálványimádókká lettünk... „Én vagyok a te Urad, Istened, idegen isteneid ne legyenek Én előttem.”

Mikor a vallásos propagandában is megnyilatkozó angol spleent kifigurázzuk, kiöntjük a gyermeket a fürdővízzel. Pedig beh kellene nekünk is egy kevés abból a spleenből! Annak komikus oldala távolról sem jelentős annyira, mint az abban megnyilvánuló igazán tiszteletreméltó, bátor, az emberi véleménytől független buzgalom. Bár látnánk mi is magyar katolikusokat, kik nem nyugosznak, míg a pályaudvarok könyves állványaiába és automatáiba be nem loptak hívő, hazafias irodalmat! Bár terjesztenék a mieink is a tolakodásig katolikus iratokat! Bár ne sajnálnának nálunk sem félnapokat arra, hogy Piripócscon fölkeressenek egy hitsorsost, hogy rávegyék arra, hogy bűnbánatot tartván, ismét élő tagja legyen az Anyaszentegyháznak. Bár gyűjtenék híveket és tagokat mi is oly lázasan, mint „azok” most már itt hazánkban is. Isten nem ver bottal! Az a legszomorúbb napja egy községnek, amelyen arra ébred, hogy önzését és lustaságát az Úr nem bottal, hanem viruló szektákkal és mindenféle más felburjánzó bajjal veri...

„Azok” bezzeg tárt karokkal fogadják a kiszabaduló rabot. „Azok” állást, alkalmazást nyújtanak neki. Azoknak van pénzük! Nem igaz, hogy mindig csak külföldről! Hollandiában zavarba jöttek tanítónőink, mikor gyermekeinket átadták a holland tápszülőknek, mert mit láttak? Azt, hogy azok sok esetben épp oly szegények vagy még szegényebbek, mint amilyenek annak a magyar gyermeknek szülei idehaza! De a holland katolikus áldozatos, az komolyba veszi a lelki életet, az örök elvek szerint igazodik.

A Missziótársulat fentebbi értelemben dolgozik a lelki élet mélyítésén és megszervezésén, a katolikus elvek szerinti tájékozódáson, szociális munkák elvégzésén. Ha ezek a sorok mondtak Neked valamit, és visszhangot ébresztettek lelkedben, és még nem lennél tagja Társulatunknak, jöjj, csatlakozzál Te is a kékkeresztes lobogóhoz!

106. Közelebb hozzád, ó Istenem!

A Titanic elsüllyedésekor egy sereg hitvallót kapott hitetlen korunk! Nem közönséges keresztények voltak azok a zenészek, akik mikor a víz folyton feljebb és feljebb hatolt, a pódiumon mindaddig játszották a „Közelebb Hozzád, ó Istenem” című gyönyörű himnuszt, míg csak el nem merültek. Igazi hitvallók ezek, akiknek valamennyiünk tisztelete kijár. Micsoda mélység és fegyelem szól ebből a jelenetből. Hol vagyunk azok magaslatától mi ...

Volt a hajón egy elsőrangú újságíró is: William Thomas Stead, akiről az egyetlen megmenekült azt mondja, hogy a neki járó helyet a mentőcsónakban újra meg újra másoknak adta át, és amíg el nem merült, folyton segített asszonyokat és gyermekeket menteni. Katolikus papok is voltak a Titanicon, kik körül zokogva térdelt egy sereg katolikus utas, és akik a tökéletes bánat felindítása s az abszolutió megnyerése után papjaikkal együtt szálltak a tengersírba.

Jó ám a mi anyagias, tülekedő atmoszféránkban néha az ilyen jelenetekre gondolni; az ember elszégyelli magát, és újra felteszi magában, hogy nagy testvéreihez méltóbb akar lenni.

107. Az igazi szociális munkáról

Elmélkedjünk gyakran arról a kegyelemről, mely az Anyaszentegyházhoz való tartozásunkban és a Szociális Missziótársulathoz való meghívásunkban rejlik. Az a tag, aki lelki életét minden egyes részletében az Anyaszentegyháznak veti alá, és aki azonfelül, mondjuk, maga köré gyűjti az elhanyagolt gyermekeket, aki a tömlőcben végez rendszeres patronázsmunkát, aki a letartóztatottak és veszélyeztetettek családjait hűségesen és fogházmissziós programunk előírásai szerint látogatja, és így megmenti őket a vörösség átkától; aki a szegényügyet a nálunk szokásos modern technikával állhatatosan szolgálja; aki a „justitia socialis”, a társadalmi igazságosság érdekében megoltalmazza az elnyomott vagy megkárosított nőket, és érvényre segít boldogulni nem tudó tehetségeket: az mind nemcsak remélheti, de bizonyossággal tudhatja, hogy számíthat Annak irgalmára, aki az Evangélium szava szerint Önönmagán történt teljesítményeknek tudja be összes szociális munkáinkat és fáradozásainkat.

Nemrégén Amerikából átjött Európába is az a társadalmi tévtan, hogy szociális munka mindig csak tömegmunka és törvényhozási úton tett munka. Egyik nagy tudású teológusunk vasárnapi prédikációjában kitért erre a tévtanra, hivatkozván a Máté 25,34–46 Evangéliumra, és a hívek emlékezetébe hozta, hogy hiszen szegények mindig lesznek közöttünk a Szentírás szava szerint, és ha mi tényleg egyedül csak a törvényhozás útján és csak tömegakciókkal akarnánk javítólag hatni, erre a próbálkozásra sok millió ember fizetne rá testi-lelki elpusztulásával. Azonkívül pedig ez az amerikai hóbort megtagadja azt a szociális-karikatív szellemet, amely épp ebben az Evangéliumban örök utasítást ad a világ összes missziós lelkeinek, buzdítván őket, hogy sohase hanyagolják el a négy szemközt való lelki beszélgetéseket, a szemtől-szembe való tárgyalásokat, a rejtett munkát, a csendes, szinte titkos működést, melyről nem tud senki, csak az Úr és a mi őrzőangyalunk. Mert a parlamentek máris lejárták magukat (mint Fr. W. Foerster mondja) és újabb törvényhozási rendszerek következnek. Tömegakciókra és törvényhozásra természetesen mindig szükség lesz, azonban örökké áll, hogy egyik sem ér semmit, ha elvész a missziós lélek, a föld sava, amely egyedül képes átalakítani az emberiséget, és amely egyedül keresztül tud vinni szociális reformokat.

Milyen boldog a Szociális Missziótársulat, hogy sok csalódás és az elvekért meghozott áldozatok árán végleg reáállott szociális programjával is arra a kösziklára, melyen semmiféle „társadalmi tévtan” nem vehet többé erőt.

108. Bízom benned

Fontos szabálya a lelki életnek, hogy felébredéskor gondolatainkat azonnal Istenre tereljük, azonnal kapcsolatot létesítsünk az egyetlen igazi erőállomás és lelkünk között; lángoló szeretetet gerjesszünk szívünkben iránta, és megtegyük az aznapra szóló természetfölötti jó szándékunkat. „A nap zsöngéje az Úré” ... olvassuk az Írásban. Még pedig az Ő Szentséges Szívée, mely annyira várja és akarja, hogy bízunk Benne ...

Mondjuk tehát mindnyájan:

„Jézus Szentséges Szíve, bízom Benned!”

„Ezen egyszerű kis ima”, mondja az Úr egyik kinyilatkoztatásában, „elragadtatja Szívemet, mert bennfoglalatik a hit, a szeretet s az alázatosság”.

A bizalom csodálatos egy erő. A napi gondokon messze felül emel oly tiszta túlvilági légkörbe, melyben azonnal rátalálunk az isteni erő azon titkos forrásaira, melyek Jézus Szívéből fakadnak. Anélkül, hogy ennek okát valaha is megértenénk, béke, biztonság és öröm száll lelkünkbe, amint a bizalom magasságbeli légkörébe helyezkedtünk.

„A bizalom az a kulcs, mely megnyitja végtelen irgalmasságom kincsesházát.” –
„Bizonyos, hogy száz bűn jobban megsért, mint egy, de ha ez az egy bűn az Irántam való bizalmatlanság volna, az Szívemet inkább bántja, mint száz más véték, mert a bizalomhiány Szívem mélyén fáj nekem, hiszen annyira szeretem az embereket.”

Épp azért a Szociális Missziótársulat az év küszöbén ahhoz a legszeretőbb és azért legszociálisabb Szívhez fordul, mely „megáldja” nemcsak a lelkeinket és családjainkat, de „vállalatainkat” s elsősorban missziós munkánkat is.

„Íme előkészítem irgalmasságom művét. A társadalom újabb feltámadását óhajtom, s ezen feltámadás a szeretet műve legyen.”

A hitetlenség és erkölcstelenség tengerén legyen tehát a Missziótársulat minden egyes helyi és fővárosi kerületi szervezete egy-egy sziget és oázis, honnan az Úr iránti bizalom és engedelmesség messze széjjel árad, s hova – mint szikrafelfogó állomáshoz – Jézus Szentséges Szívének társadalom-újító kegyelmei leadassanak.

109. S. M. = Societatis Missionis

Ha missziókat külsőre és belsőre szabad felosztani, akkor külső missziós tevékenységünk jellegéje az „Egység, Hűség, Fegyelem”; belső misszióké pedig az, „Amit egynek tesztek e legkisebbek közül, azt Nekem teszitek”. Ez utóbbit minden misszióövér kék keresztjébe vésetten állandóan szíven viseli; valamint a kültagok és pártoló tagok kisebbített kék és zöld keresztjelvénye is folyton erre figyelmezteti tulajdonosait.

12 éve, hogy nyáron rövid ideig a tiroli Sankt Georgenbergben tartózkodván, azzal a gondolattal foglalkoztam, mit véssünk nővéreink keresztjelvényébe? Maga a kék zománcozott drága jelvényünk külső alakja is ott keletkezett. Püspökatyánkkal, br. W. Rózával, Stoffer Micivel egy gyönyörű kilátást élvezve, napernyőmmel szüntelen a máltai lovagrend keresztjének stílusos, egyszerű szép idomait rajzolgattam a földre. Más keresztjelvényt is próbáltam, azonban mindig újra visszatértem ehhez, a legszebbhez, a máltaihoz, amely azóta a mienk, amellyel már több hű testvérünket el is temettük, amely azóta sokunkon megállotta a tűzkeresztséget, s amely az élet nehézségei dacára annyira boldogít minket.

Mikor végleg döntöttem keresztjelvényünk alakját illetőleg, a Missziótársulat monogramját (S. M. = Societatis Missionis) kezdtem gyakorolni, s mikor ez is megvolt, sorra jött a kereszt belső fele, s az oda kívánczó mottó. Minden habozás nélkül ezt választottam: Mit egynek tesztek e legkisebbek közül, azt Nekem teszitek! Eszembe se jött „Jogot a nőknek”, vagy „Éljen a női választói jog”, vagy hasonló feminista mondást vésetni kék keresztünkbe!

Nagy, lángoló betűkkel állott lelkembe írva ez az idézet, csak le kellett olvasnom és felírnom, és megvolt. Vajon adhatott volna-e az Isten ennél jobb, jellemzőbb, irányítóbb jellegét? Hiszen, ha megfontoljuk, hogy az egész Szentírásban úgyszólván egyetlen egyszer közli a Megváltó üdvözlésünk szociál-etikai feltételeit, tudniillik akkor, mikor az utolsó ítélet lefolyását ecseteli nekünk, elmondván, kik állnak majd jobb kéz felől, kik balra: ott felsorolja az Úr azokat az okokat is, melyek miatt a jobb kéz felőliek üdvözlnek, a balkéz felőliek pedig elkárhoznak:

„Jöjjetek, Atyám áldottai, bírátok a világ kezdetétől a nektek készített országot, mert éheztem és ennem adtatok, szomjúhoztam és innom adtatok, jövevény voltam és befogadtatok engem, mezítelen voltam és befödöttetek engem, beteg voltam és meglátogattatok engem, tömlőben voltam és hozzám jöttetek. Akkor felelnek majd az igazak neki, mondván: Uram, mikor láttunk Téged éhezni és tápláltunk Téged, szomjazni és italt adtunk Neked, mikor láttunk jövevényül és befogadtunk Téged, vagy mezítelenül és befödöttünk Téged, vagy mikor láttunk Téged betegen, vagy tömlőben és Hozzád mentünk? És felel a király, mondván nekik: Bizony mondom nektek, amit egynek ezen legkisebb atyámfiak közül cselekedtetek, azt Nekem cselekedtetek. Akkor így szól majd azoknak is, akik bal felől lesznek: Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely készítetett az ördögnek és az ő angyalainak, mert éheztem és nem adtatok ennem, szomjaztam és nem adtatok nekem italt, jövevény voltam és be nem fogadtatok engem, mezítelen voltam és be nem födöttetek engem, beteg és tömlőben voltam és meg nem látogattatok engem. Akkor felelnek majd neki azok is, mondván: Uram, mikor láttunk Téged éhezni és szomjazni, jövevényül vagy mezítelenül, betegen vagy tömlőben és nem szolgáltunk Neked? Akkor majd megfelelek nekik, mondván: Bizony mondom nektek, amit nem cselekedtetek egynek e kicsinyek közül, Nekem sem cselekedtetek. És ezek örök kínra mennek, az igazak pedig örök életre.” (Szent Máté 25,34–46)

A Szociális Missziótársulat minden egyes programpontja magán viseli tehát az Üdvözítő kifejezett áldását és ígérését, hogy ha lelkiismeretesen és természetfeletti szándékkal végezzük a missziós munkákat, azok révén elnyerjük Isten kegyelmével örök célunkat: üdvözlésünket.

110. Restauráló művészek

Münchenben, hol sok művész lakik, mindig találkozik egy kis gárda, amely időről-időre szinte nyomtalanul elvész. Aki az Alpesekeket járja, tudja, hová tűnnek ők el. Sajátságos vonzódásuk, hivatásuk van a legelhagyatottabb falvakban keresni, kutatni, az összedülőfélben levő kis templomokat tanulmányozni, nem fedeznek-e föl valamely repedés alatt, egy-egy lehullott fal mögött valami nagy értékű régi festményt; olyan nemeset, oly meleg színűet, amelyet most már nem igen hoznak össze sehol sem ... Egy kis darab ily régi festményért nem sajnálnak semmiféle fáradságot, költséget, idővesztést... Művészi érzékkel nem bíró szemlélő csodálkozva figyeli háládatlan munkájukat, s nem győzi kifogyhatatlan türelmüket bámulni!

Mert bizony sok órai kemény munka eredménye többnyire csak akkora darab fal, mint a tenyerem, és teljesen kétes, lehet-e a munkában tovább haladni, nem vész-e kárba váratlanul az egész fáradozás?

Hányszor láttam én is ilyen művészt egy-egy tiroli kis falu templomának legsötétebb sarkában gubbasztani, igazán „Weck in, weck out”-hétszámra, őket valami titkos mély tűz lelkesíti ennyi áldozatra, és csakis erős meggyőződés acélozhatja ekkora kitartásra, ekkora szellemi önállóságra és ekkora idealizmusra. Nem vagyunk-e mi is ilyen „restauráló művészek”, akik szintén be nem érve a megszokott, rendes munkával, útnak indulunk, és elhagyjuk időről-időre családunkat, hivatalunkat, kényelmünket, szórakozásainkat, hogy bevegyük magunkat egy ugyancsak összedülőfélben levő „templomba”, hogy ott sok órán át sötétben, hidegben dolgozzunk, és végezzük napszámba a mi többnyire hálátlan és sikerrel nem nagyon biztató munkánkat? Szent Pál szerint az ember a Szentlélek temploma; a patronázs az ő munkájában ugyancsak restauráló művészetet gyakorol.

a) A freskók restaurálói és a mi patronázmunkánk közt az első nagy hasonlatosság az, hogy valamint annak a művésznek hinnie kell és bíznia kell abban, hogy a törmelék, repedés és ráfestés alatt van még egy értékes, régi réteg, mely miatt érdemes fáradni, úgy nekünk is hinnünk kell, hogy védenecink lelkében ...

b) Továbbá nem elég lemosni és lekaparni a jelenkor értéktelen rétegeit, hanem fel is kell éleszteni, elő is kell ismét hívni a régit; le kell hányunk mindazt a lélekről, amit társadalom, milieu, bűnök, kísértések ráraktak arra a lélekre, és ki kell újból fejteni a gyermekkor és az eredeti természet jó hajlamait, tulajdonságait és erényeit, hogy mintegy magától induljon ki belülről annak a léleknek a rekonstrukciója ...

c) Amint különböző eszközökkel dolgozik a művész, úgy nekünk is védenecink lelkületéhez mérten az összes pedagógiai eszközökkel kell megkísérelnünk, míg csak eredményt nem érünk. Éles vésőt, maró folyadékot, különböző simítókat és esszenciákat használ a művész a régi értékes festék felfrissítésére. Nekünk is különböző és egyéni eszközöket kell alkalmaznunk.

A legjobb pedagógiai eszközök egyike a Szentírás használata. Egy-egy mondása meglepő eredményre vezetett. Így volt egy „Magdolnánk”, ki bűnei fölött szinte kétségbeesett, és folyton kételkedett abban, hogy még öneki is megbocsát az Úr. Nem használt semmi érvelés, semmi tanítás. De mikor azt találtuk neki írni, hogy bízzék a Szentírásban, és higgye el, hogy ha bűnöd, mint a karmazsin, fehérre moslak, mint a gyapotot, ezt a mi Magdolnánk minden alkalommal felemlíti azóta nekünk, hogy ez az egy idézet a Szentírásból jobban hatott a lelkére és jobban indította meg megújódását, mint bármi más.

Több védenecünk is úgy tért az erény útjára, hogy azt iparkodtunk neki bebizonyítani, hogy az Isten törvényét megtartani nemcsak kötelesség, de boldogságunk föltétele is. A Szentírás azon szavainak kifejtése, hogy ha hallgatsz szavamra, békességed leend, mint a dagadó folyam

és igazságod, mint a tenger örvénye, mindig rendkívül jótékonyan hatott véenceink lelkületére, és sok megtérésnek volt a megindítója. Használjuk gyakran a Szentírás fölséges gondolatait pedagógiai eszközül, és tűzzük ki a mi működésünk jelszavául is: „Restaurare omnia in Christo!”: mindeneket megújítani Krisztus Jézusban.

111. Te vagy az oka

Az ismert ideg orvos rendelőóráján beállít a fiatalember, a legújabb divat szerint öltözve, hiúság rí le róla, arcszíne petyhüdt, tekintete nyugtalan. Az orvos, aki őt nézi páciensnek, tudakolja, hogy mi baja. „Nem magam, hanem anyám miatt jöttem”, volt a válasz, azután érzelmesen hozzá tette: „A jó asszony úgy látszik komolyan beteg. – „Mi baja?” kérdezi az orvos. „Úgy látszik túlerőltette magát. Mindig szorgalmas volt, késő éjjelig dolgozott. Most nem tud már enni, nem tud aludni; sír, ha csak rá is néz az ember. Vajon mi baja lehet, Doktor úr? Nem tud rajta segíteni? – „Mit dolgozik?” – „Varr. Mindig mondtam neki, anyám, te túlerőlteted magad, ne, ülj késő éjjelig a varrógéped mellett!” „És Önnek mi a foglalkozása?” kérdezi az orvos, és élesen néz a beszélőre. – „Nos – jelenleg éppen nincs állásom. Oly nehéz manapság állást találni, nem is való mindegyik nekem! De anyám részére kérem tanácsát. Valóban a túlerőltetés oka betegségének?” – „Az oka Ön!” kiáltá az orvos nyomatékkal –, „gondolkodjék ezen, fiatal ember, amíg még nem késő édesanyjára és önre magára nézve!” Azzal kinyitotta az ajtót, és elbocsátotta a megszeppent kérdezősködőt.

112. Az Úr a veséket látja

Azt regélik egy egyiptomi királyról, hogy azzal bízta meg építőmesterét, készítsen világító tornyot, mely intőjele legyen a hajósoknak, hogy vigyázzanak a veszedelmes szirtekre, melyeken már annyi hajó ronccsá lett és elsüllyedt. Az építőmester ügyes, de furfangos is volt. Először saját nevét vésette a világítótorny legjobban szembetűnő oldalára, azt vastagon bemeszeltette, és erre a rétegre illesztette azután a király nevének aranyozott betűit, mintha a tornyot az ő tiszteletére építette volna. Nagyon jól tudta az építőmester, hogy néhány évtized múlva a mészréteget a tenger hullámai feloldják és lemossák, és a saját neve tűnik elő és marad az utókorra.

Sok ember olyan, mint ez az építőmester. Úgy tesznek, mintha Isten dicsőségét és az ő országát keresnék. Ha azonban szívük legmélyére látnánk, hamar meglátnók, hogy nem Istenét, hanem a saját dicsőségüket keresik.

113. A lelkigyakorlatokról

A tengeri hajók – ha több hónapig vannak nyílt vízen – kénytelenek kikötőbe futni, hogy megszabaduljanak attól a méter vastagságú rétegtől, mely a vízben a hajó aljára tapadt. Moszat, hínár, gomba, koráll, spongya, csiga, kagyló, fonál, tengerifű és iszap kompakt kocsonyaszerű anyagot képez, melyet csak nagy ügyességgel és erővel lehet a hajó aljáról leválasztani. Óriás nehézséggel jár a hajó testének kiemelése a vízből; ha végre kimered a vízből a hajótest egyik fele, csónakos munkások látnak hozzá a veszedelmes réteg lekalapálásához; hetekig is dolgoznak, míg a hajó másik felét vehetik ugyanazon procedúra alá.

Az élet „tengerén” az emberi lélekre is rátapadnak ilyen súlyos ráakódások, melyek fejlődését csak akkor vesszük észre, ha súlyuk elviselhetetlen teherré válik számunkra.

Vannak azonban nekünk is kikötőink, hova bízást „befúthatunk”, melyekben horgonyt vethetünk és vesztegelhetünk mindaddig, míg hozzáillő kezek újra rendbe, újra „útra készen” nem hozzák lelkünket. Voltaképp minden lelkiismeretvizsgálat és gyónás, minden jól végzett elmélkedés is ezt teszi velünk, különösen pedig a lelkigyakorlat az a kegyelmi révpart, hol alaposan megújulhatunk.

Te, kedves Olvasó, ki részt vehetsz valamelyik lelkigyakorlaton, nézd kérlek ezt a „gyakorlatot” ilyen szemmel. Óvakodj az „eudaimonistikus” hajlamoktól.

Eudaimonia az a pogány irányzat, mely mindent élvezeti szempontból néz. Sajnos, kísértenek köztünk is ilyen pogány hajlamok, mi is sokszor elfelejtjük a lelkigyakorlatok tulajdonképpeni célját: a mi lelkünk megújítását, és mindig csak a szónok lábainál ülnénk, hallgatván őt napestig. Arra pedig, hogy a hajónk fenekére lerakodott terhektől szabaduljunk, csak úgy mellékesen gondolunk, és így történik azután, hogy sokan közülünk, kik évek hosszú során át hallgatjuk a legfölségesebb tanításokat, nem egészen élünk úgy, amint az a Mester gyakori hallgatásából következnek.

Pedig gyümölcseről ismerni meg a fát: életünknek kell amellet tanúskodnia, hogy igazi tanítványai vagyunk annak az irányzatnak, amelyért annyira lelkesedünk! Azért tegyük fel most magunkban, hogy az ideai lelkigyakorlatokban a megigazulás és megújulás gyümölcseit akarjuk teremni. Használjuk ki jól azt a néhány drága kegyelmi órát, felejtsünk el ez idő alatt mindent, ami Istene és kívülünk van, csináljunk alapos nagytakarítást és újjárendezést, és tegyünk egészen konkrét, részletes feltételeket, amelyek kiviteléhez nem szalmatúzzal, hanem állhatatos lélekkel fogjunk.

Azok pedig, kik körülményeiknél fogva nem végezhetnek rendszeres lelkigyakorlatot: végezzék azt a lehetőség szerint egyedül, rejtett szobácskájukban, a kertben vagy bárhol, ahol zavartalan magányban Istenhez fordulhatnak és lelkükbe pillanthatnak. „Az Isten szelleme ott jár, ahol akar”, nem köti magát semmiféle kerethez, „Boldogok, kik az igazságot szomjúhozzák”, őket az Isten ki fogja elégíteni. „Igazság” alatt itt Rodriguez szerint „tökéletességet” kell értenünk; aki tehát egész szívvel vágyódik közelebb jutni Istenhez: az betegágyán vagy hivatalában vagy bárhol veheti ugyanazokat a kegyelmi indításokat, mint valamely lelkigyakorlaton. A Szentírással, Kempissel, a misekönyvvel a kezében (lehetőleg egy-egy jó életrajzot olvasva) mindenki „készíthet” magának igazi húsvétot. A kegyelem ajtód küszöbén vár, hogy hívjad: hívd és kérdezd, hogy mit akar tőled?

114. Csak figyeljünk rá

Arabs fejedelemtől szól a monda, ki egy varázslótól a föld legértékesebb gyűrűjét kapta ajándékba. Azonban a gyűrűt nem a gyémántok, rubinok és gyöngyök tették páratlanul értékessé, hanem a gyűrűnek az a titokzatos tulajdonsága, mellyel összeszorította annak ujját, aki viselte, ahányszor rossz gondolatokkal vagy tervekkel foglalkozott. A hirtelen fájdalom félreérthetetlenül figyelmeztette a gyűrű tulajdonosát, hogy rosszban törí az eszt.

Micsoda jó ajándékot adott ez a varázsló a fejedelemnek. Jó lenne nekünk is. Nekünk azonban az Úristen egy még pompásabb gyűrűt adott, tudniillik lelkiismeretünket, mely minden alkalommal hűségesen int és figyelmeztet.

115. A szent egyoldalúság

Amerika síkságain egy különös virág nő, amelyet „kompaszvirágnak” neveztek el. Az a sajátja ugyanis, hogy leveleivel mindig északra mutat, mint az iránytű. Vihar, napsugár, eső vagy a természet bármiféle változása nem befolyásolja őt. A vándor, aki átmegy a síkságon, csalhatatlanul megtudhatja tőle az irányt.

Ez a kis virág komoly tanítást ad nekünk. Csak egy irányban növeszti leveleit, bárminő idő járjon is fölötte, s ezzel megmutatja, milyennek kell lennie az igaz kereszténynek. Fájdalom, elegenden vannak manapság, kik Isten gyermekei akarnak lenni, de erről az egyoldalúságról, melyet a kompaszvirág tanít, hallani sem akarnak. Minden irányban kihajtják leveleiket. Istennek akarnak tetszeni és az embereknek is. Talán beszélnek Szent Antalról és ilyen-olyan kilencedről, talán járnak is templomba, egy azonban hiányzik náluk: a szent egyoldalúság.

116. Az ingyért való kegyelemmel

Minden osztályból vannak tagjaink, legfentebbről a legegyszerűbbig. Vannak nálunk doktorisszák és vannak kevés iskolázottságúak is. Milyen érdekes, hogy sokszor a nép asszonyai mennyivel alkalmasabbak nehéz missziós munkák elvégzésére, mint az előkelőbbek. Régi munkatársaink emlékeznek, ki multa közülünk felül a D. N.-t, P.-nékat? Megszámlálhatatlan lelkeket vezettek ezek az üdvösség és földi jobbsors útjára! Mennyi nagy jót tettek továbbá legelső női fogházőreink is, Fitzl Róza és Chalupka Irma. (Életben vagytok-e még kedveseim?) Tizenkét éve, hogy a X. kerületi Gyűjtőfogházban működtek, most megszállott területen vannak, emléküik azonban valóban él! Nemcsak az odaadásnak, hanem a bölcsességnek, tapintatosságnak, nevelői tehetségnek is olyan kiválóságai voltak ezek az egyszerű asszonyok, hogy szeretett Elnöknőimnek minél több ilyen kiváló „egyszerű” munkatársat kívánok! Nézzünk körül mindenfelé, nem találunk-e ilyen kincset érő „egyszerű” munkatársakat is, kik már azzal, hogy a nép nyelvén tudnak, sokszor a legbonyolultabb ügyeket is kitűnően elvégzik?!

Az Úr lelke ott jár, ahol akar. Nem nézi sem az állást, sem egyebet: csak a lelket, s ha az méltó, megajándékozza őt azzal a szociális munkához okvetlenül szükséges kincssel, mit „ingyért-való kegyelemnek” nevezünk.

117. Ha csak a mag földbe nem kerül

Ha csak a mag földbe nem kerül... Azaz, ha csak becsületesen le nem mondunk minden osztálygőgről, rangkórságról, sem munkánk nem terem „ezerszeres” gyümölcsöt, sem lelkünk nem támadhat föl a modern pogányság és a világ egyéb bajainak sírjából.

Nagy kegyelme ez a mi missziós munkánknak, hogy ledönti a párt- és osztálykülönbségek válaszfalait, és közelebb hozza az embert Istenhez és embertársához. Megengedem, hogy ez a „leszállás” vagy elegyedés néha áldozatokba kerül. Itt van a mag, melynek a földbe kell kerülnie s meg kell halnia, ha fel akar támadni a győzedelmes Krisztussal, hogy azután önmagának és környezetének ezerszeres áldást teremjen ...

Húsvét körül egészen különösen időszerű, hogy a lelki élet azon csodálatos és mélységes titkával foglalkozunk, mely a fentebbi idézetben s abban a mondásban van, „aki szereti életét, elveszti azt, s aki elveszti, megnyeri...” „Halál” nélkül tehát nincsen feltámadás, elvesztés nélkül nincsen elnyerés, és áldozat nélkül nincsen haszon. Vizsgáljuk meg magunkat jól, hogy nekünk, kik oly nagyon szeretjük az Alleluját magunknak és másoknak megszerezni: nincs-e még néhány olyan ügyünk, tulajdonságunk, elrejtett, visszafogott magunk, melyet eddig még mindig nem téptünk ki szívünkéből és nem tettünk önmegtágadás vagy lemondás által a földbe, s talán éppen ezért nincs nagyobb áldás életünkön s munkánkon? ... Még Wagner is elismeri, hogy okvetlenül meg kell valahogy halnunk, hogy boldog feltámadásunk legyen. Parsifallal mondatja:

Mont Salvat ist nicht gewöhnt,
Dass durch seine Tore tritt
Der zuvor nicht tapfer stritt,
Oder so etwas gefühlt,
Was der Welt als Sterben gilt...

A világ szemében sok minden „halál”, amit mi meggyőződéssel és boldogan teszünk. „Halál” neki a korai felkelés akkor is, ha nem is álmatlan; halál neki a kemény munka s imádságos élet; halál neki az alázat gyakorlása, halál neki az elvszerű állhatatos élet...

Ó szelíd és alázatos szívű Jézus, add meg a Szociális Missziótársulat minden tagjának, hogy az ilyen fajta „halálokat hősiesen halván, mindnyájan Allelujás lelkek legyünk!

118. Ne fázzunk propagandától, reklámtól

P. Bernhard Vaughan S. J. egyik cikkében azt fejtegeti, hogy a vallás páratlan ügye méltó arra, hogy a reklámok reklámjában részesedjék.

Első pillanatban ez a kijelentés sokaknak visszatetsző lesz, azt fogják mondani, ilyen szent dolgokkal, mint amilyen a vallás, nem szabad úgy bánni, mint a vásári cikkekkel. Pedig nagy igazság van a Páter ezen kijelentésében. Nem mondta-e Krisztus Urunk az apostoloknak, hogy hirdessék az Evangéliumot az egész világnak? Egy olyan prédikáció, melyet Szent Pál apostol Athén piacán tartott, nem volt-e csupa propaganda és reklám? Szent Pál ezzel a beszédjével háromféle hatást váltott ki. Némelyek ugyanis azt mondták, hogy máskor is szeretnék őt meghallgatni, mások tényleg felvették a hitet, voltak végre, akiket nem érdekelt hirdetése.

Protestáns testvéreink néha buzgóbban terjesztik meggyőződésüket, mint mi. Philadelphiában például az összes tejcarnoki üvegeken azt olvasni, hogy a tejivók ne mulasszák el a vasárnapi istentiszteletet. A mozi is a hiterjesztés szolgálatába került. Gondoljunk csak a Budapesten is annyiszor előadott „X Parancsolat”-ra! Katolikus részről is nagyszerű filmekkel igyekeznek a legszentebb igazságokat terjeszteni. Nincs okunk a propaganda és reklám ilyen eszközeitől fázni. Bár lenne mibennünk is több abból az angol „Spleen”-ből, mely nem nyugszik addig, míg a vasutak összes könyvszekrényeibe be nem csempészi az ő hitiratait, amely úton-útfélen, alkalmas és alkalmatlan időben kínálja az ő termékeit, s amely kész üres óráiban elmenni a hetedik határba azért, hogy egy lelket megnyerjen. Nekünk ezt az angol „Spleen”-t nem megmosolyognunk, hanem sokban követnünk kell.

Isten nem ver bottal. Sok plébánosnak az volt élete legkeservesebb órája, amikor arra ébredt, hogy községében gyökeret vert egyik vagy másik szekta ...

Legyünk ügyesebbek, tevékenyebbek, elégítsük ki az emberek érdeklődését, kíváncsiságát is, rázzuk fel közönyét. Csak így akadályozhatjuk meg a szekták terjedését, csak így terjeszthetjük Isten országát.

119. Assisi Ferenc és a pápa

Itáliában a nép közt még most is mint élő legenda jár szájról-szájra a következő történet, melyet Federer, a nagy svájci katolikus író, utóbbi időben fel is dolgozott.

A pápa halálos ágyán feküdt. Teljes díszben körülötte az egész udvar, a bíboros testület, hivatalnokok, személyzet ágya mellett. Párnákra helyezve méltóságának legfőbb jelvényei, a tiara, a pástortbot stb.

Haldoklásában a szentatya egyszerre erős vágyat érez Assisi Szent Ferenc után, ki éppen Rómában időzik. Hamarosan elküldenek egy szolgát Assisi Szent Ferenc után azzal az üzenettel, hogy jöjjön a Vatikánba. A szolga úgy találja Szent Ferencet, amint az éppen szegény gyermekeket oktat. Kérésére szabadkozni kezd: „ez csakis félreértés lehet, hogyan hívhatná a Szentatya éppen őtet, azonkívül ő most nem is mehet, mert nagy munkában van elfoglalva, menjen tehát a szolga szépen vissza.”

A pápa nagyon várta a szent megérkezését, és mikor meghallotta, hogy nem jön, néhány percre elszomorodott, gondolkodott, azután titkárát szólította, hogy menjen az, és hívja el neki az áldott, Szent Ferencet. A titkár elrohant, meg is találta azt, ki után a Szentatya oly feltűnően vágyódott; a leprások kórházában talált rá.

Azonban neki is csak ugyanazt felelte, mint előbb a szolgának, hogy ő nem ér rá, hogy az képtelenség, hogy ő most Krisztust ápolja a betegek személyében, és nem mehet. Erre a pápa még jobban elszomorodott, még mélyebben magába szállt, és még hosszabban elgondolkodott...

Kis idő múlva egy bíborost küldött kocsin és határozott paranccsal a szent után, azt üzenvén neki, hogy jöjjön azonnal. Ennek a parancsnak a szent természetesen azonnal és készségesen engedelmeskedett.

Mikor átlépte a pápa szobájának küszöbét, körülnézett a fényes, egyházi méltóságokkal megtelt betegszobában, megpillantotta a Szentatyát, ki előtt hódolatul némán térdre esett.

Majd felegyenesedett és újra körülnézett. Meglátván a Szentatya halálra váló, epekedő arckifejezését, kezével intett az összes jelenlevőknek, hogy távozzanak. A bíborosok és mindenki engedelmeskedett a szent intésének, mire egyedül találták magukat a teremben: a pápa és Assisi Ferenc!

Assisi Ferenc odalépett a nagy haldoklóhoz. Pillantásaik összeolvadtak. A pápa nem tudott már szólni, csak némán szorongatta a szent kezeket.

„Ifjú korodban írtál egy kitűnő kis könyvet a lelki életről” szólalt meg Assisi Szent Ferenc. „Ezzel oly sok jót tettél a lelkekben, hogy ez Isten színe előtt be fogja fõdni összes világi cselekedeteidet. Bízzál!”

A pápa szeméből nagy forró könnycseppek hullottak a szent kezekre ...

Feleletül Assisi Ferenc hozzáfogott most a szentatya „elkészítéséhez” az ő stílusában. Egymásután leszedte róla az összes drágaságokat és hatalmi jelvényeket, a hermelint, a bíbort, a selymet, csipkét, aranyhímzést: még a hármaskoronát is messzebbre vitte az ágytól – és mikor a kereszténység feje már csak úgy feküdt előtte, mint akármilyen haldokló szerzetes, Szent Ferenc lecsatolta vállairól az ő híres köpönyegét, és azzal takarta be a pápát. „Ugye testvérem, most már jól érzed magad?” A pápa arcán leírhatatlanul boldog mosoly jelentkezett. Assisi Szent Ferenc följe hajolt, mélyen a szemébe nézett, és mintegy tárt karokkal fogadta és kísérte az Úr elé az átköltözött lelket ...

Pár perc múlva kitérte az ajtókat, és behívta a környezetet. Mindenki ámult, bámult, milyen sugárzó, milyen boldog és megifjodott a pápa arca, amint ott fekszik minden földi ékességétől megfosztottan! ...

120. Úgy áll ott, mint aki süket és néma

Vannak kis sebek, melyek elhanyagolva halált okozhatnak, és vannak nagy sebek, melyek helyes kezelés mellett aránylag röviden és könnyen begyógyulnak.

A fizikai sebeknek ez a törvénye fokozott mértékben áll a lelki sebekre nézve is.

Néha a missziós munkás csak nagy lassan jön rá arra, hogy mi az oka annak, hogy valaki minden várakozás ellenére sehogy sem képes erőre kapni, „feltámadni!” Az illető lelke talán valamely titkos sebtől betegeskedik, amit nagyon érdemes az illetőnek tudatára hozni, hogy kipróbált eszközök igénybe vételére s a gyógyulás útjára segítsük. Már azzal is nagy jót tehet az ember, ha az ilyen terhelt léleknek alkalmat ad a kibeszélésre. Ó, hányán viselnek lelkükben örökéig fájó csalódást vagy más kínos emléket, amely csak nem akar „betokosodni”, s amelybe oly sok energia és jó tehetségvész. A belső ügyeknek a természetfeletti alapra való átvitele, vagyis az ilyen kínos emlékeknek, csalódásoknak vagy haragoknak Jézus Szentséges Szívébe való eltemetése: ez sokszor az első s legfontosabb, amire iparkodnunk kell, ha valakit új és Istennek tetsző életnek akarunk megnyerni.

A sértett öntudat is egyike a lélek halálos sebeinek. Nagy megbántódottság, rágalmak, bosszúállások feletti vigaszthatatlanságok sokakat gyengítettek már le teljesen: „Es starb Ajax am gekränkten Ehrgefühl...” – mondja Schiller. Grillparzer pedig arról ír, hogyan válhat valakiből még gonosztevő is azért, mert úgy véli, becsületét már úgyis elveszítette. Olyan gondolatoknak közvetítése tehát, melyek alkalmasak arra, hogy egy ilyen gyötrelmesen „beékelt” rögeszmét kivegyen a lélekből, valóságos embermentés számba jöhet.

Gondoljunk az ilyen lelkibajokra is. Az emberek 20–30 év múlva is hálásan elmondják, ha egy ilyen lelki operáció sikerült. „Azóta vagyok más ember, amióta meg tetszett nekem mutatni, hogyan kell attól a gondolatától, amely addig tönkre tett, szabadulnom”, mondotta nemrégén valaki.

Nagy áldás az ilyeneknek az Úr Jézus megváltó gondolataiból juttatni orvosság és borogatás gyanánt. Ettől az orvosságtól és borogatástól a lélek gyulladása biztosan elmúlik. Mennyi keserűség, harag, gyűlölet megy ki például abból a lélekből, mely hívő jóakarattal beveszi egy Szalézi Szent Ferenc alábbi intelmeit a megszólásokra és rágalmazásokra vonatkozólag:

1. Ha igaz, amit mondanak rólunk, lássuk be hibánkat, kérjünk Istentől és felebarátainktól bocsánatot, és legyünk hálásak aziránt, aki így figyelmessé tett egyik-másik bajunkra; az orvosság keserű, de hasznos.

2. Ha nem igaz, amit rólunk mondanak, szegezzük le nyugodtan és szenvtelenül a valódi tényállást, ezzel nemcsak az erénynek tartozunk, hanem felebarátunk lelki haladásának is, ki hallgatásunkra esetleg megbotránkozhatik.

3. Ha pedig ennek dacára mégis folytatják megszólásunkat vagy rágalmazásunkat, ne védekezzünk tovább, türtőztessük magunkat, s gyakoroljuk a türelmet, a hallgatást és alázatosságot. Valótlan állításnak rövid az élete. Ha megvetjük, semmivé lesz. Ha hadakozunk ellene, ezzel is fenntartjuk. Tekintsünk inkább a gyalázatokkal tetézett Megváltóra, ki a legnagyobb szitkozódások közepette úgy állott, mint aki süket és néma, mint akinek nincsen szava.

*

Ha a húsvéti harangok mindenfelé megkondulnak, hirdessék azok sok lelki sebek behegedését!

Vegyük észre, mi mindenre int minket ez a fölséges húsvéti harangszó. Arra, hogy nem adatott más név az embernek, melyben üdvözülhet, csak a Krisztus Jézusé!

S arra, hogy szeressük a lelkünket, s hogy soha meg ne feledkezzünk a lelkünkről!

Alleluja! Alleluja! Alleluja!...

121. Üdvös lecke

Előkelő francia családban az apa leányának 14 éves születésnapjára egy antik családi órát adott aranylánccal. A leányka magánkívül volt örömeiben.

Néhány nappal ezután a leány hirtelen haragjában elragadtatta magát annyira, hogy öreg szakácsnőjüket pofon ütötte. Amikor az apa meghallotta, hogy mi történt, összehívta az egész családot és a cselédséget, végül pedig a nemrég ünnepeelt 14 éves kis leányát, s a feszült kíváncsiságban összegyűlt családi körben a következőket mondotta: „Házamban ma valami egészen hallatlan történt. Leányom elragadtatta magát és pofon ütötte hűséges régi szakácsnőnket. Hogy senki se gondolja, hogy ilyesvalamit házamban büntetlenül lehet tenni, kénytelen vagyok leányomra megfelelő büntetést és elégtételt kiszabni. Kelj fel, hozd be aranyórádat, és akaszd annak nyakába, akit pofon ütöttél.”

Ez igaz história. Az illető leány ma is emlékszik rá, jóllehet 40 év múlt el azóta, azonban ez a családi jelenet oly mély benyomást gyakorolt reá és egész környezetére, hogy megtanulta, az embernek mily komolyba és súlyosba kell venni mindent, ami felebarátját sérti.

122. Minden rendetlen kedélyállapot magában hordja büntetését

Az emmausi tanítványok típusai a mai embernek: eldobni a gyeplőt és hanyatt-homlok, letörten, kétségbeesetten világgá menni... Nem a csodákra gondolni, melyektől pedig körül vagyunk véve; nem a cselekedetekben hinni; nem Krisztus isteni egyéniségében bízni; hanem destruáltatni magunkat kritizáló megjegyzések, erőszakos eljárások által; azután pedig eldobni a fegyvert és kétségbeesni.

Ettől a típustól hemzseg a mai Magyarország is. A Szociális Missziótársulatnak egyik legfőbb hivatása az ilyen bomlott, destruált lelkeket ismét összeabroncsolni, őket új célkitűzéshez segíteni és talpra állítani.

„Minden rendetlen kedélyállapot magában hordja büntetését” mondja találóan Szent Ágoston. Figyeljük meg, van-e boldogtalanabb ember, mint aki „rendetlen” kedélyállapotának tért enged. Nem ez-e mai korunk egyik legnagyobb szerencsétlensége, hogy az emberek elveszítették Isten megdönthetetlen igazságai iránt gyakorlati érzéküket, és hogy nem becsülik többé a fegyelem fertőtlenítő és életfenntartó erejét. Pedig az önfegyelmében és általában minden fegyelem szeretésén kezdődik a bölcsesség. (Bölcs 6,18)

Hogy ez mennyire igaz, arra a Szociális Missziótársulat annalesei számos példával szolgálhatnak. Így hozzánk fordult egyszer egy neves protestáns tanárember teljesen „lehetetlen”, mert eltespedt lelkiállapotban. Nagytehetségű lévén, duplán kínosan hallatszott ajkáról az a kijelentés, hogy ő azt hiszi, neki vége. Szerencsére jólelkű és talpig úriember volt, és könnyen ráállt arra a propozícióra, adná becsületszavát néhány napirendi előírás és több más kis gyakorlat megtartására. Ráállt. Zsebnaptárába beleírtuk, hogy tehát becsületszavára fogadja, hogy mindennap 6 óra 15 perckor Budapesten ezt és ezt a helyet fogja egyszer megkerülni, azután ismét hazatér, pont 7 órakor reggelizik, pont 7 óra 15 perckor hivatalba indul, pont 10-kor visszavonul megvizsgálni lelkiismeretét, és az eredményt ebbe a naptárba jegyzi; pont 12 órakor hazaindul, pont fél 1 órakor felhív telefonon, és megbeszéli személyesen a délutánt stb. És mi történt? Rövid néhány hét alatt a lelkibetegségnek már nyoma sem volt, s azóta is jó lelkiállapotban jól él és dolgozik. Lám, néha kis eszközökkel mily nagy célt lehet elérni.

A mai légkör tele van destruáló bacilusokkal. Vigyázzunk jól, hogy egy ilyen veszedelmes kis jószágot be ne kapjunk, hogy a lelkünkben kárt ne tegyen. A legjobb óvőeszköz a nagy tisztaság és a fegyelem szeretése.

Ma nemcsak „a széthúzás hazaárulás”, hanem az emmausi lelkület is. Súlyos időkben duplán számít úgy a gyengeség, mint az erő. Kövessünk el mindent, hogy erőseknek találtassunk.

123. Franklin Benjamin életszabályai

Franklin Benjamin a következő életszabályokat állította fel önmagának:

1. Egyél és igyál mindig csak annyit, hogy étkezés után könnyen dolgozhassál.
2. Ne mondj semmit, csak olyat, ami neked vagy másoknak használ. Kerülj minden felesleges beszédet.
3. Minden dolognak meglegyen a maga helye, és minden feladatnak a maga ideje.
4. Kötelességedet teljesítsd mindenkor híven, és amit egyszer elhatároztál, hogy mert jó, tenned kell, attól ne tágíts.
5. Lakásod legyen körülményeiden inkább felül, öltözködésed körülményeid szerinti, étkezésed körülményeid alatti.
6. Beszéded és gondolataid legyenek mindig igazak.
7. Ne túrj tisztátlanságot se testeden, se lakásodon, se ruhádon, se füzetekben, se könyveidben.
8. Amit nem kívánsz magadnak, te se tedd embertársadnak.

124. Az útszéli Mária-kép előtt

Írja Dosztojevszkij, hogy egy valamikor jobb napokat látott rab épp karácsonyra szabadult ki a fogházból, és amint végigment az utcákon, és az ablakon át néhány égő karácsonyfát megpillantott: elszorult (a nemes érzelmekre még mindig képes) szíve attól a gondolattól, hogy ő oly szegénnyé lett, hogy a szent estén senkinek sem tudna örömet szerezni? Nem az fájt neki, hogy ő nem kap semmit: ezen a „gyerekességen” rég túl van, mondotta magában: hanem, hogy ő nem tud senkinek, senkinek örömet szerezni? ...

És amint így gondolatokba merülve a kis városka határához ér, egyszerre egy hóban álló, útszéli szép Mária-képet lát meg. Megáll, és sokáig nézi a fenyőgallyas, ódon képet.

Hirtelenül eszébe jut, hogy zsebében ma is a pálinkásüveg, az a végzetes valami, mely őt a züllés lejtőjére vitte. Villámgyorsasággal átlátja múltját, jelenjét, jövőjét, s azután erkölcsi létfenntartási ösztönének utolsó energiájával keresztet vet, kiveszi zsebéből az ő tönkretevőjét, a pálinkásüveget és – gyermekkori karácsonyi énekeit mormolva – lassan a Mária-kép elé, a hóba önti a pálinkát: az üveget pedig egy közeli kövön ezer darabra töri: „És új életet kezdett, új életet és Istennek tetszőt” és vala neki nagy szent ünnepe ...

Karácsonyhoz közeledve, mi is szorongó szívvel gondoljuk el nyomorúságunkat, mi, nemzeti bűneink büntetésül a bolsevizmus, a román elnyomás, a gazdasági tönkremenés börtönébe jutott és onnan kiszabadult koldus nemzet.

Mennyi könyörgés irányul felénk, mennyi szenvedő kér tőlünk segítséget, hány testvérünk eped legalább egy morzsányi karácsonyi öröm után, és nekünk nincs semmink, mit nekik adhatnánk.

Semmink? De igen. Szeretetünk van. Eltévedt, önönmagunk felé fordult szeretet, önző szeretet, mely ünnepeink megrontója, romlásunk oka, turáni átkunk kútforrása. „A magyar egymást marja. Isten irgalmazzon nyomorult hazánknak”, mondja Zrínyi, a XVII. században már.

Pedig szomszédnak, rokonnak vagy segélyre szorulóknak rideg elutasítása, vagy fel nem keresése (ha szüksége lenne reánk) az legott belső sötétséggel és hideggel büntet minket. És viszont azonnal egy kis égi derű és fény oson a szívünkbe, amint turáni faji tulajdonságainkkal ellenkezőleg békéltető, másokkal törődő magatartást tanúsítunk.

Próbáljuk meg azt az egyetlen egyet, amink még van: szeretetünket igaz szívvel honfitársaink elé önteni, és abban a percben fel fog ragyogni lelkünk borús egén a betlehemi csillag, és másnak fogjuk látni magunk körül a világot, és embertársainkban felismerjük: a testvért.

Az, Aki azért szállott le a magas mennyországból, hogy minket testvéri szeretetre és összetartásra tanítson, nyissa meg füleinket, hogy halljunk, szemeinket, hogy lássunk, kezeinket, hogy adakozzunk és szíveinket, hogy örvendezhessünk!

125. Csak meríteniök kellene

Dél-Amerika közelében pár évvel ezelőtt egy halászhajó vészjelzéssel hívta fel magára más hajók figyelmét. Egy másik hajó kérdezte tőle, hogy mit akar, mi baja. A felelet az volt: „Szomjan halunk!” – Visszafelelt a megszólított hajó: „Dehogy, csak igyatok, hiszen az Amazonnak torkolatában eveztek!” A hajósok tehát már régen édes vízben eveztek, csak meríteniük kellett volna, hogy igyanak, s mégis majd szomjan haltak, mert azt gondolták, hogy még mindig sós vízben eveznek.

Majd szomjan hal sok lélek is, pedig csak meríteniök kellene, és ihatnának úgy s annyit, hogy soha többé meg nem szomjaznának.

Nem az Amazon s nem a Laplata folyamnak, hanem a krisztusi üdvösség áramának vizein evezünk. Ne maradjunk a látszatnál, mintha az élet keserű vizein volnánk; ízleljük meg, s megtapasztaljuk, hogy édes, üdítő s éltető vizek.

Hívjuk fel szomjúhozó felebarátaink figyelmét erre a tényre!

126. Xavéri Szent Ferenc, küldj nekünk egy szikrát lelked lángjából!

A szociális munkás, ki a társadalom megjavításán s emelésén fárad, többször foglalkozik azzal a kérdéssel: vajon hogyan érünk inkább célt, ha négy szemközt dolgozunk a lelkeken, vagy ha tömeghatásra törekszünk?

A Mester inkább egyesekkel foglalkozott, csak ritkán szólt a tömeghez. „Jöjjetek és kövessetek Engem” mondá a két halásznak; ez volt a stílusa.

Az Ósegyházban is inkább lélek a lélekhez. Pünkösöd után János erre, Péter arra, Fülöp amarra; városról-városra, faluról- falura, házról-házra.

Efezusban rejtett gyökérmunkával alapozták meg az Egyházat. Kolosszában egy Epaphras nevű hívő az alapító. Rómában pedig leginkább a fogoly Pál apostol terjeszti a hitet, egyesekkel értetvén meg az üdvözítő igazságot.

Természetesen voltak azért nagyszerű tömeghatások is.

Most, hogy a „Keresztény Nő” februári számába írom ezt a kis Útravalót, a közelgő március miatt épp időszerű, röviden a világ egyik legnagyobb tömegmunkásával és apostolával, Xavéri Szent Ferencsel foglalkozni. Nem hiába mondják őt Szent Pál legigazibb másának. Hol van még apostol, ki – mint „India apostola” – átlag havi 10.000 lelket térített meg!? Oly mélyen gyökeredzik is az ő páratlan apostoli egyéniségének emléke az egész kereszténységben, hogy 1922-ben elég volt az a hír, hogy a csodatevő szent ereklyéi közül annak egyik karját az indiai Goából Rómába viszik: hogy ez a hír egymaga lázba ejtse az egész Egyházat. Végig az egész vonalon – amerre a páratlan tengeri processzió csak haladt – megmozdultak a népek. A parti városok díszbe öltöztek, lakói seregesen a tengerpartra tódultak, honnan énekszóval és imával epedve várták és köszöntötték az arra vonuló nagy ereklyét...

Ennek a csodás szentnek évenként kezdődik úgynevezett „kegyelmi novénája”.

Olvasóinknak szeretettel ajánlom. Imádkozzunk egyesült erővel Xavéri Szent Ferenchez ebben a hagyományos időben, március 4-étől 9 napon át, kérjük tőle hittel s bizalommal, mi nagyon szívünkön fekszik!

Visszatérve a tömegmunkára: épp az ő, Xavéri Szent Ferenc, levelei megható, részletes utasításokat tartalmaznak arra nézve.

53. levelében például azt írja:

Ha a misszionárius az egybegyűlt hallgatóság elé lép, vegye le kalapját vagy birétumát, vessen keresztet, és mondja elő (az asztalkától jobbra és balra már előbb odaállított) jó hangú két fiúnak mondatról-mondatra a Miatyánkot.

A fiúk egyszerre és hangosan megisméltik a Pátértől hallottakat; a nép mondatról-mondatra őutánuk mondja.

Ha ez megvan, a hithirdető így szól: most pedig testvéreim, mondjuk el együtt az Apostoli Hitvallást. Ez után: most pedig indítsuk fel magunkban a három isteni erényt, a hitet, reményt és szeretetet. Ha ez is megvan, kérdezzék: hiszitek-e mindezeket valójában?

A tömeg felel: Isten kegyelmével igenis hisszük, Páter!

Folytatja: Ha ezt mind hiszitek, mondjátok most valamennyien utánam: | Urunk Jézus Krisztus, | add nekünk malasztodat, | hogy hitünk ezen cikkelyeit | szilárdan és rendületlenül | higgyük és valljuk. Amen.

Ezen hitvallás elhangzása után pedig ki-ki csendben és magában mondjon arra a szándékra, hogy amit vallottunk, azt meg is tartsuk: egy Miatyánkot.

Ugyanúgy következik azután a boldogságos Szűz iránti tisztelet „tanításban és gyakorlásban”. Az egész tömegtanításokat hol a Confiteor, hol az Úrangyala elmondásával és

tételről-tételre való betanításával és begyakorlásával kezdik, és addig folytatják, míg így át nem vették az összes legszükségesebb tudnivalókat.

Milyen vigasztaló ránk, missziósokra nézve, hogy egy Xavéri Szent Ferenc, ki közel 800.000 embert térített meg, a „legszükségesebb tudnivalók” közlésére és elsajátítására ilyen egyszerű módszert ajánl...

És mi hányszor állunk elfogódottan és tanácstalanul a mi „tömegeinkkel szemben, nem tudván, hogyan is fogjunk hozzá” ... Jó lesz ilyenkor a nagy apostolra gondolni, és ezekre az ő egyszerű előírásaira s mindenféle komplikációt ignorálva az Igazság erejében bízva, bátran és erősen hozzáfogni a mi „pogányaink oktatásához”. A modern pogány is vezetés után sóvárog ám!

A „Keresztény Nő” 1924 októberi számában hoztunk egy „Abdul Karim” c. tárcát. Ez a tárca klasszikus egyszerűségben a négy szemközti tárgyalás gyakorlati módszerét mutatja be. Tulajdonképpen tehát azt, hogyan lehet Isten kegyelmével s néhány tervszerű beszélgetéssel jóhiszemű pogányból keresztényt faragni.

„Das eine thun, das andere nicht lassen” úgy az egyik módszert, mint a másikat gyakorolni: szükségünk van a négy szemközti beszélgetésekre is, meg a tömegmunkákra is. Hogy mikor melyiket használd, azt neked kell tudnod.

Igen, de a felhozott példák a hithirdetés területéről valók, gondolja talán valaki.

Erre a felelet a következő:

1. Tanulni „más” területről is mindig lehet.
2. A Missziótársulat különben sem olyan nagyon „más” terület!

Vagy talán nem állunk-e mi is számtalanszor modern pogányokkal szemben? Úgy egyesekkel, mint tömegekkel? S nem vallottuk-e talán mindig mi is, hogy „értéktelen az a szociális munka, mely elsősorban nem lélekmentés”. (Fr. W. Foerster.) Vagy, hogy „a legnagyobb szociális cselekedet a Krisztus világosságának terjesztése.” (Peabody, Cambridge.)

Azért az, aki igazán hivatott szociális munkás, bizonyára nem olvasta hiába sem az „Abdul Karim”-ot, sem a mai, sajnos, oly rövid kivonatot sem. Nem azt mondom, hogy nekünk pontosan így kell tennünk. Hanem azt, hogy ezekből mi nemcsak buzdítást és ösztökélést, hanem új eszméket és irányítást vehetünk.

Xavéri Szent Ferenc, kihez a Szociális Missziótársulat oly sokat fohászkodik, küldj tagjainak egy szikrát lelked lángjából!

127. Ejtsd el!

Ha az ember Isten kezét ragadja meg, akkor sok mindent el kell ejtenie.

Egy kisleány anyjával látogatóba ment, s míg anyja a háziasszonnyal beszélgetésbe eredt, a kisleány egy szép virágvázával játszott, és gyermekmódra abba kezecskéjét beledugta. Mikor ki akarja onnan húzni, nem képes rá. Próbálgatja, annyira, hogy már-már sírni kezd, de sehogy sem tudja kihúzni. Mikor anyja észreveszi, hogy a kisleány mivel bajlakodik, a háziasszonnyal együtt nagyon megijed, és mindketten próbálják a kis kacsót kiszabadítani, de sehogy sem sikerül. Végül is fájó szívvel a vázat feláldozzák, összetörik, és mit találnak? A gyermek keze a vázában ökölbe volt szorítva, miért, mert egy fillért tartott benne görcsösen, amit a vázában talált. Mást nem kellett volna tennie, mint kezét kinyitni, a fillért elejteni és sok fájdalomnak, sírásnak, ijedelemnek, kárnak elejét lehetett volna venni.

Nem vagyunk-e mi hasonló helyzetben Istennel szemben? Nem ragaszkodunk-e mi is valamihez görcsösen, amit el kellene ejtenünk?

128. Chile és Argentína magaslatain

Chile és Argentína közt az Andok egyik legszebb és legmagasabb pontján márványból egy gyönyörű Krisztus-szobrot emelt a két állam – annak kifejezésül, hogy megegyeztek abban, miszerint egymást többé nem bántják, egymás ellen többé fegyvert nem fognak, hanem testvérekül Krisztusban szeretni fogják egymást.

A gyönyörű szobor talapzatán a következő felírás olvasható:

„Előbb porladnak el e hegyek és előbb válnak porrá e sziklák, mint hogy a chileiek és argentinaiak még egyszer megszegik azt a békekötést, melyet itt Jézus Krisztus lábainál, a Megváltónak esküt téve, megkötöttek”.

Mindenesetre a béke szelleme volt, mely ezt a nagy gondolatot adta és kivinni engedte. Bár minálunk is történének hasonlók.

129. Miért vagy sikertelen?

Aminek lelke elvész szemünk elől, az üres formává lesz számunkra. Ilyen üres formának látja korunk a lélek és Isten közti kapcsolatot, melyet mint valóságot elvesztett, s ezzel együtt elvesztette az abból meríthető erőt is; ezért gyenge, ezért nem tud eredményeket felmutatni, mint ahogy tudtak az előző századok hívői. S ezen nem csodálkozhatunk. Azoknak embereit az a mély meggyőződés lelkesítette, hogy az Úr várja tőlük az eléjük táruló feladatok sikeres megoldását, s ez a hit életük minden vonatkozásában belevitte a lelki győzelem vágyát, nem azt, melyet az ambíció hajt, hanem azt, melyet az istenszolgálat indít.

Mikor életről és erőtlenségeket látok, újból és újból megerősödik bennem az a meggyőződés, hogy csak azok tudnak eredményeket elérni, kiknek cselekedeteiből az örök Istennek élete árad ki, mert ennek az elevenítő áramnak senki sem tud ellenállni. És nekünk, kiknek oly kevés idő áll rendelkezésünkre, mily szükségünk van arra, hogy a munka eredményének titkát ismerjük. Azért a sok filozófia fárasztó okoskodásával szemben előveszem az igazi életbölcselet könyvét: a Szentírást és ott keresek feleletet az élet problémáira. A Szentírás nem egy helyen mondja meg, hogy miért nem tudunk sokszor eredményeket elérni.

Mózes könyvében olvassuk: „Amiért vígan és szíved örömeiben nem szolgáltad az Urat!” – vígan és szíved örömeiben! – „azért vagy sikertelen”. Mózes lelke a Fölségest látja itt, a „Grand-Seigneur”-t, aki a kedvetlen, elégedetlen szolgálkat egyszerűen elutasítja: nem kellene neki. Előtte csak az önmagát legyőzött, harmonizált lélek állja meg a helyét, kiben az ellenséges indulatok és gyarlóságok féken vannak, kiben nincs nehézkesség, csak készség, öröm és engedelmisség.

Aki ellenáll, vagy nem egész szívvel szolgál, azokról mondja az Írás: „hivatásuk elvétett tőlük”. Az ilyen hivatást vesztett lelkeken tértelenség vagy kapkodás, poshadás vagy nyugtalanság, unalom vagy ziláltság, tehetetlenség vagy rafináltság vesz erőt. Az Isten feladatokat adott nekik, melyeknek megfelelni nem voltak hajlandók, s azért tértelenségre kárhoztattak vagy pályájukból kisiklottak; elvesztették a fényeskedés, világítás, a természetfölöttiség kegyelmét.

Mózes oly szépen ír erről: Ember gondold meg, hogy a világ Alkotójának szolgálatába szegődtél, kinek még egy pillantását is megérzi az univerzum. A világegyetem egy tekintetere is készséges és engedelmes, és Te habozni mersz, hogy szolgál-e Őt vagy sem? Habozni mersz azzal az Istennel szemben, kinek az angyalok karai éjjel-nappal boldogan szolgálnak, kik a mártírok és szüzek serege, a próféták és apostolok kara imád és dicsér és boldog, hogy ezt teheti?

A lélek életében az ember egészen világosan látja az isteni kegyelmeket, mint csillagokat feltűnni és átvonulni. A kozmográfiában a csillaghullás idejét tempus stellae-nak mondjuk. Ha a lélek a kegyelmek „tempus stellae”-jét eljártassa, az Úristen kiemeli és félreállítja, és a neki kijelölt helyet másnak adja. A lelki élet emberei mondják, hogy a kegyelmi momentumok elmulasztása pótolhatatlan, és ennek a mulasztásnak eredménye többnyire a gondosan eltitkolt kínzó tudat és borzasztó önvád ...

„Ha Rám hallgattál volna, örömd lett volna mint a folyóvíz, és békességed, mint a tenger örvénye.” Bár lenne minél több oly ember, ki így hallhatná lelkében ezeket a szavakat az Úrtól: „Mivel Rám hallgattál, azért örömd mint a folyóvíz és békességed mint a tenger örvénye” és ezért vannak igazi „sikereid” is. Mert jól mondja W. Foerster, hogy vannak sikerek, melyek valójában vereségek, és vannak látszólagos vereségek, melyek Isten előtt valódi sikerek.

130. Az előkelő Mohamedán

Maxim Gorkij mesteri tollal írja le azon tapasztalatait, melyeket a Hajléktalanok Menhelyén töltött egy éjszakán gyűjtött. Leírja, hogy ott a hajnali derengésben, mikor senki se aludt, de mindenki úgy tett, mintha aludnék, ő sem akarta tudomásul venni, hogy a mindent feledtető álomnak már vége van. Egyik társuk fészkelődik, egy mohamedán, kezdi megfigyelni, merre van kelet, s mikor ezt sikerül megállapítania, csöndesen felkel, azt hiszi, senki sem veszi észre, és arccal kelet felé fordulva, elkezdi reggeli imáját. Imaszövege nincs, azért ágypokrócát teszi le a földre, stramm kisimítja, arra tiszteletreméltó komolysággal leborul kelet felé. Az ő lelki horizontján feltűnik lassan a nap, és ő annak feltűnésében elmereng, megfürdik, megifjodik, és megerősödvé kel fel reggeli ájtatosságából. A többi menhelyi keresztény egy előkelőséget kezd a mohamedánban tisztelni, valamennyi irigylit, bámulja és követni szeretné.

Mennyit tanulhatunk ettől a mohamedántól, mi katolikus keresztények! Milyen gerincesen, következetesen él elvei szerint az ellenkező, őt meg nem értő környezetben, és ezzel hogyan hódít, hogyan ébreszti a többiek lelkében a szunnyadó jót, milyen konstruktív munkát végez a körülötte burjánzó destrukció közepette. Valóban ez az a fajta, amely látta annak idején a betlehemi csillagot, ebből a fajtából való a három napkeleti bölcs, a három szent király.

Nálunk Magyarországon ebből a fajtából, fájdalom, alig van, ellenben azt lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy egy kis „forgalmi akadály” is elég ahhoz, hogy népünk ajkán a legvadabb káromkodások fakadnak s a mindenható Istentől kezdve a saját édesanyjáig mindent, ami szent, sárba ránt. Ez, fájdalom, magyar specialitás. Ó, ha ebből kigyógyulnánk.

131. Ha bűnötök mint a skarlát

Egy híres vegyész a papírkészítésről szóló előadásában a következőket mondja: A vastartalmú színek mindig a legtöbb babrát okozzák, azonban a skarlátvörössel van a legtöbb fáradtság. Nézzék ezt a rongyocskát, melyet éppen egy oldatba mártottam, halványabb lett, ugyebár, de azért még egészen vörös. Ha addig tartanám ezt a rongyocskát az oldatban, míg színét teljesen elveszíti, a szövete is teljesen szétmálnék, úgyhogy semmiféle gyártásra többé használható nem lenne. Mit csinálhatunk már most a vörös rongyokból? Rózsaszínű itatót készítünk belőlük. Talán feltűnt már önöknek, miért olyan rózsaszínű az itatójuk. Most tudják, hogy miért!

Izaiás próféta nem azt mondja bűneinkről, hogyha azok kékek, mint az ég, vagy zöldek, mint a fű, vagy feketék, mint a koromsötét éjszaka, hanem, „ha bűnötök olyan, mint a skarlát, fehérre moslak, és lesztek, mint a hó”. És ha „olyan, mint a karmazsin, lesztek, mint a tiszta gyapot”.

Milyen csodálatos, hogy az Isten lelke azt a színt választotta hasonlatul, melyet a legmodernebb tudomány sem tud fehérre festeni. Egyedül Krisztus Jézus vére mossa fehérre még azokat a bűnöket is, melyek vörösök, mint a skarlát.

132. Mit ér, ha az egész világot megnyered is

Mindenütt csak az az egy sóhaj járja: hogy fogunk megélni, hogy fogunk megélni!

E körül forog most minden a családban, a városban, az államban. Még az egyesületekben is. A rettenetes összeomlás, az idők parancsoló szava nemcsak a társadalmi alakulatokat, hanem még a hitbuzgalmi és kontemplatív rendeket is arra kényszeríti, hogy termelés és kereskedelem útján biztosítsák megélhetésüket.

Ezt látván, elfog az aggodalom: a létért való küzdelemnek ilyen soha nem is sejtett kiadása, ez a brutális kenyérharc nem fog-e végre is egészen elanyagiasítani bennünket? A veszély megvan, és menthetetlenül elveszünk, ha szüntelenül nem forgatjuk szívünkben, eszünkben, hogy mit ér, ha az egész világot is megnyerjük, lelkünknek azonban kárát valljuk? Ó, ne engedd, hogy ezt az egy igazi kárt vallja a lelked! Állj ellent a vérontásig a materializmus kísértéseinek, járj nyugodt, biztos léptekkel a rögzös utakon, és nézz fel sokszor a csillagos égre. Den Weg der Erde kann man nur am Himmel lemen: a földön való járást csak az égre szegzett tekintettel lehet eltalálni, megtanulni. Így gondolkodik bizonyára az a hős bécsi jezsuita-páter is, ki nemrégén úgy nyilatkozott, hogy még sohasem szerette annyira Bécset, mint most. Hogyan? Úgy: hogy minél siralmasabb a környezet, amelyben élünk, annál több alkalmunk nyílik természetfölötti tulajdonságainkat mások érdekében kifejtetni, annál többet tehetünk példával, önfeláldozással a legszegényebbekért!

Így mi is, mikor tagjaink elé gazdasági programot tűzünk, ragaszkodjunk annál jobban és az eddiginél még nagyobb hűséggel ahhoz, ami lényünk, irányzatunk, csillagunk: a lelkiekhez.

133. Jézus szíve s a patronázsmunka

A karácsonyi antifónák szerint a Megváltó azért jött hozzánk, hogy valamennyiünket kiszabadítson a börtönből, kik ott megkötözve ülünk a halál sötétségében, s ezért a börtönt is megjárta s tömlöcbe vetteté magát.

Az Úrnak ezen tömlöce Kaifás házában pincéjében volt, itt töltötte földi életének utolsó éjjelét, s mikor megváltásunk napja derengeni kezdett, megkötözött drága, szent kezeit hálaimára emelte fel mennyei Atyjához ...

Aki irgalmas szeretetre akar gyulladni a rabok iránt, annak a Megváltónak ezen csodálatos, megindító misztériumába kell elmerülnie, hogy átérezze, Krisztus Urunknak ezen tartózkodása a börtönben szentelte meg a világ összes börtöneit, s az Ő és a vértanúk szenvedései hozták az embereket azon igazságnak a megismerésére, hogy a börtönnek, a fogháznak nem kín a célja, hanem elégtétel, megtérés és remény.

Amióta Krisztus Urunk a jobbik latoknak megkegyelmezett, azóta a halálra ítéltnek is lehet reménye, hogy örök célját, boldogságát: Istenét elérje, és örökké élvezze. Az első nagypéntek óta nincs ember – a legelvetemedettebb gonosztevő sem –, aki a megváltásból ki volna zárva; az Üdvözítő vigasza elhatol a legkeservesebb cellába is. S nekünk a szent Szívnek ezen kimondhatatlan irgalmát föl kell ismernünk, s be kell állnunk a patronázsmunkába is, hogy Isten tervei és akarata általunk ott is érvényesüljön.

„Ha a Szociális Missziótársulat mást nem tett volna, mint amit a patronázs terén tett: már egyedül azért érdemes volt megalapítani.” (Ft. P. Biró Ferenc S. J. egyik leveléből.)

134. Szent Pambo szelleme szállj le ránk

Remete Szent Antal egyik tanítványa: Szent Pambo, időnkint azért jött mesteréhez, hogy újabb igazságokat halljon, amelyek fölött azután magányában elmélkedhetik. Szent Antalnak feltűnt, miért nem jön hozzá tanítványa gyakrabban, és ezért kérdőre vonta őt. Szent Pambo azt felelte, ő csak akkor jelentkezik újabb tanításra, ha az előbbi leckét igazán tudja már. Szavába is vágott néha Szent Antalnak, hogy ne folytassa, ne mondjon neki annyit, mert azt ő nem tudja különben megvalósítani ...

És mi modern katolikusok csak úgy habzsoljuk a sok konferenciát, lelkigyakorlatot, előadást, lelki beszélgetést: és mit váltunk belőle valóra?

135. Doceant

Szent Terézia mondta, hogy Istent Istenért néha el kell hagynunk. A „vox temporis, vox Dei” alapján, mint jó állampolgár vegyünk részt az ország nagy szellemi mérkőzésében anélkül, hogy a suffragettek stílusába esnénk, hogy megtagadnók ősi hitünket, ősi magyar vérünket és nőiességünket.

– Ha eddig egyes családi házak égtek, most bizonyos értelemben még mindig lángban áll az ország, — azért nem érhetjük be többé kizárólag csendes, lokalizált mentőgondolatainkkal; a rendkívüli idők rendkívüli eszközöket követelnek. A magyar keresztény társadalomról, családi szentélyeinkről, a közerkölcs megteremtéséről (vagy inkább megújításáról) van szó; gyermekeink vallásos iskoláztatásáról, orgonáink és harangjaink esetleges újabb elnémulásának megakadályozásáról s mindenről, ami drága és szent nekünk! „der Menschheit Würde ist in Eure Hand gegeben: bewahret sie!”

Nemcsak a magyar egyháznak van szentekre szüksége, hanem a magyar társadalomnak, a közéletnek is! Ha – mint Hilty írja, – 1500-tól 1880-ig Róma 58 férfival szemben 357 nőt avatott szentté – reméljük, hogy ez a kiválósági arány a nők előnyére a társadalmi munkában is fog mutatkozni. Nagy ősöknek legyünk méltó unokái!

Vegyük elő a magyar történelmet és az egyháztörténelmet, és „emlékezzünk régiekről”: imádkozzunk a Tabithákhoz, Lydiákhoz, a Teklákhoz, a Priskákhoz, hogy anyaszentegyházunknak támaszt és vigaszt nyújthassunk a jelen megpróbáltatások közepette! Kérjük Szent Péter apostolt, hogy amint egykor az ő hatalmas „Tabitha kumi”-jával feltámaszthatta halottaiból az elhunyt Tabithát, az ideális joppei diakonisszát, úgy támassza fel bennünk, magyar nőkben is az első keresztények buzgóságát, okosságát, erélyességét és önfeláldozását! Kövessük Lydia példáját, ki Szent Pálnak első európai oszlopa volt; ajánljuk fel mi is, mint Lydia, házaikat gyülekezési helyül, lakásainkat szükségképpén, régi díszruháinkat szegény oltáregyletek céljaira. Fohászodjunk Teklához, ki a legendák szerint egyenesen Szent Pál megbízásából segített az apostolnak az „igehirdetésben”... Senki se vonja ki magát ez alól a „modernizált” kötelességteljesítés alól. A híres „Mulieres in ecclesiis taceant”, csak az istentiszteleti teendőkből zár ki minket; a családban, a gyülekezetekben, a hitoktatásban, családfelajánlásokban és egyéb segédmunkákból azonban annál inkább vegyünk ki részünket éppen Szent Pál parancsára, ki Titushoz írt levelében határozottan kimondja, hogy a nők „doceant”, azaz „segédtanítók” is legyenek.

Oktassunk, lelkesítsünk, békítsünk, gyűjtsünk, propagáljunk tehát!

136. Én vagyok a te Urad, Istened

Sok kedélybeteg, letört, gyászba borult ember él ma körülöttünk. Szívük összeszorul, arcuk elfordul, ha „karácsony”-ról, „öröm”-ről hallanak. Mint akiknek nincsen reménységük, úgy készülnek ezek a Megváltó születésnapjára. Testvérek! Hozzuk ezeknek emlékezetébe, hogy hozzájuk is elküldi az Úr az ő karácsonyi követét, ki angyali léptekkel, zajtalan suhogással odalép eléjük, mint egykor a betlehemi pásztorok elé, és elmondja újra önekik is az ő örökérvényű hirdetését: „Íme, nagy örömet hirdetek nektek!” Emberek! „nagy” örömet hirdetek nektek, csak legyen hozzá fületek, amely hallja, és szemetek, amely lássa, és lelketek, amely befogadja.

Te szegénygazdag, azon búsulsz, hogy a jövőben vagyonodnak valószínűleg csak egy része lesz a tied? Jaj, a lelked nagyon hozzánőtt a gazdagsághoz! Újítsd fel magadban egykori lelkületedet, mikor mint fiatalember – emlékszel – oly független és ideális voltál még; elevenítsd fel magadban egykori „első szerelmed” motívumait, és lásd ebben a csapásban hívő szemmel a szerető Isten látogatását, ki a „mammonra” féltékeny, és ismét magához akarja lelkedet kapcsolni.

S újra kigyúlnak a te szomorú lelkedben az öröm karácsonyi gyertyácskái!

És te tudsz-e szemébe nézni az Isten hírnökének? Miért gyászolsz oly „pogányul”? Talán nem hiszel igazán az örök életben? Vagy megfélekedtél a tízparancsolat elsejéről, mely szerint: „Én vagyok a te Urad, Istened, más istenek ne legyenek előtted”. Sem férj, sem gyermek, sem vagy, sem földbirtok, sem egészség; semmi, hanem Én. Nekem kell alávetned saját életedet és kedveseid életét, és hinned kell nem a földi, hanem az örök életben. Amint térdre borulsz és aláveted magad Urad Istenednek, megszűnik a lelkedben a maró kín; próbáld meg, és kezdj új, keresztény életet.

Higgyünk a Gondviselésben! Hazafiúi bánatunkkal is forduljunk a Megváltóhoz. Valljuk meg neki mindnyájan, hogy sokat vétkeztünk, nagyon távolodtunk Tőle, rászolgáltunk ki-ki a maga módja szerint a mostani csapásra. Egészen új értelemben kell Jézusnak lelkünkben és körülöttünk újra megszületnie, hogy ismét örvendezhessünk. Adjuk meg Istennek, amit feltételül kíván tőlünk engedelmisségben, alávetésben, követésében, és meg ne szűnjünk őt dicsérni!

137. A nyelv noviciátusa

„A nyelv noviciátusa” – eredeti címmel jelent meg nemrégén egy könyv, melyben a szerző a pletykálás, megszólás, rágalmozás, hazudozás, intrikálás lelki kútmérgezésének szomorú jelenségeit tárgyalja.

Azt mondta a boldogult Steinhuber kardinális, hogy Magyarországon a rossznyelvűség, a „maldicenza” jobban virít, mint bárhol. Nemcsak a politikában, hanem a művészek világában, szalonokban, újságírói körökben és sajnos, az egyesületi életben is. Egyik elkeseredett honfitársunk hazánkat emiatt nemrégén „a gyűlölet országának” nevezte, és van is abban valami. Mintha nálunk a szenvedélyek még hevesebbek lennének, mint másutt. Valamennyien konkrét példákkal illusztrálhatnók ezt az állítást; mit nem követ el némely „művelt” ember, csak hogy a neki nem konveniólót minél alaposabban sárba tiporhassa! A sárga betegség, az oly sokszor gyerekes irigység hevíti többnyire ezeket a félművelt (akármilyen társadalmi kategóriába tartozó) „kútmérgezöket”, kiket a köz érdekében tulajdonképpen le kellene leplezni és így ártalmatlanná tenni.

Külföldi – még oly obskurus – lapok sem gázolnak oly szívesen egyéni becsületben, mint elvtársaik minálunk. A mi közönségünk igen fogékony talaj az ilyen szellemi bacilusok terjesztésére.

„Tauchen Sie Ihre Feder immer zuerst in Ihr Gewissen, bevor Sie schreiben,” ajánlotta Windthorst egy német újságírónak, pedig az távolról sem szolgált rá erre a gyöngéd tanácsra annyira, mint a mi Némónk. Lelkiismeret és lelkiismeret közt is van különbség, ez a baj. – Dohna-Schlodien gróf, a „Möve” sorhajó parancsnoka könyvének 57. oldalán ezeket írja: A legrettenetesebb ebben a világháborúban mégis csak a közvéleménynek az a rendszeres, infámis elvadítása és megmérgezése, melyet ellenségeink velünk szemben művelnek. A küzdelem ugyancsak egyenlőtlen fegyverekkel folyik: a lelkiismeretlenebb félnek mindig könnyebb a helyzete.

Megható, amit erre vonatkozólag a jezsuita-rend alapítójának, Loyolai Szent Ignácnak élettörténetében olvasunk. (L. Thompson.) Ő (Loyolai Szent Ignác) szerzetét sziklaalpra építette, és azzal az öntudattal halt meg, hogy műve jó – fiaira mégis egyetlen, Isten-tetsző hagyatéku a következő jövendölést testálta:

„minden képzelhető rosszat fognak ellenetek – hazudván – beszélni”.

Idevágó részeket találunk Szent Terézia, Szalézi Szent Ferenc, Szent Benedek, Assisi Szent Ferenc, Kalazanti Szent József életrajzaiban is, az ő életükből láthatjuk, hogy nem kerüli el ez a piszkos áradat még a szentek portáit sem: számoljunk tehát vele, és vértessük föl magunkat mindenekelőtt igazi feddhetetlenséggel, azután pedig lelki függetlenséggel.

138. A megindulás viharában fakad a könny

Stolz Albán beszéli el: Tegnap a fegyházban voltam, hogy B.-t meglátogassam. Panaszkodott, hogy nem tud jól aludni és enni, és beszédjében komoly maradt, – de amint legidősebb leányára tereltem a beszédet, hogy találkoztam és beszéltem vele, ekkor könnyek árja tört ki szemeiből. Nagy bűnösöknél gyakran van az, hogy bármit beszélünk nekik, belül kemények és ridegek, de amint az ember családjukról kezd beszélni, felenged a jéghideg szív, és könnyekben tör ki a bánatos meghatottság. Mint ahogy az esőcsepp, akkor keletkezik, mikor a felhőben a meleg és a hideg áram hirtelen találkozik, úgy a szívben is a szeretet és fájdalom találkozásában születik meg a könny.

A rabok szívében a fájdalom állandó, mely szomorú helyzetükből folyik; ha ehhez azután a családjukra való emlékezés járul, akkor a fájdalomtól átjárt kedélyben felébred a szeretet, és így fakad a megindulás viharában a könny.

139. Még ma, még ma

John Ruskin az óraláncán állandóan viselt egy kis érmet, melybe az volt vésve: „még ma, még ma, még ma.” Ezzel folytonos iparkodásra, sietségre akarta magát inteni. Ma van a kellemetes idő, – mondja az Úr Jézus, – ma van alkalom jól tenni. Egy méhészt megfigyelte, hogy a méhek július egyik napján, mikor reggeltől estig esett az eső, nem szüntenek meg dolgozni. Ez a kitartó buzgóság azt a benyomást tette, mintha a kis állatok tudták volna, hogy rövid ideig tart a jó idő, amikor a virágokat látogathatják, s azért felvették a fáradságos küzdelmet az esővel is, és kiröpültek annak dacára, hogy ez sokuknak halálát jelentette. Micsoda tanulság ez!

140. Fontos szociálpolitikai fejezet

A bostoni fogházban az egyik évben 140 katolikus közt 39 nem részesült még soha hitoktatásban, 20 pedig meg sem volt keresztelve. A Szent Vince-egylet (férfi) tagjai nagyszerű áldozatossággal tesznek meg még most is vasárnaponként reggel óriási utakat (az egyik például 14 angol mértföldet), hogy pontosan ott legyenek a raboknál, részt vegyenek az istentiszteleten, s azután fölvegyék az apostoli munkát, melyet az egyes lelkekben elvállaltak. Újabb időben nekik adják ki a feltételes elítélt ifjú gonosztevőket is, kiket részint családoknál helyeznek el, részint külön intézetben nevelnek.

Nálunk is, a rabok igazi átváltozása, családjaik felkarolása, kiszabadulásukkor ideiglenes elhelyezése és munkaközvetítése érdekében alakuljanak mindenütt ún. fogházmissziók, melyeknek férfi és nőtagjai, más országok példájára, rendszeresen bejárnak a fogházakba, hogy az említett irgalmassági cselekedeteket műveljék.

Az elhanyagolt és bűnös leányok nevelésére, javítására pedig emeljen az állam újra oly felekezeti intézeteket, melyekben a leányok a megfelelő nevelésben, tanításban, ipari képzésben részesüljenek. Az anyagiakról s a felügyeletről az állam, a szellemről és munkáról a Missziótársulat s más katolikus szervezetek gondoskodnának. Kapcsolatban ezekkel a javítóintézetekkel legyenek műhelyek a kiszabadult rabok számára is, melyekben ideiglenesen kenyérüket kereshetik; valamint munkaközvetítő irodák, melyek segítségével keresethez juthassanak a megjavultak.

141. Ő kell nekünk

Egész Társulatunkat, annak minden külső és belső munkáját, törekvését, 1922 júniusban ünnepélyesen felajánlottuk „Minden Szív Királyának és Központjának” Jézus Szívének.

A Központ felajánlása nyomán gyűltak ki itt is, ott is az őrtüzek. Budafok, Csobánka, Dunaföldvár, Debrecen, Karcag, Kisvárd, Kóny, Magyaróvár, Nyíregyháza, Pécs, Sopron, Szekszárd, Szikszó és mások siettek a „Szeretet Lángoló Tűzhelyének” melegét, tüzét, energiáját maguknak és munkájuknak lefoglalni. A megszállott területen levő több szervezetünkől is sikerült ily híreket kapnunk.

Feltolul a kérdés: és a többi Szervezet? Valami azt súgja nekem: „Nem ismerik még eléggé ezt a szent Szívet, annak csodatevő hatalmát.”

Leírom hát az ígéreteket, melyeket Jézus Alacoque Szent Margitnak tett. Olvassátok el, és tudom, egyik-másik pontnál megdobban saját magatok és embertársaitok nyomorát, szenvedését, mélyen átérző, segíteni kész szívetek: igen, Ő az, Ő kell nekünk, Ő fog erőt adni a mai, minden időknél nehezebb időkben, hogy azt a szociális missziót, mellyel az Úr megbízott, sikerrel teljesítsük.

Ígérek, melyeket az Úr Jézus az Ő Szíve tisztelőinek tett:

1. Megadom nekik mindazon kegyelmeket, melyekre állapotuk szerint szükségük van.
2. Családjukban békességet szerzek.
3. Megvigasztalom őket szenvedéseikben.
4. Biztos menedékek leszek életökben, de főleg haláluk óráján.
5. Minden dolgukat, vállalatukat megáldom.
6. A bűnösök Szívemben az irgalom forrására, tengerére találnak.
7. A lanyha lelkek buzgókká válnak.
8. A buzgó lelkek még nagyobb tökéletességre emelkednek.
9. Megáldom a házakat, melyekben Szívem képét felfüggesztik és tisztelik.
10. A papoknak oly erőt adok, hogy még a legmegrögzöttebb bűnösöket is megtérítik.
11. Szívembe írom, és onnan soha többé ki nem törölöm azok neveit, akik ezen ájtatosságot terjesztik.
12. Szívem túláradó irgalmasságában megígérem, hogy mindazoknak, akik kilenc egymásután következő hónap első péntekén megáldoznak, megadom a végső állhatatosság kegyelmét, hogy tudniillik nem fognak szentségek nélkül kimúlni, és hogy Szívem biztos menedékhelyük lesz haláluk óráján.

*

Várjuk a visszhangot szívetekből!

142. Napsugaras látogatás

A Váci út x számú bérkaszárnájának udvarán élénken tárgyal két nő: a ház felügyelőnöje és egy misszió nővér. A házmesterné nagy hangon és fontoskodva felmutat a 4. emelet egyik sarkába, mire a misszió nővér megköszönve a nyert felvilágosítást, lassú, egyenletes léptekkel felmegy a jelzett emeletre. Több lakó szemmel kíséri, néhány asszony és gyermek pedig elkíséri a nővért az illető lakás ajtajáig, s midőn az belép, az ablakok elé állnak, hátha kiszivárog valami nesz onnan bentől.

Az egyik szomszéd egy-kétszer arra is „talál” járnival, és csakugyan sikerül is neki valamit ellesni: azt látja, hogy özv. Fodorné a varrógépnél ül ugyan most is, csakúgy mint nap-nap után, most azonban ott ül mellette a nővér is, s amíg az egyik kezében a varrónő kezét fogja, a másikkal mintha a betóduló napsugárra mutatna?! Azután pedig azt lesi el, hogy Fodorné sír, törli a könnyeit, végül pedig mindketten az almárium fiókjánál állanak; a kulcsnyikorgás élesen kihallatszik a folyosóra.

Éppen idejében kapta Fodorné a kedves látogatást: az elcsüggedés és elkeseredés határánál tartott ismét a szegény asszonyka. Olcsó fehérmű varrással keresi meg kenyerét, egy ingért pár koronát fizet neki a cég, s ő ládászámra szállítja hónapok óta a rendelést. Bizony keserves kenyérkereset. És különösen ma. Egész délelőtt nagy főfájás gyötörte, csak délfelé kelhetett fel, s most nagyon kell sietnie a munkával, melyet este el akar szállítani, hisz összes készpénze csak néhány fillér, holnap még reggelire sem telik. Az ég is olyan borús volt egész nap, csak most sütött ki a nap. Ő meg végtelenül elhagyatottnak érezte magát, hiszen nincsen is már senkije. De most, mintha az a napsugár az ő szívébe is belesütött volna, ez a napsugár most visszaverődik az arcán és egész lényén, a misszió nővér résztvevő szeretete nemcsak, hogy megmutatta neki azt a napsugarat, mely az ablakon betűzött, de kinyitotta lelki szemeit is úgy, hogy Fodorné meglátta Isten atyai jóságát abban a napsugárban, mely a hit kegyelmében boldogítja a szíveket.

Megmutatta a nővérnek legféltettebb kincseit is, az almáriumban őrzött drága kis fényképeket, a férjéét és fiacskájáét, akik az égben vannak. S a misszió nővér olyan szépen tud neki beszélni arról, hogy milyen boldogok ott fenn az égben az ő kedvesei. A kis pénzt, melyet a misszió nővér hozott neki, hívő pietással a fotográfia mögé rejti; Istennél vannak ők, s bizonyára ők küldték hozzá ezt a látogatást is, ezt a segílyt is; föléledve lát újból munkához! Mintha az is jobban, gyorsabban menne, hisz egy-kettőre készen lesz a rendelés.

A misszió nővér nem volt sokáig önála. Gondolatokba merülve haladt le a lépcsőkön, de azért rá-rámosolygott a buksi kíváncsi gyermekarcokra, melyekkel találkozott útjában.

Még ki sem lépett az utcára. Fodorné ajtaján máris kopogtatnak. Félve lép be a szegény szomszédasszony, beteg leánykájának egy kis tejet szeretne melegíteni, s önála nincs tűz, vajon megengedi-e Fodorné, hogy az ő kályhájára tegye a bögrét. Fodorné bizony nem mindig örül, mikor ilyféle kérésekkel háborgatják. De ma a félénken előadott kérésre eszébe jut az éppen nyert nagy jó, az a napsugaras látogatás, és ragyogó szemmel felel ő is a szomszédasszonynak. Fodorné szeméből nyomban átszökell a napsugár a szomszédasszony szívébe, s az boldogan viszi a bögre meleg tejet.

„Nem gorombáskodott a Fodorné anyussal?” kérdezi aggódva a beteg kisleány. „Dehogy, inkább nagyon szíves volt, egészen más, mint különben” ... és a napsugár, mely Fodorné szeméből szökellt a szomszédasszony szívébe, most onnan a beteg kisleány lelkébe is átröppen, s az derülten s megnyugodva szürcsöli a megkívánt tejcskét.

Épp elkészült vele, s anyja újból eligazította párnáit, mikor erős férfileptek hallatszanak a konyhában. „Adjon Isten” köszönt be a kerületi orvos. Meglátszik rajta, hogy ugyancsak fáradt. Reggeltől délutánig járja a Váci úti szegény lakásokat, s épp ma: egyik kétségbeejtő

reménytelen eset a másik után ... Ez a kis betege is aggasztja. Megnézi, s odamondja nyersen, hogy fel fogja vágni a kelést. De amint belenéz a gyermek szemébe, ő is átveszi azt a bizonyos napsugarat. Jóságosan hozzát teszi: nem fog ám fájni. Úgy csinálja a doktor bácsi, hogy semmit sem fog fájni. Néhány perc múlva kész, s amíg magára ölti a kabátját a jószívű, de morcos agglegény, még szól hozzájuk néhány barátságos szót.

Nem tudja, hogy napsugár sütött a szívébe, nem tudja, mi leli, nagy léptekkel siet haza. Ott jut eszébe, hogy reggel tagadó választ adott a házvezetőjének, amikor az nagyon kérte őt, két napra engedné őt haza nagybeteg nővérehez. Amint most meglátja kisírt szemekkel, odaszól hozzá: „Karolin, meggondoltam magam, két napra elmehet.” És a napsugár a doktorról átmegy a házvezetőnőre.

Karolin lelkendezve szalad ki a konyhába, hogy jó gazdájának bevigye a teát, amikor egy „senki fia”, egy toprongyos éhes fiúcska jelenik meg a küszöbön. A különben szűkmarkú házvezetőnő ma dehogyan utasítja el a kis csavargót. Ott áll az egész ebédje, hozzá sem nyúlt afeletti keservében, hogy nem mehet haza; hamar becsomagolja, és odaadja a „senki fiának”. A napsugár most annak lelkébe is átszökell ...

S így folytatódik a láncolat. Lám: egyetlen egy szerető, megértő szív részvételtjes szava, egyetlen egy napsugár. (Németből.)

143. Az erkölcstelenségnek nincsenek segítő karjai

Heine saját költeményeiről önmaga is megvallja, hogy

„Vergiftet sind meine Lieder,
Wie könnt' es anders sein?”

Vajon milyen méregről beszél ő itt? Világos, hogy

1. a hitetlenség s
2. az erkölcstelenség mérgéről.

Ez a két mérge rontotta meg ugyanis szívét, egész életét s verseit is... Hogy Heine emellett hogyan érezte magát, azt többször nyíltan kifejezi. Az életnek nem volt szemében értéke.

Így egy katonai őrszemről írván egy alkalommal, a költemény végén a következő meglepő fordulatot veszi:

„Jetzt fasst er seine Büchse,
Sie blinkt im Morgenrot;
Er präsentirt und schultert –
Ich wollt, er schöss' mich tot...”

Máskor egész életét pusztá komédiának minősíti, s azt mondja:

„Ach Gott, im Schmerz und unbewusst
Sprach ich, was ich gefühlet!
Ich hab mit dem Tod in der eignen Brust
Den sterbenden Fechter gespiet..

Ezen nagytehetségű ember élete példa arra, hogy a hitetlenség és erkölcstelenség végelemzésben nem nyújt élvezetet, hanem undort és kétségbeesést kelt. A szegény Heine az ő beteg szívével hiába iparkodott boldogság és béke után, nem találta meg halála napjáig, mert nem ott kereste, ahol van.

Ott kereste, ahol annyian... az érzékiség kielégítésében. És mit talált? 1848-ban kicsapongó életmódja következtében súlyosan megbetegedett. Utolsó sétáján fölkereste a Louvre-ben a milói Vénusz szobrát, és sírva leborult eléje. Naplójában fölemlíti, hogy e szavakkal fordult a csonka istennőhöz: „Te, a szépség istennője, kit egész életemen át szolgáltam: segíts most rajtam!” A Vénusz pedig azt felelte Heine-nak: „Hisz tudod, hogy nincsenek karjaim, hogyan segíthetnék hát rajtad?” Heine mesteri módon dolgozta föl ezt a szcénát, reánk nézve a költői formánál sokkal becsesebb a nagy erkölcsi tanulság, mely e sorokból szól: Az erkölcstelenség tönkre teszi az embert, de azután ott is hagyja nyomorában, „segítő karjai” ugyancsak nincsenek. Heine is nyolc teljes éven át elmélkedett betegágyán e rettenetes igazságon. Később azután mégis Istenhez fordul. Ahhoz az Istenhez, aki fölött oly gyakran viccelt! Megtérését naplójában így ecseteli: „Úgy tértem Istenhez, mint a tékozló fiú atyjához. Megtérésemet pedig egy könyv olvasásának köszönöm, egy ócska, igénytelen könyv olvasásának. Oly könyv az, oly szerény, mint a természet, s oly igaz és természetes is, mint maga az anyatermészet. Oly hétköznapi, oly jótékony, mint a napsugár, amely melegít, s mint a mindennapi kenyér, amely táplál. Oly jóságos ez a könyv, mint a minket áldó, reszkető anyai kéz. A neve is oly igénytelen, csupán csak egy szó jelzi: Szentírás. Méltán hívják ezt a könyvet Új „Szent

Írásnak”, mert aki elvesztette Urát-Istenét, e könyv hasábjain megtalálja ismét. És aki Jézust nem ismerte még, általa megismeri, s belőle hallja isteni hangját, szavát...”

Mily más stílus ez, mint amelyben még megmérgezett lelkülettel például ezt a költeményt is írta:

„Hoffnung lass allein mich walten,
Gaukle nicht um meine Bahn.
Deine Sterne sind gefallen,
Und mich täuscht kein holder Wahn.
All dein Wort ist Windesfächeln,
Hoffnung: dann nur traue ich dir,
Weisest du mit Trosteslächeln
Mir des Todes Nachtrevier...”

Ilyen poézis csak megmérgezett szívből fakadhat. Hasonlít az a szép mocsárnövényekhez, melyek színpompájuk és gyönyörű alakjuk mellett halálos mérget tartalmaznak.

És millió ember szíve van ugyanígy megrontva, mint Heine-é...

A hívő lélek azonban nem térhet ezek fölött egyszerűen napirendre, ismételvén Kain kérdését: Ki rendelt engem testvérem öréül? Nem, nekünk kötelességszerűen mindent el kell követnünk, hogy legalább a környezetünkben élő emberek óvják meg lelküket a hitetlenség és erkölcstelenség halálos mérgétől. Amint Heine lelke „egy ócska, igénytelen könyv” használatától gyógyult meg: úgy szeretneink, ismerőseink vagy alkalmazottaink sem állnak talán ellent a kegyelem sugallatának, ha egy-egy jó szó, egy-egy intés vagy olvasmány útján lelkükhöz iparkodunk férni...

144. Isten hűségesebb sáfárja akarok lenni

Az elmúlt században történt, hogy egy hamburgi nagykereskedőnek egyszerre négy hajója süllyedt el, mégis meg merték szólítani, hogy segítsen, mert nagy éhínség volt Hamburgban. Azt gondolták, hogy veszteségéhez arányítva csekély összeget fog ezúttal adni. Mennyire csodálkoztak, mikor a nagykereskedő ismét feltűnően nagy összeget jegyzett. Eljárását így magyarázta: „Igaz, hogy négy hajóm süllyedt el, éppen ezért kapnak tőlem ennyit. A nagy csapás hatása alatt ugyanis magamba szálltam, és megfogadtam, hogy mostantól Isten hűségesebb sáfárja akarok lenni, hogy egészen meg ne vonja tőlem segítségét a jövőben.

145. Ne szeressétek a világot

Azt írja a Nagy Szent Terézia az ő saját életleírásában, mikor arról a korról beszél, amelyben a világtól lelkileg nem szakadt volt még el teljesen: „Az én lelkem a földi dolgok delejes álmába volt elmerülve; azonban tetszett az Úrnak, hogy engem ebből a halálos álomból felébresszen, és én könyörgök neki, hogy soha többé abba vissza ne essem”.

A szentek bűneiket és hibáikat mindig túlzottan nagynak látják, és bűnvallomásaikat és megjegyzéseiket ily alapon kell értelmeznünk.

Azonban gondolunk-e néha mi arra, amit Szent János mond, hogy ne szeressétek a világot, sem azt, ami a világban van, mert aki a világot szereti, abban nincs Atyám szeretete. Szent Jakab figyelmeztetését is meggondoljuk-e néha, hogy: tudjátok-e, hogy a világ barátsága Isten haragja? Ezek oly világos szavak, és mégis félreértésre adhatnak okot, azért nézzük csak röviden, mit kell az alatt értenünk, hogy „világ”.

1. Világ alatt nem értjük a természetet, hegyeket, völgyeket, tavakat, folyókat, ezek mind az Úr teremtsései, itt inkább a világ szelleméről van szó, melytől igenis, meg kell magunkat óvni.

2. A világtól való elszakadás alatt pedig nem azt értjük, hogy valaki okvetlenül szerzetes legyen, lehet az ember szent helyen is világias és megfordítva. Mi legyünk a világban, de nem a világi.

Nem világiasnak lenni nem azt jelenti, hogy ne végezzek semmi világi munkásságot vagy feladatot. Kenyérkereset és családfenntartás, hivatalba járás mind nem egyenlő a világiassággal.

A világtól elszakadni annyit jelent, mint a mértéktelen ivástól, erkölcstelenségektől, tisztességtelen öltözködéstől, szemérmetlen táncoktól, hazudozástól stb. távol lenni.

Azt jelenti továbbá, hogy ne csak elkülönítsem magamat a világ felfogásától és gondolkodásától, hanem, hogy ellentétbe helyezkedjem vele, ellenkezzem vele, ellenálljak neki. Nekem a világ önzésétől, hiúságától, kevélységétől, stréberségétől távol kell magamat minden tekintetben tartani.

Nem szabad továbbá a világgal tartanom, ami az aranyborjú imádását, a pénz szeretetét illeti. Nem szabad részt vennem oly politikában, mely homlokegyenest ellentétben áll Isten szellemével, a keresztényt keresztény ellen állítja, és a pártoskodás viszályát terjeszti.

Mindennek kerülése okvetlenül szükséges, ha Istennel bensőségesebb viszony után vágyódom. Mert már Plató mondotta: „Vergebens sucht der Unheilige mit Gott ein Verhältniss anzuknüpfen”. Ez áll szerzetesre, világra egyaránt, szentségre hivatva mindannyian egyelően vagyunk, és nincs semmiféle hivatásbeli állapot, mely ezen kötelezettségre való törekvés alól felmentést adna.

146. Marchesa Barolo

A XIX. század elején Turinban élt egy jó angyala a börtönöknek, a Marchesa Barolo. Melun leírja, hogy hogyan lett a grófné a rabokra figyelmes. Az úrnapi processzió alkalmával történt, hogy amikor a körmenet a fogház előtt haladt el, a rabok mindenféle káromló szavakat kiáltottak ki az ablakokból. Baroloné lelkét ez végtelenül szomorította; egyben fölébredt benne az érdeklődés ama szerencsétlen, tudatlan vagy gonosz emberek iránt. Családjával való sok küzdelem után bejutott végre a rabok közé, mely naptól fogva élte végéig azok anyjává lőn a szó leglelkibb értelmében. Nap-nap után bejárt hozzájuk, tanította s nevelte őket, s a legtöbbet meg is térítette. Ha bántalmazták, letérdelt és a többiekkel imádkozott bántalmazójának megtéréséért. Egy házsártos öregasszony egyszer összetört egy feszületet, s azt lábaihoz dobván azt mondta a grófnénak: „nesze itt az Istened”. De már néhány nap múlva sírva kért bocsánatot jötevéjétől, s nemsokára jámbor halállal múlt ki.

Befolyása alatt annyira megváltoztak a rabok, hogy az olasz kormány ezentúl minden idevágó ügyben tanácsát kérte. A miniszter azon kérdésére, hogy mit tesz, hogy keze alatt ennyire megjavulnak a foglyok, azt felelte egyszer: „Én nem tanítok újat, csak arról biztosítom önöket, hogy jót, nagyot, kizárólag Isten nevében lehet művelni. Ismerek sok fogházat vasfegyellemmel és renddel; de ez a fegyelem csak külsőséges, és azért, alapjában véve, értéktelen. Egyedül az olyan eljárás lehet eredményes, melyet a szeretet inspirál; szeretettel kell beszélni, inteni, tanítani, büntetni, jutalmazni. Egyedül a szeretetnek van a kedélyekre igazi befolyása s egyedül a szeretetnek van alakító képessége. Merem állítani, hogy a rabokat is meg kell hódítani, szívökre kell hatni, először is meg kell nyernünk őket, s csak azután iparkodhatunk megtérésükre.”

Láttuk, hogy a Marchesa elvei teljesen megegyeznek azokkal az elvekkkel, melyeket szentjeink vallottak; feltűnő eredményei ezen szent elvekre vezethetők vissza.

147. Ami van belőle, nálunk van

Az Exercitiumok alkalmából ismét mély benyomások alatt állok, melyek az erkölcsiségnek roppant nagy gyakorlati problémája, a lelkek kiképzése és a tiszta lelkeknek a világba beállítása körül forognak. Elborul az ember szeme, ha a mai fiatalság erkölcsiségébe bepillant, amint azt csakis „unsereiner” teheti. Mint valami túlvilági ezüstharsonaszó, úgy cseng ilyenkor fülembe a szentírási szó: „o quam pulchra est casta, generatio immortalis est memoria ejus”. És ebből oly kevés van, hogy rettenetes. Azt gondolom, hogy ami van, az is egyedül Anyaszentegyházunk kebelén belül van. Kongregációk, katolikus egyesületek, katolikus cserkészlet azok a talajok, amelyek még „casta generatio”-t teremnek. Egyedül a katolikus lelki vezetés az ő áldott „fűlgyónásával” neveli ezt a generációt.

Az erkölcs és igazság örök, s ha korok és nemzedékek elpártolnak tőle, azok mégis csak sárguló levelek, melyek az őszi éjben az eleven ágról lehullanak. Az igazság és erkölcs fája is rácsap a tél, dísztelenül áll, de mégis él és várja a tavaszt! (P. O.)

148. Sokrates a belső ember értékéről

Igazi alkotmányosság alapján nem egyéb mély erkölcsi kultúránál, az igazi jó polgári lelkiismeret a jellemen épül, és az állami szervezet egész egészsége attól függ, mennyire sikerül az egyes embernek a belső káoszt rendezni, mennyire győzi le az érzéki hajlamok anarchiáját és mennyire töri meg a magasabb lelkiezők életbehívása által az önzés és akaratosság görcsét.

A plátói államneveléstannak is ez az alapgondolata, és ebben az alapgondolatban rejlik Sokrates áthidalhatatlan ellentétje a szofistákkal. A szofisták tanítványaikat csak a politikai gépezet pontos ismeretére és annak minél célszerűbb használatára tanították, a jellem jelentőségére azonban egyáltalán nem helyeztek súlyt. Sokrates pedig a magasabb állami kultúrát azzal igyekezett előkészíteni, hogy a jellem kultúráját iparkodott mindenben emelni s biztosítani, tudván azt, hogy a szenvedélyek oklokráciáját a belső emberben le kell győznünk, ha azt nem akarjuk, hogy az államban is erőszak és aljas ösztönök uralkodjanak. Ha azt nem akarjuk, hogy az emberi társadalom önző érdekek játszótere legyen, mi okvetlenül beáll, ha nincsenek embereink, akik az erkölcsi ideálokhoz való hűséges ragaszkodásukban elég erősek arra, hogy inkább hajlandók igazságtalanságot szenvedni, mint igazságtalanságot cselekedni. Sokrates igaza tudatában nyíltan hirdette, hogy egyedül ő keresi ott az állam szolid megalapozását, ahol azt kell, tudniillik a belső emberben, hogy egyedül ő gondoskodik az igazi államérdekről, hogy egyedül ő igazi „államférfiú”, aki az ifjúságot a nyilvános életre neveli, míg a többi tanító a nyilvános életet csak privát célokra használja ki. Azért erősen hangsúlyozta, hogy minden igazi állampolgári nevelés lényege nem az oktatás, bármilyen hasznos állami intézményekről szóljon is az, hanem csakis azoknak a jellemtulajdonságoknak tervszerű ápolása, melyek az állami kötelességek és felelősségek teljesítését garantálják.

149. Minden kicsiből lesz a nagy. Kis rosszból a nagy rossz. Kis jóból a nagy jó

Egy fiatalember elzarándokolt egy szent remetéhez, hogy megkérdezze tőle, mit tegyen rossz hajlamaival szemben, hogy azok el ne hatalmasodhassanak benne, hanem ellenkezőleg, kitépje a szívéből.

A szent férfiú egy szép erdőbe vezette válaszul az ifjút, és ott gyöngye kis csemetére mutatva, megparancsolta neki, hogy azt kitépje. Az erős fiatalember minden fáradás nélkül gyökerestől kiemelte azt. Ezután egy egész fiatal fácskához mentek, s a remete óhajára ezt is – könnyűszerrel – kitépte. Onnan egy már fejlettebb fát jelölt ki neki a remete, melyet már csak egy kis erőfeszítéssel távolíthatott el az ifjú; míg egy felnőtt fának kitépésén hiába fáradozott és erőlködött, arra már képtelen volt. Ezek után kapta meg az ifjú a kért felvilágosítást: saját tapasztalatai alapján tudhatta immár, hogy bűnös hajlamokkal végezhetünk, ha idejekorán kipusztítjuk őket, míg előrehaladottabb korban felülmúlják erőinket.

150. Szent Bonaventura imája

Sebesítsd meg, ó édes Jézusom, lelkemet és szívemet gyönyörűséges és üdvözítő szerelmed nyilával, igaz szeplőtelen és apostoli szeretettel, hogy elolvadjon az én lelkem a Te szerelmedtől és az utánad való epedéstől; Téged óhajtson, a Te tornácaid után epedjen, kívánjon elválni és veled lenni.

Add, hogy lelkem csak Téged éhezzen, az angyalok kenyerét, az istenes lelkek táplálékát, a mi mindennapi természetfölött való kenyerünket, amely minden gyönyörűséget magában foglal; Téged, Uram, kire kívánva néznek az angyalok, éhezzen és Veled táplálkozzék az én szívem és édességed ízével teljék meg az én lelkem; Téged szomjúhozzon, az élet kútfejét, a bölcsesség, tudomány és örökkévaló fény forrását, minden gyönyörűség bőven folyó árvizét, Isten háza bőségét.

Téged kívánjon az én lelkem, Tehozzád sóhajtson; Téged keressen s megtaláljon is; Hozzád igyekezzék és elérjen; Rólad elmélkedjék, Rólad beszéljen; Érted, a Te neved dicséretére és dicsőségére cselekedjék mindent; alázatossággal és okossággal, szeretettel és örömmel, könnyűséggel és buzgósággal és mindvégig való állhatatossággal.

Csak Te légy egyedül az én reménységem, minden bátorságom, az én gazdagságom és gyönyörűségem, vigadozásom és örömöm, pihenésem és nyugalmam, békém, kellemetességem, illatom, édességem, táplálékom, üdülésem, menedékem, segítségem, bölcsességem, osztályrészem, birtokom, kincsem, akiben mindvégig állhatatos, erős, megingathatatlan gyökeret verve maradjon meg az én szívem és lelkem. Amen. (100 napi búcsú)